

Folketingets Forhandlinger, 1916

Salget av de Verksindiske Gel.

Se særlig nr 5240-41

Fotografi
nr. 5240-41. } som var et
} avsnitt av den tale hvor finansminister
} ^{cognatkege} Brandes forsvarte det ^{dementi} om salget av De verksindiske
øyer.

at den ene har været behændigere end den anden, medmindre den højtærede Udenrigsminister maaske dermed vil sige, at den ene har anført „Politiken“ som Kilde. Der kan imidlertid ikke i de Forhold, det her drejer sig om, være Tale om større eller mindre Behændighed, idet det drejer sig om Telegrammer af ganske nøjagtigt det samme Indhold, Telegrammer, som indbyrdes ganske ordret gengiver Efterretninger om de selv samme Begivenheder, og derfor bør disse Korrespondenter ikke udsættes for uligelig Behandling. Den højtærede Udenrigsminister siger med en vis Ret, at der her er Tale om et Skøn, der udøves af forskellige, og at dette Forhold kan give Anledning til en vis Vaklen. Dette indrømmer jeg, men hvis man tager et saa nærliggende Eksempel som Toldvæsenets Behandling af Varer — her fortoldes jo af en Mængde forskellige Toldbetjente —, vil man se, med hvilken Sikkerhed og Præcision dette sker, og hvor overordentlig sjældent det ene Toldsted behandler forskelligt fra det andet. Jeg har i min lange Praksis kun hørt Tale om et Par enkelte Tilfælde indenfor Forretningsverdenen, og disse har da ogsaa straks givet Anledning til meget Postyr og megen Fortrydelse.

Jeg vender mig nu et Øjeblik til Spørgsmaalet om Dansk Vestindien. Det synes mig ingeniunde at være lykkedes den højtærede Udenrigsminister at godtgøre, at dette Spørgsmaal paa naturlig Maade falder ind under Telegramcensuren. Jeg har allerede i mine indledende Bemærkninger paapeget, at det i ingen Henseende er et Spørgsmaal, som vedrører de krigsførende Magter, men det er dog heller ikke et Spørgsmaal, om hvilket man kan sige, at dets internationale Drøftelse i nogen Maade kan være farlig for Statens Sikkerhed, man kan maaske endog mene, at Drøftelsen kan være gavnlig for Danmarks Interesser. Men nu kommer det mest mærkelige af det hele. Saa meget skulde man da nemlig tro stod fast, at var der noget, der kunde være skadeligt for Danmarks Interesser, maatte det være Rygtet og ikke Dementiet, men det er netop Dementiet, man har standset. Den højtærede Minister kom meget et hen over det Forhold, at han altsaa

har desavoueret sin Kollega, idet han sagde, at der var ingen Grund til at behandle Dementiet paa anden Maade end andre Efterretninger. Jo, der er en Grund, nemlig den, at dette Dementi var en Regeringsudtalelse, en Udtalelse af en ansvarlig Minister. Det gør et ejendommeligt Indtryk og maa gøre et ejendommeligt Indtryk i Udlandet at se Regeringsudtalelser blive stoppet af Censuren. Jeg saa fornylig i en radikal Provinsavis, at den højtærede Udenrigsminister blev sammenlignet med ingen mindre end Bernstorff — om det nu var Andreas Peter eller Johan Hartvig Ernst, angives ikke. Nu er jeg i mange Maader en oprigtig Beundrer af den højtærede Udenrigsministers Udenrigspolitik, men jeg kan dog ikke gaa saa vidt i min Ros, at jeg kan sammenligne ham med Bernstorff, og det alene af den Grund, at jeg er ganske vis paa, at hvis Bernstorff kom herved igen i en eller anden Reinkarnation, vilde han i hvert Tilfælde mangle en Egenskab, som den højtærede Udenrigsminister har, nemlig Naivetet. Han vilde have sat sig saaledes ind i Bladteknik, i Efterretningsteknik, at han vilde have forstaaet, at han ikke gennem Telegramcensur burde søge at standse en Meddelelse fra sin Kollega Finansministeren, thi den vilde saa vist komme ud alligevel. Korrespondenten kunde jo blot tage over til Malmø og telegrafere derfra, hvad som helst han vilde. Han kunde ogsaa skrive og sende sit Blad en Oversættelse af Meddelelsen, saa før eller senere vilde den alligevel komme frem og blive drøftet i Udlandet. Udlandet vilde da for det første faa Meddelelsen og desuden den Tilføjelse, at den danske Regering havde anset den for saa farlig, at den havde ladet Telegramcensuren virke overfor den. Endelig vilde Bernstorff ikke have været saa naiv, at han ikke vilde have opdaget, at en Telegramcensur, der ikke fulgtes i Hælene af en effektiv Telefencensur, vilde være en ganske spildt Foranstaltning. Det er derfor, forekommer det mig, forholdsvis formaalsløst, at denne Censur udøves, og jeg tillader mig vedblivende at tro, at det ikke er ufarligt overfor Udlandet, at Regeringsudtalelser standses at der altsaa af den ene Minister udøves en Slags Overcensur overfor de andre, saa-

ledes at der gives store udenlandske Blade, hvis Dom, som jeg sagde før, ikke kan være os ligegyldig, Anledning til sikkert uberettigede Gisninger og derfor sikkert for os ubehagelige Gisninger.

Jeg vil slutte med atter at takke den højtærede Udenrigsminister. Selv om det ikke ligefrem fremgik af hans Udtalelser, har jeg dog en Fornemmelse af, at der i disse ligger et indirekte Løfte eller Til-sagn om, at man vil søge at bringe disse Forhold ind under saa faste og regelmæssige Normer som vel tænkeligt; og dermed turde Hensigten med Forespørgselen være naaet.

Udenrigsministeren (Scavenius): Jeg beklager at maatte skuffe den ærede Ord-fører for Forespørgerne med Hensyn til hans sidste Bemærkning. Min Opfattelse er netop, at Telegramcensuren virker saa godt, som det overhovedet er muligt for et Menneskeværk at virke. Selvfølgelig gør de paagældende Embedsmænd deres bedste, og det er klart, at de ogsaa vil vedblive dermed, men at smaa Fejltagelser indløber en Gang imellem, er naturligvis — saaledes som det nu en Gang er indrettet her i Verden — uundgaeligt. Jeg vil dog atter understrege, at der overfor de faa Til-fælde, som her er anførte, og som vel alt-saa er hele det Anklagemateriale, der har kunnet tilvejebringes, staar den umaadelige Mængde Telegrammer, som udgaar hver Dag uden noget som helst Besvar. Overfor disse 200—300 Telegrammer om Dagen — man kan selv regne ud, hvor meget det bliver i et Aar — staar altsaa denne rene Ubetydelighed, som her har været anført, hvilket altsaa vil sige, at der er en Forskellighed i Opfattelsen.

Den ærede Ordfører underkendte Begrebet „danske Interesser“. Han mente, at det i hvert Fald ikke var noget, vi skulde tiltro os selv at kunne skønne over her. Naar det drejede sig om de udenlandske Blades Interesser, havde vi først og fremmest at tage Hensyn til disse, thi det kunde jo være, at vi vakte Uvillie hos dem. Jeg beklager, at jeg ikke kan dele det Syn. Jeg tror, det er vor første Pligt at se paa vore egne Interesser, og det første, vi har at sørge for, navnlig i de Tider, vi lever i, er netop, at dette Hen-syn tages. Derfor er det heller ikke paa sin Plads at ville sige, at der i intet af disse Tilfælde var nogen Fare. Hvis vi kun skulde tage Forsigtighedsregler, hver Gang der forelaa en positiv Fare, tror jeg, Statens Sager vilde have været slet

ledede under de nuværende Forhold. At der ifølge de gældende Bestemmelser er vidt Rum for et saadant Skøn, som der her er Tale om, fremgaar af den Fremstilling, jeg har givet af de gældende Bestemmelser, og jeg maa sige, at netop denne Underkendelse af de Hensyn, danske Interesser maa kræve, kan mindst af alt overbevise mig om, at det Skøn, der har været udøvet af Administrationen, ikke har været nok saa godt som det, man kunde vente, hvis Korrespondenternes Interesser blev lagt til Grund.

Ordføreren for Forespørgerne (Schovelin): Jeg maa nedlægge en bestemt Indsigelse imod, at jeg i mine Bemærkninger skulde have underkendt danske Interesser — saaledes faldt Udtalelsen — eller som den vel burde være faldet: at jeg skulde have underkendt det skyldige Hensyn, der skal tages til danske Interesser. Det, jeg har gjort gældende, er noget helt andet, nemlig at man ikke kan og ikke bør gaa videre end til at forhindre, hvad der strider mod danske Interesser. Men man maa ikke forlange, at Telegrammer, der afsendes til Udlandet, absolut skal stemme med disse Interesser. Naar de ikke strider mod disse, maa de have et gyldigt Krav paa at slippe igennem.

Saa har jeg endnu kun den ene Bemærkning at gøre, at naar den højtærede Udenrigsminister — og i den Henseende skuffede han mig noget — synes at være saa overmaade vel tilfreds med den Maade Telegramcensuren bliver udøvet paa, ti Trods for at det er paapeget, at den vigtige Tilfælde har været planløs, forvirre og vilkaarlig — ja, saa ser jeg heri et Udslag af den sædvanlige noget overdrevne Selvtilfredshed, der altid lyser ud af dette Ministerium ved enhver Lejlighed.

Hermed sluttede Forhandlingen.

Formanden: Da der ikke for Tiden foreligger Arbejdsstof for Tinget, vil Tiden for næste Møde samt Dagsordenen for dette blive meddelt Medlemmerne gennem Bureauet.

Mødet hævet Kl. 1⁵⁰.

160. Møde.

Torsdag den 10. August Kl. 1.

Formanden: Ved Skrivelse af 9. ds. meddeler Finansministeren, at han ønsker her i Tinget at fremsætte:

Forslag til Lov om midlertidig Ændring i Lov af 20. December 1915 om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer og Forslag til Lov om Udstedelse af rentebærende Statsbeviser.

Med Skrivelse af 7. ds. fremsender Udenrigsministeren Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater den 4. August 1916 i New York afsluttet Konvention angaaende Overdragelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas, St. Jan og St. Croix i Vestindien.

Det paahviler mig som Formand at stille Forslag om, paa hvilken Maade Sagen skal behandles. Mit Forslag vil gaa ud paa, at Sagen, ligesom det skete forrige Gang, da Spørgsmaalet om Salg af de vestindiske Øer blev behandlet her i Tinget, henvises til et Udvalg bestaaende af samtlige Tingets Medlemmer, og at Forslaget til Rigsdagsbeslutning efter Udvalgsbehandlingens Tilendebringelse underkastes to Behandlinger efter Reglerne for Lovforslags anden og tredje Behandling. Dette mit Forslag vil komme til Behandling i et nyt Møde i Dag.

Fra „den neutrale Konferences Departement“ har jeg modtaget 20 paa Fredsmøder i Danmark vedtagne Resolutioner.

Eksemplarer henligger i Bureauet.

Fra Dansk Kvindesamfund har jeg modtaget et Andragende til Regering og Rigsdag om, at der ikke maa blive truffet nogen Afgørelse med Hensyn til Salget af vore vestindiske Kolonier, før denne Sag har været forelagt en ny Rigsdag, valgt af den nye Grundlovs Vælgerfolk.

Fra en Række Kvinder har jeg endvidere modtaget et Andragende om, at der ikke maa blive vedtaget noget Lov-

forslag om Ændring i Reglerne om det kirkelige Tilsyn med Folkekirkens Præster, før Valg til Rigsdagen har fundet Sted efter den nye Grundlov.

Den eneste Sag paa Dagsordenen var:

Fremsættelse af Lovforslag.

Formanden: Finansministeren har Ordet for at fremsætte de i Dag anmeldte Lovforslag.

Finansministeren (Brandes): Jeg har den Ære overfor det høje Ting at fremsætte Forslag til Lov om Udstedelse af rentebærende Statsbeviser. Ved dette Lovforslag bemyndiges Finansministeren til at udstede rentebærende Statsbeviser til et Beløb af 25 Mill. Kr., som skal indfris 6 Maaneder efter Udstedelsesdagen og bære en Rente af 4½ pCt. Aarsagen til Fremsættelsen af dette Lovforslag er selvfølgelig den, at Statskassen trænger til at forøge sin Beholdning, som ikke vil kunne bære Statens Udgifter i de kommende Maaneder. Ærede Medlemmer vil erindre, at i April udstedtes der for 15 Mill. Kr. Statsbeviser, det var, hvad der var tilovers af det Beløb paa 25 Mill. Kr., som Loven af 2. August 1914 havde bemyndiget Finansministeren til at udstede. Disse Penge er opbrugte, og Statskassen har været nødt til at overtrække sin Konto i Nationalbanken. Alligevel har Indtægterne været meget betydelige og ingenlunde svigtende i de Maaneder, som er gaaet af Finansaaret. Men nu er egentlig den store Indtægtstilstrømning til Statskassen forbi for nogle Maaneder, og Udgiften kan ventes at blive betydelig. Jeg skal nævne, at medens Staten har haft hele Indtægten af Fragtafgiften, som løber fra den 1. Januar dette Aar, men ikke har behøvet at udrede af denne Fragtafgift endnu noget væsentligt Beløb, vil det stille sig anderledes i de kommende Maaneder, da det, som er kommet ind i Statskassen af Fragtafgiften, vil blive benyttet til saadanne Øjemed, som Loven om Fragtafgiften fastsætter, og som man — Indenrigsministeren og de to Tings Finansudvalg — er blevet enig om.

Som sagt, Indtægterne er ingenlunde svigtende i Aar, f. Eks. er dette ikke Tilfældet med Toldindtægterne. Jeg minder om, at det ærede Medlem fra Æbeltoft (N. Neergaard) gjorde den Anskuelse gældende, at det var muligt, at disse Indtægter vilde svigte i det nuværende Finansaar.

Jeg kan ikke andet end give det ærede Medlem Ret i, at der er ikke ringe Mulighed for noget saadant, men indtil Dato er det ikke sket. Indtægten har været stigende i Forhold til forrige Finansaar. Men som sagt: Staten har været nødt til allerede nu at overtrække sin Konto i Nationalbanken med et om end ikke betydeligt saa dog ret klækkeligt Beløb, og Rigsdagen har altid været imod, at dette midlertidige Laan — for andet er det ikke —, som Staten optog hos Nationalbanken, blev for længe varende og kom til at omfatte betydelige Beløb. Det er derfor, denne Bemyndigelse søges nu for Finansministeren til at udstede Statsbeviser for 25 Mill. Kr. Disse Statsbeviser vil rimeligvis kunne bære os indtil Slutningen af Aaret, og Indfrielsesfristen er ogsaa sat til kun 6 Maaneder, fordi der er sikker Udsigt til, at Statskassen den 1. December vil modtage et meget stort Beløb ved den overordentlige Indkomstskat, og desuden fordi der, som det er den høje Rigsdag bekendt, kan være Udsigt til, at der ogsaa fra anden Side vil komme betydelige Midler i Statskassen. Indfrielsesfristen er altsaa sat til 6 Maaneder, hvilket fører til, at Beløbet forfalder og altsaa bliver udbetalt i indeværende Finansaar.

Renten er bestemt til $4\frac{1}{2}$ pCt., hvilket er den samme Rente, som Staten betalte, da den i April Maaned udstedte for 15 Mill. Kr. Statsbeviser, og man har paa Forhaand ved Overenskomst med forskellige Pengeinstitutter, Banker og Sparekasser, sikret sig, at Beløbet aftages, og dernæst, at Beviserne ikke bliver gjort til Genstand for offentligt Udbud eller Omsætning, men bliver liggende hos de vedkommende Pengeinstitutter. Jeg skal tillade mig at anbefale dette Lovforslag til det høje Tings Velvillie.

Det næste Lovforslag, jeg har den Ære at fremsætte, er *Forslag til Lov om midlertidig Ændring i Lov af 20. December 1915 om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer*. Denne midlertidige Ændring, Lovforslaget omhandler, er tilsyneladende ringe, idet den kun gaar ud paa at forandre Afgiftens Beløb. Dette sker ved, at Ordene i en enkelt Linie af § 3 „40 Øre“ rettes til „80 Øre“, hvorved Afgiften fordobles. I øvrigt behøves der ikke, naar denne Ændring indføres i Loven, nogen anden Ændring i dennes Bestemmelser, som ikke berøres af en Forandring som denne. Det foreslaas at sætte denne Lov i Kraft den

1. September 1916, og det foreslaas, at Loven skal gælde indtil Finansaarets Udløb, altsaa i 7 Maaneder. Aarsagen til Forslagets Fremkomst er naturligvis den, at naar der er en Mulighed i Øjeblikket for at skaffe Staten forøget Indtægt, og dette kan ske uden særlige Byrder for Skatteborgerne, i alt Fald saaledes, at Skattebyrden ikke forøges for dem, der ikke er i Stand til at bære den, er der al Grund for Staten til at forsøge dette. Nu har den overordentlige Stempelafgift paa Omsætning af Værdipapirer vist sig særdeles givtig, den har i de Maaneder, der er gaaet af Kalenderaaret — den traadte nemlig i Kraft den 1. Januar —, givet meget betydelige Beløb. Jeg skal tillade mig at nævne Beløbene for de enkelte Maaneder. Januar 425,000 Kr., Februar 324,000 Kr., Marts 853,000 Kr., April 742,000 Kr., Maj 1,267,000 Kr. og Juni 1,025,000 Kr. Det anføres i Lovforslagets Bemærkninger, at der af Stempelapirforvaltningen er udleveret for Juli Mærker til Beløb af 1,297,000 Kr., jeg maa rette dette Tal nu, idet jeg har faaet det nøjagtige Tal paa, hvad der er solgt, nemlig 1,186,000 Kr., altsaa nær op til 1,200,000 Kr. I disse Maaneder har denne Skat altsaa givet 5,882,000 Kr., op imod 6,000,000 Kr. Man vil maaske erindre, at man gik ud fra, at denne Lov for et Aar vilde give 2,000,000 Kr., og man tænkte sig i dette Ting den Mulighed, at dette var et alt for overdrevent Overslag med Hensyn til Skattens Provenu.

Det har altsaa i Aar som ogsaa i det forrige været saaledes, at Landets Borgere i høj Grad har følt Trang til at anlægge deres Midler, Sparemidler og andre Midler, i offentlige Værdipapirer eller Aktier, og disse Borgere har saa i denne Tid følt samme Trang til ret hurtigt at skille sig af med dem igen til Gavn for andre, saa at der har været en stadig Udbyden, ja, man kunde endog sige en Art Overbyden af disse Aktier. I Almindelighed er dette sket saaledes, at naar en Mand har erhvervet sig saadanne Aktiver den ene Dag, har han den næste Dag kunnet sælge dem med endog ret betydelig Avance. Omsætningen har været kolossal og Stigningen i Almindelighed meget betydelig. For Statskassen er det for Resten ligegyldigt, enten Papirerne falder eller stiger, eller om den enkelte Person taber eller vinder; Staten tager sin Afgift i lige Grad i begge Tilfælde.

Det har altsaa vist sig, at denne Af-

gift, som er blevet paalagt, med den største Lethed er blevet baaret af de Personer, som har med denne Forretning eller Virksomhed, kan jeg sige — andre vil maaske sige: dette Spil, dette Jobberi, denne Spekulation —, at gøre. Denne Afgift har ingenlunde virket hemmende i den Retning, som man maaske havde tænkt sig. At den paa den anden Side skulde have virket fremmende, er der vel ingen Grund til at tro. Men da det saaledes maa siges at være uden Betænkelighed at forøge Skatten, ja, endda fordoble den — og det er det, der her foreslaas —, og da man har set, at Afgiften indtil nu ikke har stækket Merkurs Vinger, men tværtimod har tilladt ham at udfolde sig i hele sin Skønhed og Ynde, er der ikke synderlig Rimelighed i, at en saadan Forhøjelse af Afgiften skulde standse den begyndte Fart, og hvis den endelig skulde gøre det i nogen Grad, var Ulykken vel ikke saa stor. Man maa gaa ud fra, at det Salg, den Omsætning, den Handel, som finder Sted med disse Papirer, vil kunne bære den forøgede Afgift. Hvis en Mand anlægger 100,000 Kr., vil han, som Forholdene i Øjeblikket synes at ligge, lige saagodt kunne betale en Afgift af 400 Kr. som af 200 Kr., Afgiften var 2 af 1,000 og foreslaas nu at skulle være 4 af 1,000; men paa den anden Side kan man ikke vide, om Forholdene ikke forandrer sig, og jeg anser det derfor for klogest kun at foreslaa, at denne Forhøjelse gælder for de næste 7 Maaneder, og hvis Loven ikke fornys, vil den tidligere Afgift indtræde. Ærede Medlemmer vil selv kunne udregne, hvad Beløb den forhøjede Afgift sandsynligvis vil komme til at give, der er i alt Fald Sikkerhed for, at adskillige Millioner af denne Vej vil flyde ind i Statskassen, og da denne trænger til disse Beløb, skal jeg meget anbefale Lovforslaget til det høje Tings Velvillie.

Formanden: Eksemplarer af de fremsatte Lovforslag vil blive omdelt.

Der er ikke mere paa Dagsordenen.

Næste Møde holdes i Dag Kl. 1⁵⁰ med følgende Dagsorden:

Afgørelse af Formandens Forslag angaaende Behandlingsmaaden af Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater den 4. August 1916 i New York afsluttet Konvention angaa-

ende Overdragelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas, St. Jan og St. Croix i Vestindien.

Mødet hævet Kl. 1²⁰.

161. Møde.

Torsdag den 10. August Kl. 1⁵⁰.

Den eneste Sag paa Dagsordenen var:

Afgørelse af Formandens Forslag angaaende Behandlingsmaaden af Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater den 4. August 1916 i New York afsluttet Konvention angaaende Overdragelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas, St. Jan og St. Croix i Vestindien.

Formanden: Som allerede meddelt gaar mit Forslag ud paa, at Sagen henvises til et Udvalg, bestaaende af Tingets samtlige Medlemmer, og efter Udvalgsbehandlings Tilendebringelse underkastes to Behandlinger efter Reglerne for Lovforslags anden og tredje Behandling.

Slengerik: Jeg stiller Forslag om, at Forslaget til Rigsdagsbeslutning underkastes to Behandlinger efter Reglerne for Lovforslags første og tredje Behandling.

Jeg skal kort motivere dette Forslag. Naar Sager af lignende Beskaffenhed tidligere har været til Behandling her i Tinget, har man ønsket at faa en Udvalgsbehandling, Tinget er blevet konstitueret som Udvalg, og man har ved Hjælp af denne Udvalgsbehandling faaet en fortrolig Forhandling, i hvilken man kunde faa meddelt de Oplysninger, som ikke egnede sig til Offentliggørelse. Jeg mener, at en saadan Behandling af denne Sag i Øjeblikket ikke er nødvendig, da vi har haft et fortroligt Møde af Rigsdagens Medlemmer, og de Medlemmer, der har været til Stede ved dette Møde, kender de Oplysninger, der blev givet ved denne Lejlighed, men at det vil være rigtigst straks

at gaa til en Førstebehandling, straks at faa den offentlige Forhandling om denne Sag, som jeg er overbevist om, at mange Mennesker i Danmark ønsker. Hvis man saa efter denne første Behandling ønsker at faa nedsat et Udvalg, er der intet i Vejen derfor, ligegyldigt under hvilken Form man maatte foreslaa Udvalget nedsat, om det skal bestaa af hele Tinget eller ikke. Efter den eventuelle Udvalgsbehandling kan man saa tage en Trediebehandling, ved hvilken der bliver Lejlighed til ikke alene at behandle eventuelt stillede Ændringsforslag, men ogsaa at omtale Sagen i dens Almindelighed, saaledes som Forholdet altid er ved Lovforslags tredie Behandling.

Jeg tillader mig altsaa at stille det Forslag, at det foreliggende Forslag til Rigsdagsbeslutning underkastes to Behandlinger efter Reglerne for Lovforslags første og tredie Behandling.

Formanden: Da der fra de Tinggruppers Side her i Salen, som danner Fler-tallet, er stillet et andet Forslag end det af mig fremsatte, skal jeg tage mit Forslag tilbage. Hvis ingen optager det, foreligger der altsaa nu kun det af det ærede Medlem for Odense Amts 5te Valgkreds (Slengerik) stillede Forslag, der lyder saaledes:

Forslaget til Rigsdagsbeslutning underkastes to Behandlinger efter Reglerne for Lovforslags første og tredie Behandling.

Ønsker nogen at udtale sig om dette Forslag, eller begæres der Afstemning over det? I modsat Fald vil jeg betragte det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke yderligere at forhandle i dette Møde.

Næste Møde holdes i Dag, Torsdag den 10. August, Kl. 3 med følgende Dagsorden:

Første Behandling af:

Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater den 4. August 1916 i New York afsluttet Konvention angaaende Overdragelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas, St. Jan og St. Croix i Vestindien.

Mødet hævet Kl. 2.

162. Møde.

Torsdag den 10. August Kl. 3.

Den eneste Sag paa Dagsordenen var:

Eventuelt: Første Behandling af Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater den 4. August 1916 i New York afsluttet Konvention angaaende Overdragelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas, St. Jan og St. Croix i Vestindien.

Formanden: Denne Sag kan kun med Tingets Samtykke behandles i dette Møde, men hvis ingen gør Indsigelse, betragter jeg Samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

(Forslaget til Rigsdagsbeslutning findes i Tillæg A. Sp. 4773).

Forslaget til Rigsdagsbeslutning sættes til Forhandling.

Udenrigsministeren (Seavenius): Da jeg i et fortroligt Møde her i Salen allerede har haft Lejlighed til for ærede Medlemmer af begge Ting at fremlægge det Forslag til Beslutning, hvorom her er Tale, skal jeg nu fatte mig i største Korthed. Forslaget til Rigsdagsbeslutning, ledsaget af den mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater angaaende Overdragelsen til Staterne af de dansk vestindiske Øer afsluttede Konvention, er forelagt, og med Hensyn til de nærmere Vilkaar for Overdragelsen skal jeg henvise dertil. Jeg tror at kunne sige om disse Vilkaar, at de er gunstige. Imidlertid, som ærede Medlemmer vil vide fra det fortrolige Møde forleden, vilde disse gunstige Betingelser ikke have foranlediget Regeringen til overfor dette Spørgsmaal at indtage en anden Holdning end tidligere, hvis ikke Regeringen var kommet til den Overbevisning, at den fortsatte Besiddelse af disse langt borte liggende Øer vilde rumme en Risiko, muligvis Faremomenter for den danske Stat, for saa vidt som den derved under visse Situationer kunde blive inddraget i internationale

Komplikationer, og at dette ikke var en for den danske Stat tjenlig Situation. Det er dette Moment, som har været afgørende for Regeringen til at forhandle denne Sag og til nu at fremsætte dette Forslag, og den høje Rigsdag vil nu under sit Ansvar have at afgøre Sagen. Jeg skal hermed anbefale Forslaget til velvil-lig Fremme.

J. C. Christensen: De Ord, vi hørte nu fra den højtærede Minister, gik ud paa, at den fortsatte Besiddelse af de dansk vestindiske Øer mulig kunde indeholde en vis Fare for os, uden at Ministeren oplyste, hvilken Fare det var, der kunde være forbundet med denne Besiddelse, som vi nu har haft i saa lang Tid. Jeg gaar ud fra, at naar vi skal forhandle her paa Danmarks Rigsdag om Afstaaelsen af de tre vestindiske Øer til de Forenede Stater, er det ikke nogen Tvangssituation, vi er under, men vi kan forhandle frit. Navnlig kan vi ikke gaa ud fra, at det skulde være en Tvangssituation, frembragt af de forenede Stater. At gaa ud derfra vilde være en Fornærmelse mod denne store Stat, som vi ingen Ret har til at fremsætte. Hvis det var en Tvangssituation, der forelaa for os i dette Øjeblik, og navnlig en Tvangssituation, som var skabt af den Part, som vi skal indgaa Traktaten med, var en Forhandling ikke mulig.

Spørgsmaalet om Afstaaelsen af de dansk vestindiske Øer har paa en Maade beskæftiget Almenheden herhjemme i et Par Menneskealder, og det er ikke mere end 14 Aar siden, at vi her forhandlede om en Afstaaelse af disse Øer. Stillingen indenfor Venstre var den Gang, at det overvejende Flertal mente, at det var rigtigt for vor egen Skyld og rigtigt for Øernes Skyld at afstaa Øerne. Vi saa nemlig den Gang saaledes paa Sagen, at en Afstaaelse af disse Øer paa ingen Maade kunde sammenlignes med en Afstaaelse af dansk Arveland, saaledes som adskillige paastod i Agitationen udenfor Rigsdagen, thi disse Øer er dels i sin Tid overtagne af den danske Stat som herreløst Gods, dels købte for Penge, og en Sammenligning mellem en Afstaaelse af saadanne Øer og en Afstaaelse af dansk Arveland er umulig. Det udtalte vi den Gang og henviste til, at Afstaaelse af Kolonier ikke er et sjældent Fænomen. Vi har set Frankrig sælge Kolonier, vi har set Rusland sælge Kolonier, vi har set Sverige afstaa en Ø, som det sad inde med, og vi har set Magter bytte Kolonier

og foretage Byttehandel med dem af forskellig Slags, endog bytte fjerne Kolonier bort for Besiddelser i Europa. En Sammenligning mellem Afstaaelse af dansk Arveland og Afstaaelse af fjerne Kolonier er altsaa umulig. Dette fremhævede vi i 1902 og angav saa de Grunde, som vi mente talte for at afstaa Øerne: dels, at disse fjerne Øer ikke længere var, hvad de oprindeligt havde været eller kunde blive, og dels, at vi ikke vilde være i Stand til at byde disse Øer en saadan Fremtid som den, de kunde faa under den nærliggende store Stat, som den Gang ønskede at overtage dem.

Hvis nu Sagen forelaa helt paa samme Maade i dette Øjeblik, er jeg, uagtet vi i vort Parti ikke har foretaget nogen Afstemning, overbevist om, at Stillingen vilde være væsentlig den samme, saa at den overvejende Del af vort Parti vilde mene, at det var rigtigt at afstaa Øerne. Den Pris, der bydes for dem, kan ikke virke til det modsatte Resultat, thi den er jo langt større end den, vi den Gang kunde opnaa, og den Bestemmelse, der samtidig er vedtaget om, at de Forenede Stater anerkender vor Ejendomsret til hele det grønlandske Territorium, kan vi kun sætte Pris paa; vi har i flere Aar stadig haft for Øje at faa de danske Rettigheder over Grønland anerkendt af alle, saa snart Lejlighed gaves. Det, som tilbydes os nu, kunde altsaa ikke bringe os til at indtage et Standpunkt, som var forskelligt fra det, vi indtog i 1902; Stillingen maatte væsentlig, antager jeg, blive den samme som den Gang. I 1902 var der ligeledes afsluttet en Traktat, uden at der var vedtaget noget om, at der skulde finde en Afstemning Sted i Befolkningen paa Øerne om, hvorvidt de nærede Ønske om at komme under de Forenede Staters Herredømme eller ej. Under Forhandlingerne her gik Venstre ind paa en saadan Afstemning, og Bestemmelsen herom blev vedtaget sidste Gang, der stemtes, med 98 Stemmer imod 2, idet Bestemmelsen hang sammen med hele Konventionsvedtagelsen.

Jeg antager, at hvis Stillingen var nu, som den var i 1902, vilde man ogsaa paa dette Punkt vedtage det samme som den Gang. Men Stillingen er ikke, som den var i 1902; Forholdene omkring os er helt forandrede. Den store Krig, der raser omkring os, er ikke tilendebragt, og jeg ved, at der er adskillige i vort Folk, som mener, at en Bestemmelse som den, vi nu staar overfor, paa ingen Maade burde træffes, før Krigen var til Ende, fordi man

84. Sp. 52/7
mener, at Besiddelsen af disse Øer maaske ved Krigens Slutning kunde byde os adskillige gode Betingelser, som vi nu ikke fuldt kan overse og neppe nok tale om. Hvor meget der kan ligge i denne Betragtning, skal jeg ikke udtale mig om, jeg tror ikke, der ligger saa meget i den, som mange mener, men det er min Overbevisning, at naar en saadan Betragtning er til Stede i et Folk overfor en Sag, og denne bliver afgjort, uden at de Muligheder, som antages at være til Stede, bliver prøvet, vil der i Folket blive tilbage en Skuffelse, en Misfornøjelse, som i Aarenes Løb vil svulme op for manges Bevidsthed til noget stort. Derfor er der meget, der taler for, at man ikke skal gaa til en Afgørelse i denne Sag, saa længe vi har de Forhold i Europa, som vi har. Det lykkeligste vilde være, at Afgørelsen af det foreliggende Spørgsmaal blev udsat, indtil fredelige Tider oprandt, og vi helt ud kunde overse de Muligheder, der forelaa for vort Land med Hensyn til Afstaaelsen af disse Øer.

Desuden er der en Betragtning, som straks melder sig, og som allerede i høj Grad har rørt sig i Offentligheden, og det er den, at denne Sag ligesom kommer bag paa os alle, bag paa Rigsdagen og bag paa Folket, at det er en Overraskelse, for ikke at sige en Overrumpling. Nu har jeg hørt sige, at bag paa Rigsdagen kan Sagen jo ikke være kommet, for Udenrigsministeren har i Januar Maaned kaldt Partiernes Formænd op til sig og fortalt dem, at der stod Forhandlinger paa. Og det er rigtigt, det har han gjort. Formanden for Lands-tingets Venstregruppe og jeg var ogsaa tilkaldte og fik Meddelelse om, at saadanne Forhandlinger stod paa, og om, hvad der var sket, men vi fik et stærkt Paalæg om ikke at tale til noget Menneske om, hvad vi saaledes fik at vide, og det har vi selvfølgelig heller ikke gjort. Vi kunde ikke give vort Parti nogen Meddelelse, og vi maatte derfor sige til hinanden, da vi gik derfra: Hvad Værd har egentlig en saadan Meddelelse, som man ikke maa bringe videre til Partiet? Og vi var enige om, at den intet Værd havde. Den har heller ikke haft Værd i den Henseende, at den har kunnet føre til, at vort Parti fik noget at vide om, at der var en Forhandling i Gang om Afstaaelse af Øerne. Meddelelsen herom er derfor kommet bag paa Venstre, ligesom den er kommet bag paa Offentligheden. Ja ikke nok med det, men samtidig med eller i alt Fald kort før, at Rigsdagen fik Meddelelsen, udsendte Ministeriet kraftige

Dementier af de Rygter, der var fremme om Salgsforhandlingerne. Ministeriet benægtede pure, at saadanne Forhandlinger havde fundet Sted, og det er ikke ret længe siden, at Benægtelsen blev gentaget, da vi havde en Forhandling her om Telegramcensuren, som sikkert er alle Medlemmer i frisk Minde. Alt dette gør, at man ude i vort Folk har den Mening og ikke kan faa anden Mening, end at denne Sag kommer som en Overrumpling for Rigsdagen og navnlig for Folket.

Men det er højst uheldigt at afgøre en saadan Sag under disse Omstændigheder, og det er navnlig uheldigt, fordi denne Rigsdag i Virkeligheden efter mit og mit Partis Skøn ikke er kompetent til at træffe en saadan Afgørelse. Vi mener nemlig, at alle store Spørgsmaal, i alt Fald alle saadanne Spørgsmaal, som der er Strid om — og denne Sag er der Strid om; det var der i 1902, og det har allerede vist sig, at der ogsaa er det nu — skal denne Rigsdag ikke tage sig paa at afgøre. Vi mener derfor, at Ministeriet vilde handle vel ved, efter at have fremsat dette Lovforslag og efter at have hørt Forhandlingerne her, at sige: Denne Sag maa vi hellere udsætte, den kan ikke afgøres nu. Hvis Ministeriet mener, at den skal føres frem til Afstemning og Afgørelse, kan Venstre ud fra vor Opfattelse, at denne Rigsdag ikke er kompetent til at tage en saadan Beslutning, ikke sige andet, end at vi gaar imod Beslutningen. Vi gaar ikke imod den ud fra saglige Grunde . . . (Afbrydelse) . . ., thi i saglig Henseende staar Venstre paa lignende Maade som i 1902. Ja, de Herrer ler, men der er andre Grunde her i Verden end Hensyn til Pengene, der er ogsaa andet, der gælder i Verden. Vi gaar imod Salget, fordi vi mener, at det ikke er tjenligt for vort Folk at træffe en saadan Beslutning, naar den kommer som en Overrumpling. Vi gaar imod, fordi vi mener at skyldte vore Vælgere og hele vort Folk det Hensyn, at en saadan Beslutning først træffes efter moden og rolig Overvejelse og ikke som en Overrumpling.

Sigvald Olsen: Det er jo en lang Række Aar, der er gaaet, siden denne Sag første Gang blev rejst i den danske Rigsdag. I 1902 stemte mit Parti sammen med de øvrige Oppositionspartier her i Tinget for Salget af de vestindiske Øer, og vi har ikke forandret Anskuelse om denne Sag siden da. Tværtimod, de Forhold, som har udviklet sigovre paa Øerne

siden 1902, vidner jo om, at vi ikke magter paa tilfredsstillende Maade at drive de smaa Øer, der ligger derovre. Der er aarligt bevilget henimod $\frac{1}{2}$ Million Kroner til Fremme af Forholdene derovre, men dog har det vist sig, at Øerne ikke alene er i Stilstand, men i stærk Tilbagegang. Under Højres Administration var der i 1880 33,763 Indbyggere og i 1901 kun 30,587. Der var altsaa sket en Tilbagegang paa 9,6 pCt. I 1911 var der kun 27,104 Indbyggere, og der var altsaa i de 10 Aar fra 1901 en Tilbagegang paa 11,2 pCt. Jeg tror, at ifald Forholdene var anderledes, ifald enhver af os her i Tinget og i det andet Ting havde den Opfattelse, at det var muligt at drive de Øer frem til Gavn baade for dem, der arbejder og virker derovre, og for Landet herhjemme som Helhed, vilde der vist ikke denne Gang blive afgivet en eneste Stemme for Øernes Afstaaelse, lige saa lidt som der under tilsvarende Forhold vilde være blevet afgivet Stemmer derfor, da denne Sag sidst var til Behandling. Men nu ligger Forholdene saaledes, at man kan paavise, at de Negere, de hjemlige Arbejdere, der paa nogen Maade kan, søger at komme bort fra Øerne, enten til Sydamerika eller til de Forenede Stater i Nordamerika, hvor Forholdene er langt heldigere for dem.

Der er af foretagsomme Mænd bragt adskillige Pengeofre og sat Arbejde, Energi og Virkestrang ind paa gennem forskellige Havneanlæg, som de har kunnet paa-begynde ved Hjælp af Koncession, som er givet af Rigsdagen, at ophjælpe Øerne og tillige at fremme Handelsforbindelserne med vort Land. I 1912, da vi behandlede Forslaget om at give Koncession til et Selskab til Havneanlæg ovre paa St. Thomas, udtalte jeg, at var der Mening i hele vort Kolonivæsen derude i Vestindien, burde Staten tage det i sin Haand, skaffe de nødvendige Midler og anlægge de Havne, som Talen den Gang var om. Man gik imidlertid en anden Vej; paa Trods af vor Henstilling gik man den Vej at give Koncessionen paa 99 Aar, og da vor Henstilling ikke kunde tages til Følge, stemte ogsaa vi derfor. Jeg havde den Gang Lejlighed til at tale med en af de Mænd, der vel allermest har lagt sig i Selen for at fremme disse Foretagender derude i

Vestindien, og jeg havde den Fornøjelse, at han sagde til os, der talte med ham: Vi vilde gerne have, at Staten selv skulde overtage den Virksomhed, og vi skal stille vort Kendskab og vore Erfaringer til Statens Raadighed. Selskabet forsøgte saa at rejse en Folkestemning herhjemme til Tegning af ganske billige Andele i det planlagte store Aktieforetagende til flere Millioner Kroner. Det viste sig til Trods for en kraftig Reklame og en god Presse, at det ikke lykkedes de Mænd at faa denne Virksomhed drevet frem og faa tilveje-bragt gode finansielle Forhold for dette Selskab, skønt disse Mænd socialt og finansielt var saaledes stillede, at man skulde tro, at var der nogen, det kunde lykkes for, maatte det være dem. De maatte give op og forringe deres Planer ret betydeligt. Jeg kan godt sige her, at da forskellige Fagforeningsorganisationer havde faaet Løfte om, at der vilde blive anvendt en Del dansk Arbejdskraft ved Havneanlægene derovre ved St. Thomas, søgte vi at bevise vor Villighed til at være med ved at tegne og indbetale disse smaa Portioner uden Hensyn til, om de kunde give noget Udbytte eller ikke i den første Tid; de var jo kun paa 20 Kr. Men det er ikke lykkedes at faa Foretagendet startet paa den Maade, som de betræffende Mænd den Gang havde ventet, og naar nu adskillige af de Mænd, der den Gang lagde sig i Selen for at fremme disse Foretagender, er kommet til den Opfattelse — det siges der, og jeg forudsætter, det er rigtigt —, at saaledes som Forholdene nu har udviklet sig, og vel ogsaa under Hensyn til de Begivenheder, som nu desværre finder Sted her i Verden, vilde det være uklogt paa nærværende Tidspunkt at sige Nej til det Tilbud, der foreligger angaaende Overdragelsen af de vestindiske Øer til Amerika, saa maa vi sige det samme.

Nu kan det jo se meget godt ud, naar man som den ærede foregaaende Taler henviser til, at Befolkningen maa adspørges i denne Sag, at vi maa have Befolkningens Mening at vide. Det er jo imidlertid saaledes, at den almindelige Befolkning her i Danmark føler sig ikke knyttet til de vestindiske Øer, det ved vi vist alle meget godt, men jeg kan godt se, at denne Sag for Tiden kan benyttes. Jeg skulde

heller ikke have noget imod, at Sagen blev udsat, at vi om denne Sag fik en Afstemning ved et Valg, hvis jeg saa var sikker paa, at Sagen gik i Orden paa den Maade, som det nu foreslaas. Men da jeg nødig vil, at vi om nogle Aar skal staa uden Øer og uden nogen Erstatning for dem, og da ingen kan sige, hvorledes Forholdene vil udvikle sig, saa er mit Standpunkt det, at jeg mener, vi skal gribe til og søge at komme af med Øerne paa den for Befolkningen herhjemme ligesom for Befolkningen paa de vestindiske Øer bedst mulige Maade. Det er min Opfattelse, at Befolkningen derovre vil komme under langt bedre Forhold end dem, hvorunder den nu lever, og den Opfattelse har jeg, fordi der skal en vis økonomisk og ogsaa politisk Magtstilling til for at drive saadanne Kolonier. Den Erfaring har vi haft Lejlighed til at gøre i mange Aar, at Grunden til, at vi ikke har kunnet drive Øerne bedre, er paa den ene Side den, at vore Magtmidler er for smaa, og paa den anden Side den, at Kolonierne ogsaa er for smaa. Hvis det var store, frugtbare Kolonier, der ikke alene kunde leve af det, de selv frembringer, men oven i Købet kunde give et betydeligt Overskud saaledes som forskellige af de hollandske Kolonier, saa var Sagen en helt anden, men det kan jo de vestindiske Øer ikke.

Som Ordfører for den Gruppe her i Salen, jeg tilhører, skal jeg derfor sige, at jeg kan gaa med til at stemme for det Forslag til Beslutning i Anledning af en Konvention angaaende Salget af de vestindiske Øer, som er fremkommet fra den højtærede Udenrigsminister. Der er imidlertid en Ting, som vi meget indtrængende kunde ønske at faa indført i Konventionen, og det er Øernes Befolknings Ret til ved en almindelig Afstemning at tilkendegive deres Villie til at blive afstaaet til Amerika. Jeg har i øvrigt i det lukkede Møde hørt de Udtalelser, som den højtærede Udenrigsminister er fremkommet med angaaende den Side af Sagen. Naar jeg ikke desto mindre berører dette Forhold her, er det, fordi jeg har opfattet det saaledes, at noget absolut endeligt er der ikke fastslaaet derom. For saa vidt det derfor er muligt endnu at faa indført en saadan Bestemmelse i Konventionen, vil jeg meget indtrængende henstille til den højtærede Udenrigsminister at gøre et Forsøg desangaaende, men — det følger jeg straks til — for saa vidt der skulde være absolut Modstand derimod eller saadanne Vanskeligheder for Tiden, at de ikke kan over-

vindes, ja, saa er min Gruppes Stilling den — saa ondt det end vilde gøre os, at Befolkningen ikke kan komme til at stemme over, hvorvidt de vil tilhøre Danmark eller Amerika —, at vi ikke gør vor Afstemning afhængig deraf, men vil stemme for Konventionen, saaledes som den foreligger.

De smaa Øer har i sin Tid haft stor Betydning for vort Land, ikke mindst ved deres rige Sukkerproduktion, og de ældre af os kan endnu erindre de store Sukkerfustager, som blev rullet op ved Havnen herovre og laa udenfor forskellige handlendes Butiksdøre. Det er noget, man ikke mere er Vidne til, for vi producerer jo nu herhjemme rigeligt af Sukker til os selv og endda saa meget, at vi kan udføre deraf. Den Betydning, Øerne saaledes i sin Tid havde med Hensyn til at levere Sukker til Danmark, har de ikke mere.

Maa jeg saa komme med et Par Bemærkninger med Hensyn til den politiske Side af Sagen. Jeg er enig med det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen), der før talte, i, at Penge gør ikke alt, det vigtigste af alt er dog en god, sund og fornuftig Administration af de Virksomheder, Landsdele eller Kolonier, hvorom det drejer sig. Hvis man af politiske Grunde skulde gaa hen og udsætte denne Sag paa en saadan Maade og paa et saadant Tidspunkt som det nærværende, at man derved for flere Aar lukkede af for en Forhandling om den — hvis der i det hele taget fremtidig bliver Tale om Forhandling — skulde jeg meget beklage det. Der er jo fra forskellige Sider søgt at slaa politisk Mønt af denne Sag. Jeg hebrejder ikke de Kvinder og Mænd noget, der nærer den varme Følelse for vor Landsdel derovre og for deres Land i det hele taget — de skal have Lov til at protestere mod Øernes Salg, lige saa vel som vi andre forlanger at faa Lov til at sige vor Mening om Salget —, men jeg bebrejder de Folk noget, der paa en tidlig, ja man kunde fristes til at sige upassende Maade søger at slaa politisk Mønt af den foreliggende Sag; thi man har jo aldrig paa Valgtribunerne omkring i Landet — ja, der kan være Tale om nogle enkelte Kredse her i København eller en enkelt Kreds i Købstæderne, men ikke ude paa Landet, saa vidt jeg er underrettet — bragt det Spørgsmaal paa Bane paa en saadan Maade, at Salgsvennerne fra 1902 har faaet Ubehageligheder derfor.

Det forekommer mig, at saaledes som

Spørgsmaalet nu foreligger, bør Rigsdagen ikke betænke sig paa at gaa til en Anerkendelse af den Konvention, der ligger paa vor Plads, og som vi i det lukkede Møde har faaet nærmere Forklaring om. Ingen ved, hvorledes Forholdene vil udvikle sig. Der er sagt, at vi skal beholde Øerne, til Krigen er sluttet — og gid dette snart maatte ske —, for at se, om vi da kan faa mere ud af dem; men den Slags Tale er jo kun Fremtidsmusik. Ja, var det saadan, at man vidste noget bestemt om denne Sag i Fremtiden, saa at der kunde siges til os: Lad os vente, til denne ulyksalige Krig er til Ende, saa kan vi forvente noget helt andet til Erstatning for Øerne, var det noget andet, men jeg synes ikke, at Forholdene berettiger os til at gaa nd fra, at det vil komme til at ligge saadan — det er jo vanskeligt her i Salen i et offentligt Møde at komme ind paa, hvilken Magtgruppe der i saa Henseende kunde være Tale om, og man gør derfor bedst i, for ikke at komme til at kollideres med Neutraliteten, at sige, at der kunde være Tale om begge Magtgrupper, og hvis jeg altsaa personlig nærede den Opfattelse, at der saaledes kunde komme til at foreligge en Situation, under hvilken vi var heldigere stillede med Hensyn til en Afstaaelse af Øerne, end vi er for Øjeblikket, vilde jeg ikke tage i Betænkning at lade være med at sige Ja til Konventionen, men da jeg nærer den Opfattelse, at en bedre Situation end den, der nu foreligger for os — og her tager jeg ogsaa Krigssituationen i Betragtning —, ikke kommer til at foreligge, kan jeg og vil jeg paa min Gruppens og egne Vegne tilraade at anerkende Konventionen, saaledes som den foreligger.

Slengerik: Jeg vil ogsaa som den sidste ærede Taler anbefale det foreliggende Forslag til Beslutning af Rigsdagen. Jeg skal gøre det i ganske faa Ord; men forinden vil jeg dog vende mig til de Udtalelser, der blev fremsat af det ærede Medlem for Ringkøbing Amts 1ste Valgkreds (J. C. Christensen). Jeg indrømmer, at det ærede Medlem var meget stilfærdig i Formen, hvilket var en glædelig Modsætning til den ret ubeherskede Agitation, som i disse Dage drives mod de dansk vestindiske Øers Afstaaelse til Amerika, men paa den anden Side kan det dog ikke nægtes, at det ærede Medlem var tilstrækkelig stærk i Realiteten, idet han profeterede, at dersom Regeringen ønskede Afstaaelsen af de dansk vest-

indiske Øer gennemført nu, maatte han og hans Parti gaa derimod. Altsaa, jeg indrømmer, at det ærede Medlem var stilfærdig i Formen, men stærk i Realiteten. Deri ligger imidlertid ikke, at det ærede Medlem var særlig stærk i Logikken, thi det forekommer mig, at hans Logik ikke var rigtig i Orden. Det ærede Medlem indrømmede, at de saglige Grunde, der er til Stede for at stemme for det foreliggende Forslag, er de samme som de, der fandtes i Samlingerne 1901—02 og 1902—03. Det ærede Medlem var inde paa forskellige Talemaader, der blev fremsat den Gang fra deres Side, der var Modstandere af Øernes Overdragelse til Amerika, han var inde paa dem ganske kort og imødegik dem ogsaa ganske kort, men stærkt i Realiteten. Talen om, at det var et Stykke Danmark, der blev afstaaet, havde det ærede Medlem sagt Nej til den Gang, og den sagde han Nej til nu; man havde set andre Lande handle med deres Kolonier; vi havde selv købt disse Øer, og vi kunde ogsaa godt sælge dem. Der findes ikke hos det ærede Medlem fra Ringkøbing noget som helst af alt det, som de, der er Modstandere af Overdragelsen til Amerika, i denne Tid kører op med ude omkring i Landet. De maa derfor vide, at det ærede Medlem fra Ringkøbing ikke er deres Meningsfælle. Vi hørte nok, at enkelte af Tilhørerne raabte „Hør“ til det ærede Medlem, men det forstummede ret hurtigt, og jeg tvivler ikke om, at de, der raabte „Hør“ fra Tilhørerlogen, blev skuffet, efterhaanden som det ærede Medlem i sin Argumentation kom frem med, at saglig set var der fra hans Side intet i Vejen for at stemme for en Overdragelse af de vestindiske Øer til Amerika. Det slaar vi altsaa fast.

Saadan stod altsaa det ærede Medlem i 1902, og saadan staar han ogsaa nu, men — siger saa det ærede Medlem — der er en Forskel paa 1902 og 1916. Der er for det første den store Krig — det er for saa vidt glædeligt, at det ærede Medlem fra Ringkøbing nu har faaet Øje paa den store Krig; der var en Tid, hvor han ikke saa tydeligt saa den, men nu er den der, og vi har set den alle sammen; ogsaa det ærede Medlem fra Ringkøbing har set den, særlig paa en Tid, hvor han kan have Brug for den i sin Argumentation. Nu, siger det ærede Medlem, maa vi vente, til denne Krig er til Ende, thi, siger han, det er muligt — saaledes ræsonnerer nogle —, at de vestindiske Øer ved Krigens Afslutning kan byde os Fordele, Fordele, som der knap nok

kan tales om — saa kunde det for Resten være nok saa rigtigt ikke at tale om dem. Men at det ærede Medlem kan bruge dette som en Argumentation for at vente med at afstaa Øerne, til Krigen er forbi, kan jeg ikke rigtig forstaa, thi det ærede Medlem tror ikke selv derpaa, han tror ikke paa den Tale om, at Øerne ved Krigens Afslutning kan bringe os Fordele, og naar det ærede Medlem ikke selv tror derpaa, synes jeg, det vilde være let for ham at lade være at tage Hensyn dertil. Han vilde selvfølgelig saa med den udmærkede Indflydelse, han har saa mange Steder her i Landet, være i Stand til at faa den Del af Befolkningen, som han mener tror paa en saadan Tale, til at afstaa fra denne Opfattelse. Han vilde kunne fortælle dem: Det er ikke rigtigt, der er ikke noget deri, jeg tror ikke derpaa. Men til Trods for, at det ærede Medlem slet ikke tror paa disse Grunde til, at vente med at afstaa Øerne, indtil Krigen er forbi, bører de alligevel for ham til de vægtige Grunde, der gør, at han mener, det er nødvendigt at vente, at en Udsættelse er absolut nødvendig.

En af de andre Grunde, det ærede Medlem møder med, er denne, at det hele er kommet som en Overraskelse, som en Overrumpling. Ja, det kunde der jo være noget i, at Sagen paa en Maade kan være kommet lige som bag paa mange. Men saa er Spørgsmaalet: Hvad Nyt er der da i denne Sag, som gør, at man ikke kan tage Standpunkt nu? Hvor er der nye Momenter, som foreligger nu til Forskel fra, hvad der forelaa i 1901—02 og som bringer det ærede Medlem fra Ringkøbing til at tage en ganske anden Stilling i 1916 end i 1902? Hvor er de saglige Momenter i saa Henseende? Der er ingen. Ja, der er det, at vi faar en Afstaaelsessum paa over 90 Millioner Kroner, medens vi i 1901—02 havde Løfte om at faa henved en Snes Millioner. Men det er dog af den Slags Overraskelser, som de Folk, der skal have Pengene, plejer at kunne bære med nogenlunde Sindsro, uden at de behøver at sige: Nej, her maa vi virkelig tænke os om mange Gange, her foreligger der noget nyt af den Beskaffenhed, at der skal mange og alvorlige Overvejelser til, for at vi skal være i Stand til at gaa ind paa denne Overraskelse! Jeg ser ikke noget andet nyt i Sagen, som den nu foreligger, og selv om den derfor er kommet ret pludseligt frem — det kan man godt sige, og det kan være berettiget, motiveret ved ad-

skillige Hensyn —, saa er der ikke i Sagen nye Momenter, der kan gøre, at vi ikke lige saavel er i Stand til at tage Standpunkt den Dag i Dag, som vi vilde være, hvis den laa for os i 14 Dage eller en Maaned, eller hvor meget det skulde være. Jeg kan ikke indse, at den Begrundelse fra det ærede Medlem duer noget, at han er blevet i den Grad overrasket, at han ikke rigtig kan faa Rede paa sin egen Stilling til den saglige Side af Spørgsmaalet, men skal have saa lang Tid til at tænke sig om. Det begriber jeg ikke. Jeg synes ellers, det ærede Medlem fra Ringkøbing er i Besiddelse af en ganske brilant Opfattelsesevne, hvad politiske Sager angaar, baade større og mindre Sager. Jeg blev derfor noget overrasket ved at høre ham ytre den Mistillid til sig selv, at han ikke saa hurtigt kunde fatte Beslutning i denne Sag. Jeg tænkte: Det er da svært, jeg er selv ret hurtigt kommet til det Resultat, at jeg kan stille mig til Sagen, akkurat som jeg stod i 1901—02.

Endelig er der dette, at det ærede Medlem ønsker, at den nuværende Rigsdag ikke skal afgøre Sagen; han siger, at den ikke er kompetent dertil. Ja, jeg har set det ærede Medlem ved adskillige Lejligheder bruge den Udtalelse om den nuværende Rigsdag, at den ikke er kompetent til at træffe en eller anden Afgørelse. Det er dog saa heldigt, at det ærede Medlem gør Undtagelser; til Tider er Rigsdagen ganske kompetent til at træffe Afgørelse. Det ærede Medlem har, saa vidt jeg erindrer, skrevet i sit Blad, at vi nok kunde træffe en Ordning af Spørgsmaalet: Len og Stamhuse, et Spørgsmaal, hvor der kan være Tale om mange, mange Millioner, og hvor det er dansk Jord, det drejer sig om, Forhold herhjemme i Landet, hvis Ordning vil have meget vidtrækkende Betydning, rent socialt set. Det Spørgsmaal synes det ærede Medlem ikke, der er noget i Vejen for, at den nuværende Rigsdag kunde gøre færdigt. Men her synes det ærede Medlem ikke om det. Det ærede Medlem sagde før, at kun om Sager, hvorom vi er enige, skal den nuværende Rigsdag have Lov til at træffe Afgørelse. Vil det sige, at det kun er Sager, hvor det ærede Medlem fra Ringkøbing er med, hvorom Rigsdagen maa træffe Afgørelser, men at Rigsdagen i alle andre Sager ikke maa træffe nogen Afgørelse? Det vilde egentlig være en ganske ejendommelig Form for Arbejde her indenfor Rigsdagen. Hvis det ærede Medlem har Sympati for en Sag, saa kan Rigsdagen godt træffe en

Afgørelse i Sagen, men hvis han ikke har Sympati for en Sag, selv om han da ikke har Spor af saglige Grunde for sit Syn paa Sagen — thi det ærede Medlem erklærede jo selv, at han ikke har saglige Grunde for at gaa imod Øsalget —, saa skal det hele udsættes. Jeg kunde tænke mig andre Mennesker, som var mindre sammensatte end det ærede Medlem fra Ringkøbing, der kunde sige: det gælder skam for mig om, nu, da vi skal til at have et meget stort nyt Vælgerkorps til det nye Valg efter den nye Grundlov, at give det nye Vælgerkorps det Indtryk, at jeg er netop den rette Mand til at væge alle de tilkommende Vælgeres og Vælgerinders Ret. Det vilde maaske en mindre sammensat Mand end det ærede Medlem fra Ringkøbing sige — men det siger det ærede Medlem fra Ringkøbing altsaa ikke.

Jeg forstaa ikke det ærede Medlems Logik. Jeg synes, der er Brist paa den i høj Grad. Det ærede Medlem, der holder paa, at vi skal vente, til vi har haft Valg, maa jo være paa det rene med, at der maaske ikke er noget, der er værre for Forholdet paa de vestindiske Øer i Øjeblikket end at udsætte Sagen. Jeg hørte i Aftes en Mand, der var Modstander af at overdrage de vestindiske Øer til Amerika, udtale: Men hvad I gør, det skal I gøre hurtigt. Vil I overdrage Øerne til Amerika, saa se at faa Sagen færdig saa hurtigt som muligt, og vil I ikke, saa se at faa en Ende paa det saa hurtigt som muligt, thi der er intet, der er værre for de rolige Forholdovre paa de vestindiske Øer, end at Beboerne derovre gaar og ikke ved, om de er købte eller solgte, havde jeg nær sagt. Der maa træffes en Afgørelse. Derfor tror jeg, at det værste af alt er at udskyde Sagen. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem, der talte før mig, i, at der kan komme internationale Forviklinger i Tiden fra nu indtil den Tid, da man kan være færdig til med en ny Rigsdag at træffe en Afgørelse. Det er der vel neppe noget Menneske, der vil være i Stand til at benægte. Det er nu en Sag for sig. Ogsaa af den Grund mener jeg, at det er bedst, at vi fik Forholdet ordnet. Men der kan ogsaa være stor Sandsynlighed for, at der kan komme Urolighederovre paa de vestindiske Øer, naar Befolkningen skal gaa i denne Uvished. Derfor synes jeg, at det vilde være bedst, om vi traf Afgørelsen nu.

Det ærede Medlem fra Ringkøbing slaar saa stærkt paa nye Valg. Jeg har en Fornemmelse af, at hvis det ærede

Medlem vil gøre sig nogen Ulejlighed for at faa Valg, saa vil han vistnok ikke møde absolut døde Øren paa de Steder, hvor man udskriver Valg. Men naturligvis maa der fremkomme noget bestemt fra det ærede Medlem; det maa være saadan, at det ærede Medlem stiller en Fordring, saa man kan sige, at her foreligger et bestemt Krav. Naar et saadant Krav kommer tilstrækkelig tydeligt frem, har jeg en Følelse af, at man ikke vil være haardhjertet overfor det, men vil gøre ikke saa lidt i Retning af at imødekomme dette Krav. Men den Tid, den Sorg. Nu faar vi se, hvor stærkt det ærede Medlem fra Ringkøbing holder paa, at den nuværende Rigsdag ikke er kompetent til at træffe nogen Afgørelse i det foreliggende Spørgsmaal.

Jeg vil for mit Vedkommende stærkt anbefale, at man stemmer for det foreliggende Forslag til Beslutning. Jeg tror, at vi maa efterhaanden være blevet paa det rene med, at de Vanskeligheder, der kan rejse sig for, at vi her fra Danmarks Side er i Stand til at skabe Befolkningen paa de vestindiske Øer en lykkelig og god Fremtid, er for store, har været for store og vil være for store til, at vi vil være i Stand til at kunne bortrydde dem. Jeg tror, at den, der i Sandhed vil de dansk vestindiske Øers og deres Befolknings Vel, maa gaa med til at overdrage disse Øer til Amerika.

Der er nogle, der har talt om, at en saadan Afstaaelse af de dansk vestindiske Øer vilde være en Skam for Danmark. Det kan jeg ikke indse. Jeg synes, at det er en Skam for Danmark at beholde de dansk vestindiske Øer, naar vi ikke er i Stand til at gøre det for Øerne, som bør gøres, for at Befolkningen kan føre et godt og sundt og nogenlunde tilfreds Liv, og jeg synes ikke, det er nogen Skam for Danmark, at man faar den Opfattelse, at vi forstaa Stillingen saaledes, eller at andre skulde komme til at forstaa Stillingen saaledes, at Danmark erklærer sig for et ganske afmægtigt Land. Jeg er ganske enig med en Udtalelse, som i 1902 blev fremsat af daværende Folketingsmand Anders Nielsen, at det, der sker, naar vi overdrager disse Øer til Amerika, er simpelt hen dette, at vi lærer vor Begrænsning at kende og erkender, at vi føler vor Begrænsning. Det var en af de udmærkede gode Udtalelser, som Anders Nielsen den Gang fremsatte i det Spørgsmaal, og jeg er fuldstændig enig med ham i denne Udtalelse. Selvfølgelig kan man godt forstaa, at der hos mange

Mennesker her i Danmark er en Følelse af Vemod ved at skulle skilles ved disse fjernliggende Øer, der nu i saa lange Tider har hørt Danmark til. Men jeg forstaar ikke, at man fra de Sider, der agiterer mod Øernes Afstaaelse til Amerika, til Stadighed vil gøre det derved, at man fremmaner straalende Fremtidsbilleder baade for os herhjemme og for Befolkningen ovre paa Øerne, straalende Fremtidsbilleder, som vi ikke her fra Danmarks Side vil være i Stand til at kunne virkeliggøre. Der har været talt meget om Muligheder, og at man ikke maa afstaa disse Øer, inden alle Muligheder for at gøre det godt for Befolkningen derude er udtømte. Skal vi dog ikke nøjes med at tale om Sandsynligheder? Det kan virkelig ikke nytte, at vi i den Grad vifter hinanden om Øerne med Muligheder, og det forekommer mig, at vi nu i adskillige Aar har set, hvad Følgen var af, at de vestindiske Øer hørte under Danmark. Jeg tror, vi har Lov til fra den Fortid, som er gaaet, at drage en Slutning med Hensyn til Fremtiden. Jeg tror, vi derfor ogsaa har Lov til at gaa ud fra, at de vestindiske Øer vil faa en langt lykkeligere Fremtid, hvis de bliver overdraget til Amerika, til det store Land, der i hvert Tilfælde — det er der ikke noget Menneske, der har Ret til at tvivle om — ejer den Evne, som er nødvendig for at kunne berede disse Øer en god og lykkelig Fremtid. Derfor vil jeg gerne anbefale, at man stemmer for det foreliggende Forslag til Beslutning.

Foss: Det fremgaar med Tydelighed af alt, hvad der foreligger om Salget af de vestindiske Øer, at det er et Spørgsmaal, om hvilket der neppe indenfor noget Parti er fuldstændig Enighed. Saaledes er det ogsaa indenfor det konservative Parti, i hvert Fald for saa vidt Repræsentanterne paa Rigsdagen angaar, idet der mellem dem fra gammel Tid og i Henhold til tidligere skete Begivenheder er Stemning for at sælge. Men hvis der indenfor vort Parti ikke er fuldstændig Enighed om dette Spørgsmaal, gælder dette vistnok i endnu højere Grad indenfor de andre Partier i Landet. Jeg tror altsaa, at Spørgsmaalet om Salg eller Ikke-Salg er et, som for Tiden skiller det danske Folk i alle Partier, i alle Klasser og i alle Dele.

Hvad er det nu for Opfattelser, der taler for eller imod dette Salg? Argumenterne for at modtage det Tilbud, der foreligger fra de Forenede Stater, kan hurtigt gøres

op. Vi har her at gøre med smaa fjerne Besiddelser, tilsammen ikke stort større end Møen, med en Befolkning paa mellem 25,000 og 30,000 Mennesker, saa mange som i en mellemstor dansk Provinsby, og vi har at gøre med en Befolkning væsentlig af fremmed Race og fremmed Sprog. Om end Forholdene paa St. Thomas ikke i og for sig tilskynder til Salg, gælder dette saa meget des mere om Forholdene paa St. Croix. Agerbruget paa denne Ø er forlængst ødelagt. Befolkningen er aftagende, den er udvandrende, oprørske, de Hvides Stilling paa St. Croix er usikker og farlig. De danske økonomiske Foretagender paa St. Croix, som man har søgt at rejse navnlig efter 1902, har store Vanskeligheder at kæmpe imod, og de faa Personer, som har baaret dem, har tabt Troen paa, at de alene kan bære dem videre. Negerbefolkningen paa St. Croix er fattig, den har Ulyst til Arbejde, Sundhedstilstanden er slet, der mangler ordentligt Drikkevand, der er enorm Børnedødelighed.

Paa St. Thomas er Situationen ikke fuldt saa daarlig. Den danske Kapital, som er anvendt der siden 1902, er ikke uheldigt anvendt, og der er ingen Fare for, at de Foranstaltninger, der der er truffet, ikke skal lykkes, tværtimod. Men det er kun forholdsvis faa Danske, der er engagerede direkte i den Handel, der drives paa Øerne. Da det vestindiske Kompagni fornylig søgte en lokal Bestyrelse, kunde man ikke finde en egentlig dansk født Købmand til at indtræde deri. Saa meget er det gaaet tilbage med den tidligere saa blomstrende Deltagelse fra dansk Side i Handelen paa St. Thomas. Og saa kommer dertil det, som i ubestemt Udtryk er os forelagt af Udenrigsministeren om de politiske Farer i Fremtiden for Øernes Neutralitet, og at dermed Danmark under visse Forhold for Øernes Skyld kunde være i Fare. Det er kendt, at St. Thomas har en fortrinlig Beliggenhed, har glimrende kommercielle Muligheder, og at den derfor ogsaa har en økonomisk og strategisk Betydning i Forhold til Panama-Kanalen. Man kan tænke sig, at hvis en europæisk Stormagt søgte at udvide sine Forretninger under dansk Flag, vilde det vække Misfornøjelse i de Forenede Stater, og man kunde tænke sig, at der under en Krig mellem de Forenede Stater og en saadan europæisk Stormagt vilde komme Vanskeligheder for os, hvis f. Eks. en europæisk Stormagt søgte at falde tilbage paa St. Thomas som neutral Havn og Holdepunkt. Og man kan uden at have dybt Kendskab

til disse specifikke Spørgsmaal af politisk Natur hurtigt blive klar over, at naar de Forenede Stater ønsker at købe Øerne og er villige til at betale en betydelig Sum for at erhverve dem, maa det i første Linie være politiske og strategiske Grunde, som foranlediger det. Det kan ikke være økonomiske, og det kan det navnlig ikke, naar det drejer sig om Øernes Landbrug.

Ydermere taler for Salget den store Betaling, som bydes. Derimod vil man ikke — forekommer det mig — med meget stor Vægt fra deres Side, som er stemte for dette, kunne fremhæve den Fordel, som bydes i Henseende til Grønland. Det beror dog paa en Misforstaaelse, at de Forenede Stater skulde have lovet at tilsikre os vor Suverænitet over de grønlandske Kolonier. Det vilde da i ethvert Tilfælde være et Tilbud, det ikke var behageligt at modtage. Thi om vor Højhedsret over Kolonierne i Grønland har der aldrig været rejst nogen Tvivl, og hvis vi begynder at tvivle derom og i den Anledning udbeder os Forsikringer, vilde der ikke ligge nogen politisk Gevinst deri. Jeg forstaar det saaledes, at det drejer sig ikke om det Grønland, vi kender og paa en Maade er saa at sige opdraget med, men om det nye Grønland, som er opdaget og kortlagt langt Nord for Upernivik: Melville Bugten, Cap York, Peary Land, Strækninger, hvor der kun bor faa Mennesker, hvor der er Missionsstation og Handelsstation, og som ligger utilgængelige oppe i Nordpolens Is. For saa vidt der er Tale om Mennesker, er det et Omraade, hvor Danmark har Fortjeneste af at have oprettet en Missionsstation og en Kulturstation, og Ulejligheden og Omkostningerne derved har været danske, og jeg kan ikke se, at der vilde være nogen Gave til Landet i Aerkendelsen af vor Højhedsret her, ligesom man naturligvis under ingen Omstændigheder deri vil kunne se den fjerneste økonomiske Fordel. Jeg gaar ud fra, at ingen tror, at der i Tilsagnet fra Amerika er noget for Danmark at opnaa, der vilde efter den Maade, hvorpaa Danmark behandler Grønland, højst være Tale om Udstrækning af den Forpligtelse, vi har paataget os med Hensyn til Befolkningen i dette Land. Altsaa der er store økonomiske Vanskeligheder for os i Vestindien, der er Tilbagegang, og der er en betydelig Gevinst ved Salget. Saa meget taler altsaa for denne Foranstaltning. Paa den anden Side, hvad siger de i alle Partier, som ikke sætter Pris paa dette Salg? De siger nærmest: Lad det være en god Forretning, endog maaske en særdeles god Forretning, saa kan

man overhovedet ikke tage Forretningshensynet som Udgangspunkt. Det ligger ikke deri, at Øerne er i strengeste Forstand danske, det er med Rette fremhævet, at det kun i ringe Grad er Danske, der bor derovre. Det ligger end ikke deri, at Øerne i 250 Aar eller noget lignende har været i dansk Besiddelse, men det ligger nærmere deri, at de gennem 100 Aar eller mere har været en Rigdomskilde, som vi udnyttede paa bedst mulig Maade. Vi udnyttede denne Kilde, og man var fra dansk Side stærkt interesseret for Øerne og deres Fremgang. De humane Ideer, som brød igennem i Slutningen af det attende Aarhundrede, førte til, at Danmark i 1803 hævede Slavehandelen og i 1848 frigav Slaverne. Men de økonomiske Forhold paa Øerne har forandret sig, Sukkeravlen gaar gradvis tilbage. St. Thomas' Betydning som Transithandelsby tabte sig, og under den Tilbagegang, som udviklede sig, gjorde den danske Regering, Rigsdag og Administration saare lidt for at imødegaa Vanskelighederne. Man haabede og ventede, at Tilstandene skulde rette sig af sig selv, og overlod til det bureaukratiske Hjemmestyre og den bureaukratiske Administration paa Øerne at foretage det lidet, som man kunde se, der var Anledning til at gøre.

Siden Salget i 1902 blev forkastet, er der gaaet 14 Aar, i hvilke en forholdsvis lille Kreds af Mænd har søgt at bøde paa, hvad der manglede. Jeg behøver kun at nævne Navne som Hagemann, Holger Petersen, Lachmann og H. N. Andersen, saa har vi nogle af dem, der har baaret den store Byrde. Men tænker vi her — det er i denne Sammenhæng nødvendigt — i første Linie paa det vestindiske Landbrug, maa det fastslås, at Sukkerkonjunkturerne er ugunstige. Der er daarlig Høst og voksende Arbejdersmangel, til sidst Negeruro, og Øerne har været nær ved saadanne Uroligheder, som nærmede sig til Oprør. Det Billede, der tegner sig, er altsaa i denne Periode paa ny Tilbagegang, Forfald og Ligegyldighed i det danske Folk, i Regering og Rigsdag. Salgsmodstanderne har maaske paa et tidligere Standpunkt talt om de store Fremtidsmuligheder, der laa i Øerne. Denne Tale har maattet træde i Baggrunden, man har ikke kunnet fastholde Forestillingen om, at der umiddelbart vilde være store Fordele at opnaa. Der er for Salgsmodstanderne blevet tilbage et helt andet Billede, nemlig det Forpligtelsesforhold, der har udviklet sig mellem det danske Folk og den danske Stat paa den ene Side og Øerne og deres Befolkning paa

den anden Side. Jeg vil i saa Henseende korteligt støtte mig til afdøde Konferensraad Hagemanns Udtalelser. Det vil erindres, at han for ikke længe siden, kort før sin Død, har udgivet en Pjece, hvori han summerer sine Erfaringer om Øerne og sin Mening om Stillingen. Med den højtærede Formands Tilladelse vil jeg fra denne Pjece læse en kort Slutningsbemærkning op. Han siger: „Danmark har et stort Ansvar for disse Øer, som det lægger en klam Haand over; det har Ansvaret for, at St. Thomas er gaaet saa sørgeligt tilbage, for, at St. Jan er en udyrket, næsten affolket Ø, og at St. Croix skrider sin Undergang i Møde med raske Skridt, saaledes har man ikke Lov til at behandle betroet Gods“. Hans Slutningsudtalelser lyder saaledes: „At løse det vestindiske Spørgsmaal vil blive dyrt, ja sikkert. Ser man hen til Øernes ringe Produktion, vil det aldrig kunne betale sig. Men er det ikke langt dyrere for Danmark at lide den Tort, at vi ikke har kunnet opretholde disse smaa bitte Øer og maatte erklære sig fallit pøknueret og statsmæssigt i denne Sag?“

Det er med faa Ord, hvad vi, der staar som Salgsmodstandere, siger. Vil man nu kvittere hele denne Forpligtelse, og vil man kvittere den ogsaa mod særdeles god Betaling, eller vil man tage den Opgave op? Forestillede man sig, at dette Salg ikke kom i Stand, at Danmark beholdt de vestindiske Øer, hvad vilde det saa betyde? Der er ingen Tvivl om, at det vilde betyde meget alvorlige Opgaver, store Udgifter og stort Arbejde. Det er sagt ogsaa her i Dag, at Opgaven er uløselig. Naar man betænker, hvad det drejer sig om, synes det ikke berettiget at udtale, at dette er en uløselig Opgave. St. Croix har i halvandet Hundrede Aar kun drevet Sukkeravl. I de samme Marker har man Aar efter Aar plantet den samme Plante. Der har udviklet sig i Jorden og i Planterne en Række af Sygdomme fra Svampeangreb og Insektangreb, og disse Sygdomme har formeret sig Aar for Aar. Sukkerrøravlen sker saaledes, at de nye Sukkerplanter frembringes ikke ved Frø, men ved Stiklinger, og disse Stiklinger tilfører man Sygdomme. Professor Kølpin Ravn fra Landbohøjskolen, en fremragende Kender af Plantesygdomme, har redegjort for dette Forhold efter en nylig foretagen Rejse derovre og har paavist, at hvad der er sket i Vestindien i stor Udstrækning, er det samme, som i noget mindre Grad har fundet Sted paa de amerikanske Hvedeterritorier, hvor man har dyrket Hvede Aar efter Aar. Det danske Landbrug,

som føler sig overbevist om — og deri er vi alle enige —, at det staar overordentlig højt, at det støtter sig til Videnskaben, at det støtter sig til Forsøg, og at det magter Opgaverne, kan ikke sige, at den Opgave, der her er Tale om, er uløselig.

Det er rigtigt, at man vil møde en Vanskelighed derved, at i det Øjeblik, man vil udrydde Sygdommen ved at gaa over til Veksellbrug, mangler der Vand. Og vel er det ikke saa, at St. Croix har for ringe Vandmængde i Forhold til andre sukkerdyrkende Lande — det fremgaar af Professor Kølpin Ravns Undersøgelser, at der er de sukkerdyrkende Lande, som endog har mindre aarlig Vandmængde —, men der vil kræves Anlæg for Vandforsyning, som de private Plantere ikke tør risikere og ikke vil kunne skaffe Kapital til, og som vil kræve Statens Medvirkning.

Det er med Rette fremhævet af den næstforegaaende Taler (Sigvald Olsen), at Grundlaget for Befolkningens Opkomst maatte være sunde økonomiske Forhold. Det drejer sig her om en lille Ø, som i halvandet Hundrede Aar efterhaanden har bragt sit Landbrug i en meget slet Tilstand. Vel er Danmark ikke noget stort Land, men det er ikke noget fattigt Land, og det vil nok under Krigen kunne, hvis man vil, skaffe Midler til at løse den Opgave, her er Tale om, og tilvejebringe det økonomiske Grundlag.

Der er, har jeg tilladt mig at sige, i alle Partier Stemmer for og Stemmer imod Salget, men de, der er imod Salget, undrer sig over, at det er muligt for de forskellige politiske Partier at vedtage Salget. Hvorledes kan for Eksempel det radikale Parti, som nu endelig en Gang staar overfor en Opgave, hvor der tiltrænges en radikal Løsning, og som her har Mulighed for at virke for det lille Landbrug, for Husmandstandens Uddannelse, for sociale Forbedringer, opgive denne Opgave af politiske Grunde eller, for at sige det rettere, for det kære Gulds Skyld? Hvorledes kan man vise denne Opgave fra sig at hæve denne forkomne fattige Befolkning til et bedre socialt Standpunkt? Og Salgsmodstanderne siger: Hvorledes kan det socialdemokratiske Parti opgive Arbejdet for de sorte Brødre? Kan man saaledes vurdere dem til 2,000 à 3,000 à 4,000 Kr. pr. Hoved og indhøste Fordel ved dem? Sæt nu, de aldeles ikke ønsker at blive Amerikanere, sæt nu, de har en Følelse af, at de Forenede Stater vel er et fortræffeligt Land for Hvide, men ikke et særlig hyggeligt Land for Sorte? Sæt nu, de har den Forestilling, at den sorte ameri-

kanske Borger ikke har de samme Fordele, som den hvide har. Vil man da alligevel mod deres Ønske afstaa dem? Det var i 1803, at vi først af alle standsede Slavehandelen paa Vestindien.

Salgsmodstanderne vil endvidere sige, at Forholdet til Kolonier er i dette Øjeblik, netop under Krigen, ikke af den Art, at nogen Stat i Verden for Penge vil skille sig af med det Land, der tilhører den. Jeg vil minde om, at længe før Krigen brød ud, var der i England hyppig Diskussion om, hvorledes der skulde forholdes overfor en Stat som Portugal med dens store, værdifulde afrikanske Kolonier. Der hævdede sig i England Røster for, at man skulde skaffe det tyske Rige Besiddelsen af disse Kolonier for at tilfredsstille dets Kolonisult, men man har aldrig hørt, at der i Portugal har rejst sig en eneste Stemme for at tiltræde disse Planer om at afstaa, end sige sælge disse Kolonier. Salgsmodstanderne er ogsaa af den Opfattelse, at der i det Skridt, her er Tale om, vilde foreligge en Handling, der, netop fordi den krænkede selve de Idealer, som de politiske Partier har opstillet, og som vi hver for sig vedkender os, i sig selv vilde rumme en stor Fare for vor egen Fremtid. De psykologiske Virkninger af et saadant Skridt udført under disse Forhold kan ikke undervurderes. Virkningen paa den offentlige Opfattelse i vore Nabolande bør ikke overses, og Virkningen paa Sindene i selve de Bilande, som endnu hører til det danske Rige og forhaabentlig for alle Tider vil høre til det, maa heller ikke glemmes. De Argumenter, som Salgsvennerne bringer i Marken, vil under visse Omstændigheder kunne tænkes anvendt ogsaa paa andre Dele af det danske Rige, og selve den Erklæring, at vi ikke magter at varetage disse smaa Øers og den lille Befolknings Tarv, rummer i sig selv en skæbnesvanger Selvopgivelse, som kan hævne sig i Forholdet til andre Dele af det danske Rige.

Jeg har her i korte Træk (Afbrydelse) — jeg siger: i korte Træk, fordi Emnet er saa stort, at det saare let vilde kunne udvides og uddybes langt mere — forsøgt at betone, hvor alvorlig en Afgørelse den danske Rigsdag er stillet overfor; og den Omstændighed, at den Rigsdag, som nu sidder, paa forskellig Maade er bundet ved,

hvad der tidligere er sket i denne Sag, men paa den anden Side ikke har den Frihed, som Støtten i Forfatningen giver til at tage Afgørelsen, burde mane til ikke at lade denne Rigsdag vedtage et saadant Forslag. Under de tidligere Afgørelser om denne Rigsdags Forbliven har det været en naturlig Forudsætning, at der ikke vilde blive foretaget indgribende Forandringer i vore Forhold. Det forekommer mig, man kunde sige, at Regeringen har paataget sig det, man andet Sted har kaldt en Borgfred, og dette i Forening med, at dette Spørgsmaal nu skal afgøres af en Rigsdag, der kun har en kort Varighed tilbage, af en Rigsdag, der ikke kan suppleres, saaledes som den gamle Grundlovs Bestemmelser var, og ikke kan bringes op paa sit fulde Tal, af en Rigsdag, der ikke sidder i Kraft af den faktisk nugældende nye Grundlov, burde have bevæget Regeringen til at udskytte hele dette Spørgsmaals Afgørelse og undgaa at komme ind paa det. Man har henvist til den politiske Nødvendighed, men der foreligger — deri slutter jeg mig ganske til det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) — intet, der gør det paa nogen Maade indlysende eller sandsynligt, at der skulde foreligge en Tvangssituation, en virkelig udenrigspolitisk Nødvendighed for at skride til denne Handling.

Men naar det konservative Folkeparti har den Opfattelse, at denne Rigsdag ikke bør afgøre Spørgsmaalet om de vestindiske Øers Salg, er der en yderligere Grund, hvorfor Ministeriets Forslag ikke bør vedtages, og den ligger i den Maade, hvorpaa denne Sag er kommet frem. Jeg sigter hermed til, at Ministeriet for ganske nylig offentlig har erklæret, at der intet forelaa om disse Forhandlinger, har benægtet Eksistensen af de stedfindende og stedfundne Forhandlinger. Jeg forestiller mig, at de paagældende Ministre har ment, at dette var forsvarligt, men jeg tror, man har overset, at der derved er skabt en Situation, som gør det meget vanskeligt at møde Ministeriets Erklæringer i Fremtiden med nogen Tillid. Hvis vi maatte komme til at staa overfor Spørgsmaal af vanskeligere Natur end det foreliggende, og Regeringen en Dag maatte befinde sig i den Situation at maatte afgive Erklæringer til Rigsdagen eller til det danske Folk om Forhandlinger

med Udlandet, hvorledes vilde det nuværende Ministerium saa kunne vente, at der findes Tillid til eller Tro paa, at de Erklæringer, man faar, er et tro Spejlbillede af de virkelige Forhold? Jeg tvivler ikke om, at Ministeriet under en saadan Situation vil afgive korrekte Erklæringer, men hvad jeg tvivler om, er, at saadanne Erklæringer, efter hvad der er foregaaet, vil kunne mødes med den Tillid, som en alvorlig eller kritisk Situation kræver.

Det konservative Folkparti slutter sig til den Opfattelse, at det under den givne Situation ikke vil være rigtigt at vedtage Forslaget til Beslutning, som det foreligger, men at Afgørelsen af denne Sag bør udskydes, til en Rigsdag, valgt efter den nye Grundlov, kan tage Spørgsmaalet op til selvstændig og uhildet Afgørelse.

Finansministeren (Brandes): Egentlig vedrører dette Forslag til Rigsdagsbeslutning ikke mig som Finansminister. Det er ikke Hensyn, der falder ind under det Ministerium, som jeg har den Ære at staa i Spidsen for, der har været afgørende for Regeringens Betragtning og Ledelse af Forhandlingerne om denne Sag. Det er internationale, politiske Hensyn, saadanne, som hører ind under Udenrigsministerens specielle Ressort og Konseilspræsidiat. Det har ikke været Hensynet til Øernes Styrelse, heller ikke, og allermindst kan jeg sige, Hensynet til finansielle Forhold, der har været vejledende og bestemmende for Regeringens Afgørelse. Jeg vil straks afvise den Paastand, at finansielle Hensyn skulde have været af nogen indgribende og væsentlig Betydning. Det er ikke saa underligt, at dette er blevet ført frem; thi alle ved jo, at den danske Stat trænger til de Midler, der kan skaffes til Veje. Og naturligvis vil man, naar der er Tale om et stort Beløb, let kunne tro, at dette har været et afgørende Hensyn. Men jeg er af den Mening, at hvis den danske Stat skulde trænge til saa stort et Beløb, som der her er paa Tale, vilde det være muligt at skaffe det ved at henvende sig til det danske Pengemarked, saaledes som tidligere er sket. Jeg tror slet ikke, at det er uden Vanskelighed at klare den finansielle Situation, saaledes som den kan komme til at foreligge i de Aar, der kommer — ingen af os ved jo, hvor længe den nuværende Verdenskrig vil vare —, men paa den anden Side vil jeg, ikke mindst paa Grund af de Ytringer, der er faldet her i Dag, dels fra det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen), der sagde,

at Penge er ikke alt, hvad jeg ganske slutter mig til, og dels fra den sidste ærede Taler (Foss), sige, at Forholdet har ingenlunde været det, at Regeringen stod saaledes, at den paa den ene Side havde Øerne og paa den anden Side saa mange Millioner i Guld, og saa afvejede disse Hensyn imod hinanden og erklærede sig for Guldet. Det vilde hverken have været værdigt for Danmark eller Regeringen, og det er heller ikke sket. Nej, naar Regeringen har givet efter for et Ønske, der har været fremsat med Iver fra de Forenede Staters Side, har det været af politiske Grunde. Som Udenrigsministeren har oplyst, forelaa der et Forslag om Forhandling for det nuværende Ministerium i 1913, straks efter Ministeriets Tiltræden. Vi afviste dette Forslag og afviste det med saadan Begrundelse, som just i Øjeblikket er fremført af dem, der er Modstandere af en Afstaaelse af Øerne, Hensynet til, at det danske Flag ikke skulde stryges, hvis det ikke var fornødent, og et Hensyn til, at der var en Mulighed for Opgang i Øernes Betydning, i Øernes Handel, Øernes Drift. Vi afviste altsaa Forhandlingen. Naar man derfor i saa høj Grad vil lægge os en overdreven, hvad man kalder, Salgslyst til Last, vil jeg hævde, at en saadan har der ikke været hos os, ingenlunde, det kan vi sige med Sikkerhed. Men 1915 var ikke 1913 ligt. Det er vel ikke noget Under, at Sagen maatte stille sig anderledes, og der er vel heller ikke nogen i denne Sal, der ikke er klar derover. Da Ønsket atter mødte os i 1915, den Gang Verdenskrigen allerede havde været et Aar, og vi var inde paa det næste, kom det ogsaa anderledes begrundet til os fra Amerikas Side. Det kom ikke begrundet saaledes, som det tidligere havde været ved de to foregaaende Forhandlinger om Øernes Afstaaelse. Det kom ikke til os begrundet saaledes, som om Erhvervelsen skulde være, hvad jeg kunde kalde, en Afrunding af Amerikas Territorium, et Ønske om at knytte amerikansk Land til de amerikanske Fristater. Det var ikke det, som man kunde kalde det geopolitiske Hensyn, der var det afgørende, saaledes som tidligere. Jeg tør maaske i denne Sammenhæng minde om, at der er noget, der hedder Monroe-Doktrinen. Den er fremsat for mange Aar siden og gaar ud paa, at amerikansk Jord kan ikke tilfalde en europæisk Magt, naar den frigøres fra anden Besiddelsesret. Jeg tror, at det er af nogen Vigtighed at minde herom, ogsaa af Hensyn til, hvad der fremkom fra det

ærede Medlem fra Ringkøbing i det Afsnit af hans Tale, hvor han berørte saadanne Spørgsmaal, som han mente, man egentlig ikke skulde tale om. Naa, dette skulde vel nærmest føre til, saaledes som ogsaa det ærede Medlem, der var Ordfører for de Radikale (Slengerik), sagde, at man overhovedet ikke skulde nævne det. Jeg kan heller ikke komme ind derpaa. Jeg kan kun sige, at hvad man der er inde paa, er det rene Fantasteri, ja endogsaa farlige Betragtninger, Betragtninger, der ikke burde føres frem i den danske Rigsdag, og som ikke burde lægges til Grund, naar vi her overvejer denne Sag. Det er tværtimod rigtigt at gaa ud fra den simple Kendsgerning, at amerikansk Jord gaar ikke fra en europæisk Magt over til en anden, den gaar kun over til Amerika. Derfor tror jeg, at Fremtidsfantasier om, hvad Øerne kan komme til at betyde for Danmark, ogsaa ved Krigens Slutning, er det bedst at lade ganske ude af Betragtning.

Naar der denne Gang fra Amerikas Side ønskedes Forhandling om Øernes Afstaaelse, saa er det, som det ogsaa er antydnet af den sidste ærede Taler (Foss), naturligt at antage, at Aarsagerne dertil var af politisk, delvis militærpolitisk, Art. Og kan man undre sig derover? Kan man undre sig over, at Amerika under de nuværende Forhold havde Grund til at søge enhver Sikring, enhver Styrkelse, som det kunde faa i de Farvande, Talen her er om, og hvor i alt Fald een af de krigsførende Magter er repræsenteret? Jeg maa mene, at dette kan forstaas og kan forstaas alene ud fra Verdenskrigen, denne Verdenskrig, som har medført en almindelig Opløsning og ikke mindst et Sammenbrud i saadanne folkeretlige Regler, som smaa Stater plejer at klynge sig til. Derfor saa de Forenede Stater ikke med samme Blik paa disse Forhold som tidligere. De saa ikke paa dem med det rolige Blik, hvormed man ser paa saadanne Spørgsmaal under rolige Tilstande. Og heller ikke vi kunde se paa disse Spørgsmaal med samme Ro. Jeg kan ikke anføre de udvekslede Depecher, som jo for Resten de ærede Medlemmer af dette Ting kender, for saa vidt de var til Stede ved det fortrolige Møde forleden. Men det forekommer mig, at den, der har hørt disse Meningsudvekslinger mellem de to Regeringer, maa være tilstrækkeligt oplyst om, hvorledes Sagen i Virkeligheden forelaa. Jeg kan kun sige,

at man jo kunde tænke sig, at der, saaledes som Verdenskrigen udviklede sig, var en Mulighed for Inddragning af de Forenede Stater i Krigen. At denne Mulighed kunde foreligge for Staterne i 1915, synes ikke saa underligt, naar man nu ser historisk paa Forholdene og ved, hvorledes de i Foraaret udviklede sig mellem de forenede Fristater og et europæisk Land. Det var ikke saa underligt, at man kunde tænke sig dette, og derfor fik Ønsket om Forhandling, da det blev fremsat for os, et saa tyngende, ja, efter Regeringens Mening et saa skæbnesvangert Præg overfor Danmark. De Billeder, der øjensynligt var til Stede for Staternes Regering, fik en Refleksbevægelse i de Billeder, som oprullede sig for den danske Regering, saaledes at man ikke kunde andet end lade Tanken beskæftige sig med de Forhold, der kunde komme og under de nuværende Tilstande ikke saa særdeles vanskeligt kunde komme. Lad mig nævne en Mulighed. Det er en fuldkommen Hypotese, jeg her opstiller, men i denne Sag er vi, der tilhører Regeringen, noget vanskeligt stillede, idet man fra anden Side kan benægte Grunde af politisk Art, som vi anfører, medens det er os umuligt, i alt Fald for Offentligheden, at anføre tilstrækkelige Argumenter for de Hensyn, som vi tager. Det er en nem Rolle, Modstanderne har, thi de kan sige: Der foreligger intet, medens vi er stillede saaledes, at hvis der forelaa noget, kunde vi ikke sige det. Det forekommer mig, at det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) vel kunde tage dette i Betragtning. Og det forekommer mig ogsaa, at det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss) uden Fare for sit Parti kunde tage dette i Betragtning. Jeg siger altsaa, at vi under visse Forhold kunde tænke os det som en Hypotese, at de Forenede Fristater fandt det fornødent at besætte de dansk vestindiske Øer. Hvorledes mener man egentlig, at Stillingen da vilde blive for Danmark under den nuværende Verdenskrig? Hvorledes mener man egentlig, at den danske Regering og det danske Folk skulde stille sig overfor dette? Skulde man mene, at det var en Krigsarsag mellem Danmark og de Forenede Stater? Mener man, at vi kunde føre en saadan Krig? Eller mener man, at vi under Verdenskrigen, hvis noget saadant af en eller anden Grund skete, da kunde appellere til Stormagterne i Europa, som er i Krig med hinanden? Det forekommer mig dog, at man uden at anspønde sin Fantasi alt

for stærkt vil kunne forestille sig, hvilke Momenter der var til Stede for den danske Regering, da den mente at burde efterkomme det Ønske, der blev fremsat af Amerika.

Dette er altsaa Regeringens Indtryk og Baggrunden for Genaabningen af Forhandlingen. Vi følte, at der for os var en tvingende Grund til at bøje sig for det Ønske om Forhandling, som vi havde afvist to Aar i Forvejen — saaledes som en lille og svag Stat maa bøje sig for Ønsker fra en stor og stærk Stat, naar man lever i en Verden, hvor Retten hævdes og forsvares ved Magt, ja, hvor Magt ikke ganske sjældent begrunder og skaber Ret. Vi mente, at vi handlede til Landets Bedste, at vi bidrog til at bevare Landets Selvstændighed ved at indlade os paa denne Forhandling og forsøge at føre den til det gunstigst mulige Resultat. Naturligvis, ogsaa vi kan sige de Ord, som nu siges rundt i alle Blade og paa alle Møder, og som føres frem med saa megen Lidenskab, saa megen Patos og naturligvis ogsaa saa megen Agitation — vi kan som andre sige de Ord med fuld Sandhed, at det er bittert for en lille Stat at gaa til Landsformindskelse, til Landsafstaaelse. Vi kan beklage og ytre Sorg over, at, som det hedder, Flaget maa stryges. Men naar der hersker en Orkan, der bringer Bjergene til at svaje, er det da saa underligt for nogen, der vil tænke over Sagen, at Stormen kan blæse et Flag bort fra en vestindisk Hytte? Og hvis jeg tør endnu sige dette, vil jeg mene, at det var klogere og værdigere for Danmark ikke atter at paatage sig et Martyrium, som man her altid er tilbøjelig til. Hele vor Historie har kun været eet Martyrium. Hele forrige Aarhundrede ender med Martyriet, og dette er et saa bestemt Kendemærke for Danmark, at ogsaa alle vore store Mænd, lige fra Søren Kierkegaard til Nutidsforfattere, vore Politikere fra Griffenfeldt til Berg føler sig som Martyrer. Vilde det ikke være rimeligere og rigtigere, om vi efterhaanden her til Lands kom ind paa ikke at søge at føre vor Tilværelse igennem en stadig paataget og paakaldt Lidelse, men at hævde den gennem Arbejde for og i selve Tilværelsen?

Medens vi saaledes aabnede denne Forhandling ved — efter vor Mening, som vi mener at kunne dokumentere — et Tryk ude fra, et venskabeligt Tryk fra de Forenede Staters Side, var der ogsaa et Tryk inde fra, som gjorde sig gældende, nemlig det rent historiske Tryk, som lig-

ger deri, at Danmark to Gange i Forvejen havde — hvis man skal bruge dette Ord — solgt Øerne. Den ene Gang saaledes, at det var Amerika, der forkastede Salget, medens vi var gaaet ind paa Afstaaelsen, og den anden Gang saaledes, at i Virkeligheden alle Partier her i Rigsdagen var enige om at gaa til Afstaaelsen, men den strandede paa en Tilfældighed i det høje Landsting. En enkelt Mands Stemme — en endogsaa meget gammel Mand, som maaske ikke var ganske klar over, hvad han stemte for — afgjorde i Virkeligheden Forslagets Skæbne. Vi var altsaa under Trykket af dette, at Danmark ikke tidligere havde lagt en saadan Vægt paa Besiddelsen af disse Øer, at man ikke kunde tænke sig dette, som nu hedder: at sælge dem for Penge.

Dette var altsaa det andet Moment i Regeringens Opfattelse og Grundlæggelse af Sagen, men det var ikke det væsentlige; det væsentlige, Hovedmomentet, har jeg nævnt. Derimod var det slet ikke det, som nu føres frem med saa megen Styrke f. Eks. af den ærede sidste Taler (Foss): Hensynet til selve Øernes Styre. Jeg er noget forbavset over det ærede Medlems Tale. Han er øjensynlig en Modstander af Afstaaelsen, men det forekom mig, at ikke des mindre var alle de Argumenter, han fremførte, for Afstaaelsen. Jeg har sjælden i mit Liv hørt en saadan Tale! Naar det ærede Medlem til at begynde med nævnede, at der indenfor hans Parti var Uenighed om selve Afstaaelsens Rigtighed, maa jeg antage, at et Tryk fra den Del af hans Parti, som er stemt for Afstaaelsen, har bevæget ham til at fremføre i en pragtfuld Række alle de Argumenter, hentede fra Øernes Styre, Drift, Administration o. s. v., som kunde bevæge til at afstaa dem. Men det maa det ærede Medlem om, jeg vil kun sige, at han ikke var nogen god Forsvarer for sin Sag; jeg vilde ikke tage ham til Advokat, hvis jeg skulde have en Sag ført for en Dømsstol. Men det har altsaa ikke været det Hensyn, det har gjaldt om for os.

Jeg skal ikke komme ind paa Fortidens Synder, jeg skal ikke gentage det, som saa mange Gange er sagt: at vi har misregeret disse Øer i saa mange Aar. Jeg anser det for det første for givet, at der har været Tider, hvor man overhovedet regerede den Art Kolonier paa den Maade, vi gjorde det. Dernæst mener jeg, at der i de sidste Aar, lige fra Aarhundredets Begyndelse, herhjemme, ogsaa fra Regeringernes Side, er gjort en vis

Indsats for at ophjælpe Øerne saa godt, man kunde. Jeg kan ikke tænke mig, at f. Eks. det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen), som var Medlem af den første Venstreregering, hvori min ærede Kollega, Handelsminister Hage, var Finansminister, vil modsige mig, naar jeg siger, at man den Gang forsøgte at gøre et alvorligt Arbejde for Øerne. Jeg kan heller ikke tænke mig, at det ærede Medlem vil sige, at man ikke under Ministeriet Christensen, i hvilket Vilhelm Lassen var Finansminister, gjorde et lignende Arbejde. Vi har Love, der taler for, at dette Arbejde blev gjort baade under det første og det andet Venstreministerium. Og jeg vil have mig frabedt, at man skylder mig i Skoene, at det er mig, der er Skyld i, at det nu gaar saa galt. Jeg har set i et enkelt Højreblad, at det var egentlig den nuværende Regering, som havde ødelagt alt for Øerne. Det vil jeg have mig frabedt. Jeg har gjort det samme Arbejde som de andre Finansministre, jeg er gaaet med en ærlig Villie dertil, jeg har forsøgt at sætte mig saa godt ind i Sagerne, som det var mig muligt — man har jo desværre adskilligt at bestille, naar man er Minister —, og jeg har søgt at udføre det Arbejde, som jeg mente paalaa mig. Og jeg ser ogsaa saaledes paa Sagen — det vil jeg gerne sige —, at det aldeles ikke er umuligt at arbejde videre paa Øernes Ophjælpning. Hvis man vil anvende de Midler dertil, som kræves, er der naturligvis altid en Mulighed for, at vi kan komme ret langt; hvor langt, ved jeg ikke. Men det er meget store Midler, det drejer sig om, det vil jeg dog minde den høje Rigsdag om. Det vil, tror jeg, hvis man skal arbejde kulturelt, sanitært, økonomisk o. s. v. for en Ophjælpning, til at begynde med blive nødvendigt at anvende en 25 Mill. Kr., og man vil rimeligvis komme til det dobbelte i Aarenes Løb. Men det er altsaa ikke det, det for os gælder om. — Det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss) nævnede som en Mand, der vidste Besked med Øerne, min afdøde Ven Hagemann, og sagde, at man i dennes Pjece kunde læse sig til, hvorledes vi havde forsomt Øerne, og hvad vi skulde gøre. Men det ærede Medlem maa dog vide lige saa godt som jeg, at Hagemanns sidste Stilling til dette Spørgsmaal var, at der var intet at gøre, Øerne var uophjælpelige for os, de maatte afstaa til Amerika for deres egen Skyld. Det er i alt Fald det sidste, Hagemann har sagt til mig om den Sag. Men det er jo muligt, at man

alligevel her fra Landets Side kunde mene, at det var Forsøget værd.

Jeg har om dette Punkt, som ikke synes mig af saa stor Vigtighed i Øjeblikket, endnu kun at tilføje, at naar man mener, at vi skulde gaa af Vejen f. Eks. for Negerspørgsmaalet, er det ikke min Mening. Jeg ser ligesom andre saaledes derpaa, at der vistnok er et humant Arbejde at gøre der, men jeg kan paa den anden Side ikke være enig med dem, som mener, at en vestindisk Neger kan jævntilles med f. Eks. en dansk Arbejder. Der er her, tror jeg, et folkepsykologisk Moment, der ogsaa maa tages i Betragtning, og som gør, at man ikke uden videre kan sammenstille Øernes Befolkning med den danske Befolkning. Det kommer f. Eks. frem ved Spørgsmaalet om Afstemning. Hvis man vil have Afstemning derovre, maa det erindres, at Spørgsmaalet ikke er af samme Art derovre, som det vilde være her i Danmark — ingenlunde. Jeg kan eksempelvis anføre, at en Mand, der længe havde opholdt sig paa Øerne som Embedsmand, kom til mig og sagde: „Kolonialloven skal nok revideres til næste Aar: var det ikke rimeligt, om ikke nødvendigt, at indføre almindelig Stemmeret?“ Saa sagde jeg: „Er det ogsaa muligt at gøre det? Kan man virkelig give Negrene almindelig Stemmeret, Mænd og maaske ogsaa Kvinder, ligesom herhjemme ved den nye Grundlov?“ Saa sagde han: „De kender ikke Negrene og ved ikke, hvor elskværdige de er.“ „Nej,“ sagde jeg, „jeg har jo ikke været i Vestindien.“ Saa sagde han: „Jeg kan forsikre Dem, at jeg har aldrig uddelt saa mange Slag med min Ridepisk og aldrig givet saa mange Lussinger som i de Aar, og de elskede mig.“ Nu ved jeg ikke, om danske Arbejdere er stillede paa samme Maade, om det var paa den Maade, man skulde opdrage dem til Kærlighed. Og denne Mand havde været Præst paa Øerne! Derfor ser jeg noget anderledes paa Sagen, end maaske andre gør; jeg er noget tvivlende overfor, hvorvidt man kan jævntilte Befolkningen paa Øerne med Befolkningen herhjemme.

Jeg tør sige, at der altsaa ikke her er Spørgsmaal om Penge. Det er sandt, at Øerne koster os 1/2 Mill. Kr. om Aaret. Koloniallotteriet bidrager jo dertil, men det er en ren Postering; Koloniallotteriet er en Indtægt for den danske Statskasse som enhver anden Indtægt. Ja, jeg vil dog ikke sige som enhver anden Indtægt, for jeg maa tilstaa, at selve Koloniallotte-

riets Ide tiltaler mig ikke; det er en specifik Indtægt for den danske Statskasse, og paa den Maade kommer man til en vis Grad over Underskuddet. Forholdet er det, at Øerne koster den danske Stat 1/2 Mill. Kr. om Aaret. Det kan man bære. Jeg siger det for at fjerne denne Indvending. Hvis virkelig det ærede Medlem, som sidst talte (Foss), har Ret i, at der ligger en Fare for den danske Stat i ikke at gøre noget her, ja saa man vel opfylder sin Pligt; jeg tror ikke paa Pligten, det er en anden Sag, og jeg tror især, at det ærede Medlem skulde lade hvert Parti have sine Idealer i Fred. Det ærede Medlem synes at ville vogte over, hvorledes det radikale og socialdemokratiske Parti skulde passe paa, at deres Idealer ikke gik til Grunde ved denne Lejlighed. Det tror jeg, det ærede Medlem skal lade de Partier om, som har disse Idealer. Men der er, som det ærede Medlem, der var Ordfører for de Radikale (Slengerik), paaviste, naturligvis for en lille Stat forbundet Vanskeligheder med overhovedet at have Kolonier. Og der er en Grund dertil, som ikke altid anføres, og det er den, at det er vanskeligt at finde de rette Mænd til de rette Poster. Det ligger simpelthen i, at hvor der er en enkelt Post, en Særstilling at besætte, er det naturligvis overmaade vanskeligt at finde Manden, medens det ingen Kunst er at finde ham, hvor enhver juridisk Kandidat kan bruges. Forholdet i et lille Land kan ikke sammenlignes paa dette Omraade med Forholdene i en stor Stat som England med mange Kolonier og Besiddelser, hvor der er en hel Trinrække af Embeder, hvor Tusinder af Mennesker kan stige op, og hvor enkelte af dem, som er de dygtigste, efterhaanden kan naa op til de højeste Poster. De, som har beskæftiget sig med Administration, ved, at hvis man skal finde en egnet Mand til en specifik Stilling, vil man næsten altid komme til at savne ham. Til at drive Kolonier skal der Magt, militær Magt og Pengemagt, og alle ved, hvorledes Danmark er stillet i saa Henseende og ikke mindst i Øjeblikket.

Jeg maa have Lov til paa Grund af, hvad der er fremkommet ogsaa her i Salen, baade fra det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) og det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss), at sige nogle Ord om Behandlingen af denne Sag. Derom har der jo været et ganske uhyre Postyr i Pressen, og jeg maa sige til det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds, at jeg paaskønner

den rolige Maade, hvorpaa han omtalte disse Forhold, og at han ikke steg til den Vildskab, tør jeg vel sige, som paa visse Steder gør sig gældende. Jeg kommer til at omtale dette, som altsaa især er blevet berørt i Pressen, og jeg maa af personlige Grunde have Lov til at omtale, at der fra Regeringens Side er fremsat Dementier om denne Forhandling, medens den stod paa. Der har været rettet Spørgsmaal til Ministre og ogsaa til Departementschefer om Forhandlingen, og man har benægtet Forhandlingen. Jeg vil først sige med Hensyn til de højere Embedsmænd, som er blevet inddraget i denne Sag baade i Pressen og paa anden Maade, at det er ganske upassende, naar de overhovedet angribes. Thi en højtstaaende Embedsmand under Ministeriet maa naturligvis føje sig efter den Anmodning, en Minister retter til ham om Tavshed, og naar han tier eller udsteder et Dementi, gør han det paa Ministerens Ansvar. Selv har han intet Ansvar, og ingen bør for Alvor angribe en Mand, der under ministerielt Ansvar har foretaget et Skridt; Ministeren bærer Ansvaret; min Kollega Udenrigsministeren og jeg selv bærer Ansvaret for saadanne Dementier, som er fremkommet fra Embedsmænd, der sorterer under os. Men jeg maa for Resten med det samme sige, at naar jeg f. Eks. har dementeret Rygter, der fremkom, skønt Rygterne var sande — det skal jeg straks komme til — saa har jeg naturligvis gjort det i fuld Overensstemmelse med mine Kolleger. Jeg har ikke handlet anderledes, end enhver af mine Kolleger vilde have handlet; vi er alle solidariske med hinanden. Med andre Ord: Har jeg løjet, som det saa smukt hedder, saa har vi alle løjet, derom er der ikke den fjerneste Tvivl. (Ellinger: Hør!). Det ærede Medlem for Københavns Amts 1ste Valgkreds (Ellinger) siger „Hør“; ja, han skal straks faa at høre. Altsaa, man henvendte sig til mig fra et enkelt Blad i Juni Maaned — tror jeg det var —, da dette Blad var kommet i Polemik med et andet Blad om, hvorvidt der var noget om en Forhandling mellem de Forenede Stater og Danmark angaaende Afstaaelse af de vestindiske Øer. Denne Polemik var opstaaet saaledes, at det var tydeligt nok, at det ene Blad, det Blad, der paastod, at der førtes en saadan Forhandling, og som angav, hvad Forhandlingen drejede sig om, ved en Indiskretion — hvorfra ved jeg ikke, det kan jeg ikke sige noget om — havde faaet Sandheden at vide. Hvem af de Folk, som har kendt Sandheden — jeg

skal straks komme til at nævne nogle af disse —, der har meddelt Bladet det, ved jeg ikke. Det andet Blad havde altsaa ikke faaet en Meddelelse fra sine Venner derom og benægtede kategorisk, at der førtes en saadan Forhandling; og for at faa en Støtte i denne Polemik henvendte man sig til mig og spurgte, hvorvidt der var en Forhandling i Gang mellem Amerika og Danmark om Øerne. Det ærede Medlem fra Ringkøbing sagde for et Øjeblik siden i sit Foredrag, at allerede før der skete Meddelelse til Gruppeformændene, havde der været fremsat Dementier fra Regeringens Side i denne Sag, og det er ganske rigtigt. Jeg har for mit Vedkommende, jeg ved ikke hvor mange Gange, i Vinterens Løb dementeret dette, naar man forebragte det for mig, jeg gjorde det igen og sagde for Resten til vedkommende Journalist, som er en meget elskværdig Fyr, om jeg nu ikke kunde være fri for for tyvende Gang at dementere dette, hvorpaa han sagde, at han endelig maatte have et Nej af mig, og dette fik han — naturligvis, thi jeg havde sandelig kendt min Pligt som Minister og Embedsmand og som ansvarlig Politiker daarligt, om jeg ikke havde sagt Nej. (Uro paa Tilhørerspladserne).

Formanden: Tilhørerne maa forholde sig rolige; hvis det ikke sker, vil det blive nødvendigt at rydde Tilhørerspladsen.

Finansministeren (Brandes): Fra det første Øjeblik, da Forhandlingerne paa-begyndtes mellem de to Stater, var det en absolut Forudsætning, at disse Forhandlinger skulde føres i Fortrolighed, og denne Forudsætning maatte overholdes af enhver, som kendte Forhandlingerne; det var fuldkommen umuligt for nogen Minister eller nogen anden Embedsmand at lade være med at bevare den Hemmelighed, som var ham betroet. Hvad var det egentlig, jeg skulde have svaret Journalisten, da han spurgte mig: Er der Forhandlinger? Skulde jeg have sagt Ja, naar det drejede sig om en Hemmelighed, som var mig betroet som Embedsmand, og som burde holdes hemmelig af internationale Hensyn? Havde jeg afvist Spørgsmaalet, vilde det være eet med en Bekræftelse. Skulde jeg saa have sagt: der er Forhandlinger; egentlig kan jeg ikke sige det, men til dig vil jeg betro det. Der er vel ikke nogen her i Salen, der vil være saa dristig at

hævde dette. Skulde jeg have sagt: Til ingen anden vil jeg sige det, kun til dette Blad vil jeg betro det. Hvem er det, som er en saadan Ven just af dette Blad, at han vil staa op og sige: Til dette Blad alene skulde Finansministeren og Regeringen — for det var paa Regeringens Vegne, jeg talte — have Fortrolighed? Skulde der ikke være noget andet Blad, der skulde have samme Meddelelse? Og hvis denne Journalist sagde til sin Redaktion: Finansministeren har betroet mig, hvorledes det forholder sig, skulde saa hans Redaktion være forpligtet til at hemmeligholde det? Tror man virkelig, det gaar saaledes til? Der er ikke een Dag, i alt Fald ikke i en noget bevæget Tid, hvor der ikke rettes Spørgsmaal til Finansministeren og til enhver Minister, ikke en Gang saaledes, at de vedkommende henvender sig personligt, nej, vi er jo et demokratisk Folk, der ringes op i Telefonen, og en Journalist spørger om ret alvorlige og indgribende Ting, hvorledes det forholder sig med dem, og da man er høflig, svarer man derpaa. Oven i Købet er det undertiden Folk, hvis Navn jeg ikke aner; jeg hører ikke Navnet i Telefonen, ved ikke, hvem den vedkommende er, i hvilket Blad han skriver, af hvilken Farve det er. Saaledes er Forholdet, og det ligger vel i, at den moderne Journalistik efterhaanden er blevet mere og mere en stadig Spørgen og Svaren, Enquête og Interviews. Et Blad er nu om Stunder ofte et Spørgeskema eller Oplysningsbureau — i gamle Dage opfattedes det snarere som en Talerstol, endog en Domstol — der spørges uafsladeligt, og naar man kan svare, svarer man det rigtige, og naar man skal fortie noget, fortier man det, hvis man er et hæderligt Menneske. Derfor havde jeg ikke andet at gøre end at sige: Nej, der er ingen Forhandling, og det ogsaa af den Grund, at denne Sag overhovedet ikke kunde føres frem for Offentligheden, før den var kommet til en Afslutning.

Nu ser jeg nok, at der er et uhyre Postyr om dette i Pressen, og jeg forstaar godt, at Oppositionen bruger den foreliggende Situation til at gøre særlig Opposition og til at angribe Regeringen og Ministeriet, dels med passende og rimelige Ord, dels med ret uværdige og meget lidt pyntelige Ord. Det tilgiver jeg den; jeg er saa uhyre overhørende overfor Opposition, det er rimeligt, at en politisk Opposition gør, hvad den kan, men dermed holder Legen ogsaa op. Naar man i

øvrigt angriber Ministeriet og dets Dementier, saa er det — ja, jeg kan kun give de Herrer Valget mellem to Betegnelser — enten Skaberi eller Vaas; der er kun de to Muligheder. Skaberi er det, hvis man for Alvor vil paastaa, at der var andet for Ministeren at gøre end at svare Nej, naar han spørges om Ting, han skal hemmeligholde, og Vaas er det, naar man virkelig tror derpaa. Jeg maa sige, at mig rører det egentlig ikke. Man kan skrike saa højt, man vil, man skal ikke naa op til den fuldkomne Ringeagt, som jeg føler for dette Sandhedsvidneri og denne Godtkøbsforargelse i Pressen, og selv om den dyppes i biskoppelig Salvelse, bliver den ikke mindre usmagelig. Det er min Stilling. Jeg nægter ikke, at jeg den Dag ikke sagde Sandheden, men jeg har den Opfattelse, at enhver, som har faaet en Hemmelighed betroet — og hvis der er Grader i sligt, maa det især gælde en Statshemmelighed —, vil tie stille, hvis han er et redeligt Menneske; der er ikke andet at gøre, han nægter, naar han er nødt til at nægte, fordi han spørges direkte, og naar han ikke paa anden Maade kan skjule Sandheden, som han skal skjule. Der er ikke andet at sige om den Ting. Jeg vil roligt sige: Vel er jeg blevet meget angrebet i mit Liv, og mange Beskyldninger er der blevet rettet imod mig — jeg har ført et ret langt politisk og litterært Liv —, men aldrig har nogen povet at sige, at mit Ord ikke stod til Troende, og mit Ord staar nu som før til Troende, men jeg bevarer en Hemmelighed, naar den er betroet mig, og det mener jeg, enhver redelig Mand og enhver Gentleman vil gøre. Med Trommer og Trompeter gaar det nu løs, og der er her i Landet det underlige Forhold, at naar saadant noget begynder, er det, som om alle de, der overhovedet havde siddet inde med Trang til at bryde løs, udlades paa en Gang. Derfor ser man en broget Gruppe af Mennesker gøre saa meget ud af denne Sag i Bladene; der er brave Folk, Idealister og godtroende Folk, der er drevne Journalister og forfarne Politikere, der er disse fuldkomne forvirrede Eksistenser, næsten sindssyge Personer, som optræder i Øjeblikket. Der ligger her en Fare, som jeg vil gøre opmærksom paa. Det skulde ikke gerne være de sindssyge, der regerer, og de fornuftige, der bøjer sig for dem, men hvis dette skal være ved, er vi omtrent derude. Jeg synes ogsaa, det er mærkeligt, at vi her i Landet paa samme Tid har den rolige Opfattelse, at som det nu gaar,

kan det blive ved med at gaa. Undertiden er det, som om det var Torneroses Land, man befandt sig i. Folket sover, og det sover lige til den Dag, da Taget falder ned i Hovedet paa det.

Jeg har hermed sagt, hvad jeg har ment det muligt her i Rigsdagen at fremføre om Sagens Behandling. Jeg vil gerne sige endnn en Ting med Hensyn til Hemmeligholdelsen. Den blev langvarig, og det var den nødt til at blive, fordi selve Forhandlingen for lang Tid, for flere Maaneder, afbrødes, idet en saadan Forhandling naturligvis kun kunde føres mellem to neutrale Stater, og i samme Øjeblik som der kunde tænkes blot en Mulighed for, at de Forenede Stater inddroges i Verdenskrigen, var det ganske umuligt at føre denne Forhandling. Derfor blev denne Hemmeligholdelse langvarig, og den maatte være, indtil denne Sag kunde forelægges for Rigsdagen. Jeg nævner her, at da Sagen nu er blevet forelagt for det amerikanske Senat, er den blevet forelagt paa den Maade — hvad en Depeche til Udenrigsministeriet i Dag meddeler —, at Præsidenten har sendt denne Konvention til Senatet med Anmodning om, at Detaillerne maatte blive holdt hemmelige. Altsaa endnu ved Hensendelsen til Senatet ønsker man en Hemmeligholdelse, som vi ikke paa samme Maade kunde præstere, thi i samme Øjeblik, som Sagen forelægges for det danske Folketing, er jo alt aabenlyst. Nu maa jeg sige, at jeg forstaar ikke, hvad der menes med, at Folket og Rigsdagen er blevet overrumplet i denne Sag. Jeg nævner ikke det, som den ærede Ordfører for det radikale Venstre (Slengerik) har nævnt, at i Virkeligheden er Sagen meget vel kendt fra tidligere Tid; det skal jeg se bort fra. Men jeg ved ikke, at Sagen overhovedet kunde forelægges Rigsdag og Befolkning anderledes end gennem Forelæggelsen her i Rigsdagen. Man gaar da vel ikke i Forvejen og omtaler og drøfter Sagen offentlig, naar det er en Sag, der kræver en rolig Forhandling af international Art. Man venter naturligvis med Offentliggørelsen, indtil den bliver forelagt for Rigsdagen. Hvor er Rigsdagen overrumplet? Hvor er Folket overrumplet? Nu kommer det Øjeblik, hvor Rigsdagen med fuldt Ansvar kan tage Sagen til Behandling, og hvis Rigsdagen er Folkets Repræsentation — det skal jeg ogsaa om lidt komme til —, ja, saa faar jo Folket i dette Øjeblik den Meddelelse om Sagen, som Folket kan kræve. Mener man da virkelig, at vi un-

der hele denne Forhandling med de Forenede Stater ustandseligt skulde holde Folket — det vil vel sige Pressen, thi i Almindelighed kalder Pressen sig jo for Folket — à jour med, hvad der skete? Tror man da virkelig, at det er saa, at i Øjeblikket kunde altsaa enhver Depeche-udveksling, enhver Forhandling med andre Magter offentliggøres og hver Dag bringes frem? Det er der vel i alt Fald ikke i denne Sal noget Menneske, der tror. Og hvorfor skulde der da være noget underligt i, at en Sag, der er af ganske specifik Natur, bliver holdt hemmelig — som det hedder for Folket —, indtil Folket gennem sit Organ faar Meddelelse derom? Hvor er Folket blevet overrumplet? Hvad skulde Folket da foretage sig inden dette Tidspunkt? Det forekommer mig, at Folket — det vil jo her sige København — i Øjeblikket foretager sig alt, hvad Folket kan foretage sig for ikke at lade sig overrumple, men lige meget med det. Var der nogen anden Maade? Og dette hænger ogsaa sammen med det Spørgsmaal, om en Minister skal sige Sandheden, naar der spørges. Jeg gad vide: hvis der to Dage før Krigens Udbrud var blevet rettet det Spørgsmaal af en Journalist til en Minister i et af de krigsførende Lande, om der mobiliseredes, og han havde sagt Nej — var han saa en Løgner, en Mand, hvis Erklæringer man ikke kunde have Tillid til? Jeg antager, det var hans fuldkomne Pligt/at sige Nej, selv om den halve Armé eller de tre Fjerdedele af den var mobiliseret. Tror man virkelig, at vi kan fremlægge hver Dag paa Tingets Bord og for Folkets Aasyn de Forhandlinger, der føres i Udenrigsministeriet med de fremmede Magter? Men hvis det er saa, hvorfor angribes vi da for, at vi overrumpler Rigsdagen? Rigsdagen har faaet Besked den Dag, da Rigsdagen skal have Besked, nemlig den Dag, da Forslaget er færdigt udarbejdet og forelægges den. Saa maa Rigsdagen tage sin Stilling saaledes, som dens Ansvar er til.

Derpaa maa jeg vende mig til nogle politiske Betragtninger, som det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) gjorde gældende. Sagen ligger — saa vidt man kan forstaa, det ærede Medlem udtaler sig noget dunkelt — saaledes, at Par-

tiet Venstre ikke kan stemme for Forslaget — som han udtrykte sig, ikke af saglige Grunde, for Partiet Venstre i sin Helhed — der kan være Undtagelser, det kan der være i alle Partier — kan ikke stemme for Afstaaelsen af forskellige Grunde. For det første, fordi Krigen først maa være til Ende. Tror det ærede Medlem nu virkelig for Alvor, at vi kan meddele de Forenede Stater, at denne Sags Behandling udskydes til Krigens Afslutning, hvilket Tidspunkt ingen dødelig kender, Krigen kan vare et, to og tre Aar, ingen ved det! Den anden Grund er den, at Sagen skal være kommet bag paa Rigsdagen. Jeg maa sige, at jeg forstaar ikke et eneste Ord af dette. Jeg begriber ikke, hvad det ærede Medlem mener med denne Tale om Overrumpling. Jeg venter, at han vil forklare mig det. Men i denne Sammenhæng sagde det ærede Medlem noget, jeg her maa indskyde en Bemærkning til. Det ærede Medlem sagde, at det kunde ikke hjælpe, at der var givet Partiformændene Meddelelse om denne Sag allerede i Januar Maaned, for de havde faaet ubetinget Diskretionspligt overfor deres Partier. Det er ganske rigtigt. Udenrigsministeren har meddelt Forhandlingen, saaledes som den var begyndt, og som den den Gang var ført til et vist Resultat, til Partiformændene, altsaa til de Herrer, der er Formænd for Partierne her i Tinget, og til — jeg tør maaske nævne Navnene, da det er Medlemmer af Landstinget, der er Tale om, og det er saa vanskeligt at nævne deres Valgkredse — Proprietær Piper, Hr. Jørgen Pedersen, Lensgreve Frijs, Hr. C. C. Andersen og Hr. Trier, og dernæst ogsaa til Hr. Holger Petersen, som ogsaa er Medlem af Landstinget, og til Admiral Richelieu, til hvem der paa anden Vis er udgaaet Meddelelse. Alle disse Herrer har vidst Besked. Der er en Ting, jeg gerne her vil gøre opmærksom paa. Hvorledes er det gaaet til, at ingen af disse Partiformænd sagde til Udenrigsministeren: Denne Sag kan ikke behandles saa hemmelighedsfuldt; den maa absolut bringes frem paa Rigsdagen; det er umuligt at afgøre saadanne Spørgsmaal i Hemmelighed uden Forhandling? Hvorfor advarede ikke nogen af

disse udmærkede Mænd Udenrigsministeren og sagde: Dette gaar ikke an? Det forekommer mig, at disse Herrer, som ikke omtalte noget og ikke erklærede, at de ikke vilde føle sig bundne ved denne Meddelelse, men maatte gaa ud til Folket med den, er stillede akkurat som vi Ministre, der har holdt Sagen hemmelig. De har overholdt den Hemmelighed — og det er ganske rigtigt —, som de skulde overholde, men de har vidst Besked, og hvis de mente, at Sagen var umulig paa den Maade, hvorpaa vi førte den frem, saa kunde de med god Grund øjeblikkelig være traadt sammen. De kunde være blevet enige, det kunde det konservative Folkeparti og Venstre dog vel nok blive; de plejer jo at kunne blive enige, naar det gælder slikt — og have sagt: Den Maade kan det ikke gaa paa. Men disse Mænd foretog sig slet intet. En Overrumpling, som det ærede Medlem talte om, har der altsaa for det første ikke fundet Sted, og dernæst er det givet, at de ledende Mænd har haft god Tid til at overveje Sagen og overmaade god Tid til at meddele Regeringen, at nu vilde de ikke føle sig bundne til denne Hemmeligholdelse mere, men jeg antager, at de forstod, at Sagen maatte behandles i Fortrolighed og Hemmelighed, og derfor gjorde de det ikke, og jeg antager, at de derfor, i alt Fald den Gang, var enige med Regeringen. Nu er det anderledes; nu er det ikke mere saglige Grunde, som det ærede Medlem fra Ringkøbing meget rigtigt sagde, der er de herskende, men de politiske. Dernæst var Spørgsmaalet om Dementierne fremme, og af den Grund kunde, mente det ærede Medlem fra Ringkøbing, Sagen heller ikke behandles nu; det var jo der, det løb ud.

Endelig henviste det ærede Medlem fra Ringkøbing til, at denne Rigsdag ikke var kompetent til at afgøre dette Spørgsmaal. Jeg maa sige, at jeg i og for sig ikke kan anerkende dette Argument. Den Rigsdag, som har kunnet vedtage den Række af Love, som den har vedtaget — det er jo den samme Rigsdag, der sidder — selv om vi havde Valg i 1915 — siden vi havde Valgene i 1913 —, er kompetent. Men dernæst har denne Rigsdag paa en ganske bestemt Maade vist sin Kompetence derved, at den nu i 2 Aar under Verdenskrigen har holdt sammen paa mange Maader om den Politik og den Holdning, som Regeringen har anbefalet. Det synes dog at vise en vis Levedygtighed hos denne Rigsdag. Det ærede Medlem anførte ikke

her det Udtryk, som han plejer at anføre ude paa Møderne, „det levende Lig“. Jeg antager, det er et Udtryk, der meget imod den ærede Landstingsmands Villie, som først har brugt det, er blevet saa berømt. Det er undsluppet Tændernes Gærde i et ubesindigt Øjeblik ved et privat Møde og er saa kommet ud og det, endskønt der jo ikke er noget Udtryk, der passer mindre paa den nuværende Rigsdag end dette. Imidlertid har det ærede Medlem fra Ringkøbing erklæret, at Regeringen maatte holde dette Forslag tilbage eller fremkomme med det paa ny, naar den belejlige Situation var der. Naturligvis har det indbyrdes ganske uenige konservative Folkeparti klynget sig til det Halmstraa, der her blev rakt det. Det mener ogsaa, at Regeringen maa tage Forslaget tilbage og udsætte det ad calendas græcas, hvor længe, det er der ingen, der kan sige. Skønt jeg ingen Bemyndigelse har dertil, kan jeg udtale paa Regeringens Vegne, at det Forslag, vi har fremsat, efter vor Mening fuldt forsvarligt og til Landets virkelige Bedste og tjenligt til at undgaa faretruende Komplikationer, agter vi ikke at tage tilbage, men at lade det behandle færdigt her i Rigsdagen. Det maa først behandles i dette høje Ting, hvor der i Øjeblikket er en Mulighed for, ja, jeg kan sige en absolut Sandsynlighed for, at det vil blive vedtaget, da de to Partier, der behersker Flertallet i denne Sal, har erklæret sig for det. Dernæst vil det blive behandlet i Landstinget. Hvis Landstinget skulde forkaste det endnu en Gang — der kan jo ske meget i de Dage, der kommer —, saa staar Regeringen saaledes, at den vil appellere til Vælgerne. Jeg antager, at der kan blive Enighed mellem de forskellige Partier — en saadan Enighed har der jo hidtil ikke været til Stede — om en Ikrafttræden af Grundloven af 5. Juni 1915 og de dermed samvarende Valg. Forholdet har jo tidligere været saaledes, at det konservative Folkeparti ikke ønskede Valg, og jeg har for Resten heller ikke i Dag hørt det sige med Bestemthed, at nu ønskede det Valg, men jeg maa antage — ogsaa efter de ubeherskede Udtryk, der er fremkommet fra ærede Højremedlemmer i Pressen, og efter den Stilling, dette Parti rimeligvis vil tage overfor Partiet Venstre —, at man ikke vil være utilbøjelig dertil, og da kan jeg paa Regeringens Vegne sige, at hos os skal man heller ikke finde nogen Utilbøjelighed deroverfor. Hvis altsaa denne Konvention forkastes i Landstinget, vil der ikke fra Regeringens Side være noget til Hinder for,

at vi gaar til Valg og lader de nye Vælgere afgøre, hvorledes dette store vigtige Spørgsmaal skal afgøres, i det Haab, at der ikke sker nogen Skade ved Udsættelsen. Jeg ved det ikke, og ingen kan vide det. Jeg vil ikke tage noget særligt Ansvar derfor. Ansvarer tager ikke mindst det ærede Medlem fra Ringkøbing, som paa en Gang er Ven af Afstaaelsen og samtidig af politiske Grunde ikke nu vil stemme for den, men ganske roligt udskyder den. Der ligger efter min Mening Hovedansvaret for, hvad der nu sker, men det Ansvar antager jeg ogsaa, at det ærede Medlem vil og kan bære. Regeringen vil ikke tage noget Ansvar, og Udenrigsministeren ganske sikkert heller ikke, for denne Udskydelse; jeg vil kun sige, at hvis der finder en saadan Afstemning Sted i Landstinget, at dette Forslag ikke kan gennemføres — jeg vil se det, før jeg tror det —, saa vil der fra Regeringens Side intet være til Hinder for at fremsætte Forslag til Lov om Grundlovens Ikrafttræden paa et saadant Tidspunkt, at vi saa snart som muligt kan faa Valg.

Formanden: Folketingsmanden for Ribe Amts 2den Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Slebsager: Den højtærede Udenrigsminister fremhævede i sin korte Indledningstale ret stærkt den internationale Risiko, som for os var forbundet med at beholde de vestindiske Øer. Denne Risiko blev endnu stærkere fremhævet af den højtærede Finansminister. Den højtærede Finansminister gik endogsaa saa vidt, at han udtalte, at Regeringen var gaaet med til at aabne Forhandlingerne under venskabeligt Tryk fra en venligsindet Stormagts Side. Jeg tror, at vi er adskillige her i dette Ting, der er noget forbavsede over, at de to Ministre under denne Forhandling saa stærkt har betonet den internationale Risiko, som skal være forbundet med at beholde Øerne. Hvem der var til Stede ved det fortrolige Møde her i Rigsdagen forleden, ved jo, at Udenrigsministeren bl. a. fremhævede den internationale Risiko, men de ved tillige, at den højtærede Minister overfor os betonedes, at det var en Sag, som der nødigt maatte tales om overfor Offentligheden. Saaledes forstod jeg ham, og saaledes forstod i hvert Fald mange af mit Parti ham. Derfor har jeg for mit Vedkommende været meget forbavset over at høre, at Ministrene i Dag netop synes at lægge et særlig stærkt Tryk

paa den Risiko, som for os af internationale Hensyn er forbundet med at beholde Øerne.

Jeg spørger den højtærede Udenrigsminister: Hvad er Aarsagen til, at Ministeriet her har ændret Standpunkt? Jeg spørger: Er det nu nødvendigt eller ønskeligt for Ministeriet at hidføre en Tvangssituation med Hensyn til Salget? Det Indtryk maa man faa, naar man har hørt de to Ministre i Dag, og naar man tillige har hørt dem ved det lukkede Møde forleden.

Udenrigsministeren (Scavenius): Jeg kan ganske henholde mig til, hvad jeg sagde i det lukkede Møde. Der gav jeg en Fremstilling af Situationen, og den staar jeg fremdeles ved. Naar jeg i Dag har henpeget paa de internationale Forhold, der knytter sig til denne Sag, er det ikke for at antyde noget Tryk eller nogen Tvang, men det er udelukkende for at gøre klart, hvorledes Situationer ligger paa et Tidspunkt, hvor man søger ganske at se bort fra disse Forhold. Det vilde ikke være rigtigt, men uforsvarligt af os at se fuldstændig bort fra og skyde til Side det internationale Hensyn. Men dette internationale Hensyn ligger i vor egen Bedømmelse af Situationen, og derfor tager Rigsdagen nu sin Beslutning i fuld Frihed under sit eget Ansvar, men den skal være opmærksom paa og bekendt med, hvorledes den ansvarlige Regering ser paa dette Forhold, og hvorledes den omfatter sit Ansvar i denne Sag. Derfor kan jeg ogsaa kun sige, at jeg er meget betænkelig, naar det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen), som det er sket, helt skubber denne Side af Sagen til Side og taler om, at dette Spørgsmaal nu kan behandles, som om der slet ikke var noget ejendommeligt derved, med andre Ord, som om Spørgsmaalet overhovedet ikke havde forandret Karakter. Ingen bør være blind for, at det har forandret Karakter, og dette er sket paa Grund af hele den internationale Udvikling. Af denne Grund er jeg, ja, jeg kunde sige hele Regeringen, betænkelig ved den Holdning, der nu antydes. Paa den ene Side maa jeg være taknemmelig for den klare Maade, hvorpaa man udtaler sig, naar man siger, at denne Sag skal udelukkende behandles under Hensyn til den indrepolitiske Situation, men jeg maa paa den anden Side have Lov til at sige, at jeg kan kun være betænkelig ved en Udsættelse af Sagen.

Mange Forhold gør en Udsættelse betænkelig. Naar Regeringen nu har afsluttet

en Overenskomst med en fremmed Magt, er den forpligtet til at føre den igennem efter den her i Landet bestaaende forfatningsmæssige Tilstand. Saa kan man sige, naar det passer i den indrepolitiske Situation: Denne Rigsdag regner jeg ikke med længere, denne Rigsdag er inkompetent til at afgøre denne Sag. Ja, men overfor Udlandet er Rigsdagen fuldkommen kompetent. Ved Konventionens Afslutning er der taget Hensyn til en Ratifikation af Rigsdagen i Henhold til den bestaaende danske Forfatning, men det er ogsaa alt. Der er ikke taget Hensyn til, at man muligt kunde sige: Den gældende Forfatning maa først forandres, eller til andre Løner, man kunde have. Det kan ikke være andet, end at den Slags Ting maa blive det samme som en Forkastelse. Derfor er det, der her bliver Tale om at tage Stilling til, dette: Vil man gennemføre Konventionen eller ikke? En Udsættelse er betænkelig af Hensyn til Medkontrahenten, men en Udsættelse er ogsaa betænkelig af Hensyn til de Forhold, vi lever under. Thi som den højtærede Finansminister meget rigtigt hentydede til, kan ingen vide, hvorledes de Forhold, vi lever under, vil udvikle sig. Meget hurtigt kan Forholdene fuldstændig forandre sig, og hvorledes vil man saa være stillet? Der er med Rette henpeget paa, at ogsaa af Hensyn til Forholdene her i Landet vil en latent Krise som den, der vil tilvejebringes ved, at Sagen behandles paa denne Maade, ikke være heldig, og der vil ogsaa paa Øerne blive en meget uheldig Tilstand. Alt dette gør, at jeg for mit Vedkommende kun kan være meget betænkelig ved en Udsættelse. Efter de Erklæringer, der er afgivne for de 2 Partiers Vedkommende, som danner Flertal i det høje Landsting, kan jeg imidlertid kun faa den Opfattelse, at Sagen — som nu altsaa søges gennemført paa forfatningsmæssig Maade, saaledes som Regeringen har forpligtet sig til, idet den ikke vil blive taget tilbage — forkastes i Landstinget, men saa har Regeringen gjort sit, og Landstinget maa tage Ansvar for den Stilling, det indtager til Sagen. For øvrigt vil jeg være af den Opfattelse, at denne Sag ikke derved kan standses, men at man, hvis Forslaget forkastes, maa overveje, hvorledes man skal finde Midler til at komme videre frem.

Min Kollega Finansministeren har talt en Del om den „Pludselighed“, hvormed Forslaget skulde være fremkommet for Rigsdagen, og har ogsaa gjort Rede for det selvfølgelig og det nødvendige i den

Fremgangsmaade, der er valgt, saa det skal jeg ikke komme nærmere ind paa. Jeg vil dog sige, at naar det nu af en af de Politikere, med hvem jeg har haft Samtale om Sagen, udtales, at han føler sig overordentlig overrasket, og ikke blot det, men han antyder ogsaa det Moment, at denne Rigsdag ikke kan anses for at være kompetent til at afgøre Spørgsmaalet, saa kan jeg ikke nægte, at det vilde have været behageligt for mig, om han var fremkommet med disse Betragtninger under de Forhandlinger, jeg førte med ham. Det havde unægteligt haft Betydning for mig, om det var fremkommet den Gang, thi hvis der fra afgørende Side her paa Rigsdagen var blevet sagt saaledes, vilde det betyde, at Sagen ikke kunde gennemføres for Tiden, og saa maatte jeg allerede paa det Tidspunkt have meddelt dem, jeg forhandlede med, at Sagen ikke kunde gennemføres. Noget saadant blev imidlertid ikke nævnt, og derfor maatte jeg føle mig bemyndiget til at gaa videre med Sagen. Der blev ikke gjort nogen Indvending eller udtalt noget Ønske om, at den skulde standses, eller anført, at det var en Sag, som Rigsdagen paa det nuværende Tidspunkt ikke kunde beskæftige sig med. Jeg maatte føle mig bemyndiget til at gaa videre med Sagen, ikke fordi vedkommende kunde give noget som helst Tilsagn, men paa det Grundlag, jeg her har skitseret.

Jeg havde det Indtryk, ogsaa af de Udtalelser, som det ærede Medlem fra Ringkøbing fremkom med, at man søger at tillægge de Muligheder, der kan ligge i, at Øerne er i dansk Besiddelse efter Krigens Slutning, en vis Betydning. Min Kollega Finansministeren har allerede talt om dette, men jeg vil føje min Advarsel til hans. Det er rene og skære Fantasterier, man knytter hertil, og jo hurtigere det danske Folk vejledes af sine Repræsentanter, der har Lejlighed til at kende Sagerne, og kommer ud af den Slags Forestillinger, saa at det forstaar, at det er kun i Fantasiens Rige, de kan trives, des bedre er det. Og det er ikke noget nyt eller mærkværdigt eller noget, der er fremkaldt af den nuværende Situation, jeg siger her; thi det har vel snart i 100 Aar være amerikansk Politik, det, der er blevet døbt med Navnet Monroe-Doktrinen, og som Finansministeren har gjort nærmere Rede for. Nej, det, man her tænker paa, har altid været en umulig Fantasi.

Ja, Tiden er fremrykket, og jeg tror, den højtærede Formand vil sætte Pris paa

Afslutning. Jeg skal da ikke komme ind paa en Omtale af de usømmelige og upassende personlige Angreb, der har fundet Sted paa Ministre; de er jo ogsaa allerede blevet udførligt omtalt. Jeg skal heller ikke ved denne Lejlighed komme ind paa de Fortilfælde, der kan være; ved et historisk Tilbageblik vil man sikkert kunne finde Fortilfælde under en hvilken som helst Regering her i Landet, der har været i en lignende Situation; det er jeg ganske vis paa. Da disse stærke, personligt farvede Angreb jo særligt er fremkommet i det konservative Folkepartis Presse, vil jeg ogsaa gerne ligesom Finansministeren udtale, at det har været mig en Glæde, kan jeg sige, at Repræsentanten for dette Parti (Foss) ved denne Lejlighed har udtalt sig saa maadeholdent.

Tillid — Tillid — ja det er overhovedet en vanskelig Sag at have Tillid til politiske Modstandere. Men det er heller ikke nødvendigt. I det politiske Liv kan man ikke forlange, og ingen forlanger eller venter at finde Tillid hos sine politiske Modstandere (*Ellinger: Jo*). Nej, nej. Det er rene Forvrængninger, der her finder Sted; og naar man indvender dette mod mig, bliver jeg nødt til endnu at bemærke, at det er overhovedet kun ved en villet Underkendelse af de Hensyn, det er nødvendigt at vise overfor en fremmed Stat, at disse Beskyldninger kan fremkomme. Jeg lægger ikke videre Vægt paa dem, og jeg vil kun gentage, at det har været mig en Tilfredsstillelse, at det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss) udtalte sig saa maadeholdent.

Formanden: Folketingsmanden for Ribe Amts 2den Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Slebsager: Den højtærede Udenrigsminister henviste i sit Svar til mig til sine Udtalelser i det fortrolige Rigsdagsmøde. Dette kan være udmærket godt, men den højtærede Minister vil i sine Udtalelser i det fortrolige Rigsdagsmøde finde, at han med Hensyn til den internationale Risiko, som er forbundet for os ved at beholde Øerne, henstillede til Medlemmerne af begge Rigsdagens Ting ikke at udtale sig offentligt om dette Spørgsmaal og anbefalede at tie derom, idet det ikke vilde være heldigt at omtale den internationale Risiko offentligt. Saaledes opfattede vi ham i hvert Tilfælde. Hvad sker saa i Dag? Det er det Punkt, som den højtærede Udenrigsminister ved Fremsættelsen af sit

Forslag i ganske særlig Grad lægger Vægt paa! Og det er det Punkt, som den højtærede Finansminister i sit supplerende Foredrag i endnu mere udpræget Grad lægger Vægt paa! Jeg for mit Vedkommende kan ikke se rettere, end at Ministeriet derigennem tilsigter at skabe den Tvangssituation, under hvilken vi skal gaa til Salg af Øerne. Med Hensyn til Sagens Realitet er jeg fuldkommen enig med det ærede Medlem fra Ringkøbing, der har talt som Ordfører for mit Parti, men det Punkt, jeg her har fremdraget, ønsker jeg at sætte Fingeren paa overfor den højtærede Minister, da jeg var til Stede ved det fortrolige Møde, hvad det ærede Medlem fra Ringkøbing ikke var. Det er et meget væsentligt Punkt, og jeg spørger atter Ministeren: Hvad er Aarsagen til, at Ministeriet her synes at have skiftet Standpunkt? Er det blevet nødvendigt eller ønskeligt for Ministeriet at hidføre en Tvangssituation med Hensyn til Salget, eller er det Mening, at Ministre maa have Lov til at tale offentligt om Ting, medens det blot er Rigsdagsmændene, som skal tie stille?

Formanden: Folketingsmanden for Ringkøbing Amts 1ste Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

J. C. Christensen: Idet jeg forbeholder mig i øvrigt at bede om Ordet i Anledning af de Taler, vi har hørt, skal jeg straks til den højtærede Udenrigsminister bemærke, at den højtærede Udenrigsminister ingen Grund har til at bebrejde mig, at jeg ikke udtrykkelig sagde til ham, at denne Sag maatte behandles af en ny Rigsdag. Thi den højtærede Udenrigsminister vil vist erindre, at vi under Samtalen ogsaa kom ind paa at tale om nye Valg og om Grundlovens Ikrafttræden — det var nemlig paa et Tidspunkt, inden Ministeriet havde skiftet Standpunkt i saa Henseende —, og han anførte sine Grunde for, hvad Fare der kunde være ved nye Valg, medens jeg anførte mine Grunde for at gaa til nye Valg og til den nye Grundlovs Ikrafttræden. Under de Omstændigheder kunde han dog ikke vente, at jeg skulde sige, at denne Sag ikke kunde afgøres uden en ny Rigsdag, idet samtlige Ministre paa det Tidspunkt havde udtalt sig for den nye Grundlovs Ikrafttræden i Lighed med, hvad vi ønskede. Jeg maatte da altsaa gaa ud fra, at i den Henseende vilde der intet være i Vejen. Blev der noget at stemme om med Hensyn til Afstaaelsen af de vest-

indiske Øer, vilde det blive den nye Rigsdag, der kom til at stemme derom. I øvrigt blev der sagt, at det var kun en Meddelelse, vi fik, som vi ikke maatte tale om. Vi var ikke hidkaldte for at drøfte Sagen eller give nogen som helst Tilskyndelse, men kun for at faa en Meddelelse.

Udenrigsministeren (Scavenius): Jeg tror, der foreligger en Misforstaaelse. Det er lidt vanskeligt her at komme ind paa Forhandlingerne i det lukkede Møde; men det, jeg advarede imod, og som jeg sagde ikke var i dansk Interesse, var at fremhæve saa stærkt, at det skulde være en Pression, et Tryk (Ellinger: Og det er det ikke?) Nej, saaledes betragter jeg det ikke, og den Opfattelse har jeg vendt mig imod. Men hvis man skulde føre et Lands Politik saaledes, at man kun skulde vige for et Tryk og ikke søge at komme til Klarhed over, hvad der var den klogeste Politik, saa vilde vedkommende Land rimeligvis gaa fra Katastrofe til Katastrofe. De udenrigspolitiske Hensyn kan meget vel spille den største Rolle, uden at man derfor behøver at kalde det et Tryk. Og naar jeg i Dag anfører dette, — ikke anfører det som en Pression eller som et Tryk, men kun hævder, at dette Spørgsmaal først og fremmest maa bedømmes paa et udenrigspolitisk Grundlag, saa har det været en fuldstændig nødvendig Følge af den Maade, hvorpaa Spørgsmaalet er blevet behandlet. Til Trods for, at alle var bekendt med, hvordan Stillingen var, har man i Offentligheden behaget sig i fuldstændig at se bort derfra. Dette var en skadelig og usund Tilstand, og inden Afgørelsen blev truffet, var det nødvendigt at henpege herpaa.

Maa jeg til det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) bemærke, at det er lidt vanskeligt saa lang Tid efter at sige, hvorledes saadanne Samtaler i alle Enkeltheder er faldet. Jeg gaar ud fra, at naar det ærede Medlem siger det, har vi ogsaa drøftet Muligheden af Valg. Men jeg vil dog gøre opmærksom paa, at Samtalen fandt Sted i Januar, og normalt maatte en Sag som denne kunne ventes at have foreligget inden Valgene, selv uden nogen Udsættelse af disse, havde fundet Sted; saa hvis Sagen først skulde frem for det danske Vælgerfolk, havde der dog været Anledning til at komme ind paa den Side af Sagen og sige, at dette Spørgsmaal kunde jo nok fremmes, men man vilde dog gøre opmærksom paa, at et mellemliggende Valg maatte finde Sted. I

Januar kunde som sagt Sagen normalt ventes at foreligge til Afgørelse i Løbet af to Maaneder.

Formanden: Folketingsmanden for Københavns 6te Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Foss: Den højtærede Udenrigsminister udtalte sin Paaskønnelse af, at jeg havde udtalt mig maadeholdent i Spørgsmaalet om Dementierne. Jeg vil dog nødig have, at der skulde opstaa Misforstaaelse af mit Ønske om at bruge maadeholdne Udtryk. Det forekommer mig, at den højtærede Finansminister udtalte sig mindre maadeholdent angaaende Spørgsmaalet. Han erklærede, at det var Daarskab og Vaas og grænsede til Sindssyge, naar man af denne Grund overhovedet angreb Ministeriet. Jeg maa fastholde den Opfattelse, at det er en saare skæbnsvanger Holdning, som Ministrene har indtaget. Jeg tror for mit Vedkommende, ikke at det er nødvendigt, fordi man skal hemmeligholde en Sag, at erklære det modsatte af, hvad der er rigtigt, og jeg tror, at hvis man gør dette, saa sætter man hele sin Fremtid i den største Fare, thi jeg mener ikke, man vil kunne føle sig overbevist om, at senere Erklæringer ikke ogsaa er i Strid med Sandheden.

Naar den højtærede Udenrigsminister roste mig som en udmærket Advokat for dem, der var stemte for Salget, saa beror dette paa, at jeg personligt som en ubetinget Modstander af Salget kunde ønske at benytte Lejligheden til at fremhæve alle de Motiver, der viser det, man kunde kalde for Fallentilstanden, idet jeg personligt mener, at det, som man ikke kan gøre, og som man aldrig bør gøre, og det, som man mindst af alt burde gøre under den nuværende Krigstilstand, det er at give blankt op eller at opgive Arbejdet og erklære, at denne Opgave kan vi ikke magte.

Formanden: Folketingsmanden for Ringkøbing Amts 1ste Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

J. C. Christensen: Jeg holder mig kun til den ene Ting, som jeg er uenig med den højtærede Udenrigsminister om i Øjeblikket, nemlig Spørgsmaalet om, hvorvidt denne Sag bør forelægges for en ny Rigsdag eller ikke. Den højtærede Udenrigsminister vil ikke benægte, at vi har ført en Samtale derom. Den højtærede

Udenrigsminister siger, at han maatte forudsætte, at jeg havde indset, at denne Sag vilde blive færdig, normalt maatte fremkomme saa tidligt, at den nye Rigsdag ikke kunde komme til at behandle den. Deri fejler den højtærede Udenrigsminister. Saa vidt jeg erindrer, var der i Traktaten i 1902 givet en Frist af 6 Maaneder, og da det viste sig, at denne ikke var tilstrækkelig til Afgørelse af Sagen, fik vi en yderligere Frist af 12 Maaneder. Der er jo slet ikke noget, der taler for, at det ikke skulde blive den nye Rigsdag, som kom til at behandle den foreliggende Sag. Jeg har aldrig tænkt mig, at man vilde møde med denne Sag for denne Rigsdag.

For øvrigt vil jeg gøre opmærksom paa — jeg antager ogsaa, at det høje Tings Medlemmer lagde Mærke til det —, at den højtærede Udenrigsminister slet ikke her har udtalt sig bestemt om, at en Udsættelse ikke kan finde Sted. Han har udtalt sine Betæneligheder derved; men at en Udsættelse kunde finde Sted, benægter han ikke. Jeg mener, at det kunde være heldigt for alle Parter, om en Udsættelse fandt Sted, og om man fik en Overenskomst med Amerika om at vente, indtil Krigen er forbi. Men det kan jeg tale om, naar jeg senere faar Ordet.

Udenrigsministeren (Scavenius): Jeg vil dog sige, at Forholdet denne Gang laa adskilligt anderledes i Henseende til den Ihærdighed, der udvist paa den anden Side for at føre Sagen igennem, saa man meget vel kunde vente, at den var kommet tidligere frem. Der var slet ikke det Sejgpineri, som er vel kendt fra den forrige Behandling af Sagen.

Det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss) var ikke tilfreds med, at jeg nævnte hans Maadehold i dette rent personlige Spørgsmaal, som hans Partis Presse havde rejst overfor de nuværende Ministre. Jeg sagde før, at jeg mente, jeg under disse Forhold kunde se bort fra at nævne tidligere Tilfælde. Men det er saa ejendommeligt — det har for Resten allerede været antydnet offentligt —, at der netop findes et ganske analogt Tilfælde fra Aaret 1896, da vedkommende Minister, Finansminister Lüttichau, oven i Købet her i Salen, dementerede noget, der faktisk fandt Sted, og det maa dog siges at være noget helt andet end at benægte en Ting overfor en nysgerrig Journalist; det er noget helt andet her i Salen overfor Folkets Repræ-

sentanter, som har Ret til at stille Spørgsmaal, og som Ministeren har en meget større Forpligtelse til at svare. Den 24. Januar 1896 blev der af Ordføreren under Finanslovbehandlingen stillet et Spørgsmaal, som jeg skal tillade mig at oplæse. Ordføreren sagde følgende: „Medens jeg nævner de vestindiske Øer, vil jeg benytte Lejligheden til at omtale, at der jo i den senere Tid gennem Pressen er fremkommet en Del Meddelelser om, at de forøgede Stater skulde være tilbøjelige til at genoptage de for 30 Aar siden afbrudte Forhandlinger om Køb af disse Øer. Jeg skal i den Anledning tillade mig at spørge den højtærede Minister, hvorvidt der maatte være Regeringen noget bekendt i denne Henseende, og hvorvidt han overhovedet er i Stand til at oplyse, om der maatte ligge noget faktisk til Grund for disse Rygter.“ Ministeren svarede dertil: „Der blev ved denne Omtale rettet det Spørgsmaal til Regeringen, om der var noget om de Forhandlinger, som omtales, og som ganske naturlig vækker stor Opmærksomhed, nemlig angaaende et eventuelt Salg af de vestindiske Øer. Jeg kan i denne Henseende udtale, at der for Regeringen ikke foreligger noget i Henseende til en eventuel Overdragelse af de vestindiske Øer til en fremmed Magt. Der foreligger intet derom.“ Men 4 Dage i Forvejen havde Konseilspræsidenten og Udenrigsministeren i samme Ministerium, nemlig Baron Reedtz-Thott, tilskrevet Gesandten i Washington et Brev, hvorefter det fremgaar, at Sagen var rejst akkurat paa samme Maade som nuovre fra Amerika gennem Forespørgsler, og hvori der gøres Rede for den danske Regerings Holdning, og det hedder deri, at man indtager stadig det Standpunkt, at man ikke kan fremkomme med noget Forslag, men saa snart der fremkommer et Forslag fra amerikansk Side, er man villig til at tage det under alvorlig Overvejelse. Dette vil normalt sige Aabning af Forhandlinger, og man kan ikke henholde sig til, at det ikke blev til noget. Det blev ikke til noget, fordi man i Amerika ikke interesserede sig for Sagen, men fra dansk Side havde man aabnet Forhandlingerne i samme Øjeblik, som man erklærede: Vi er villige til at overveje et hvilket som helst Forslag, der kommer til os. Paa samme Maade forholder det sig med de Dementier, her er Tale om. De er kommet paa et Tidspunkt, da Stillingen var nøjagtig den samme, thi lige indtil Underskriften havde fundet Sted, var det en Sag,

der endnu ikke havde fundet sin Afgørelse og derfor stadig befandt sig paa Forhandlingens Standpunkt.

Formanden: Folketingsmanden for Københavns 5te Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning, og dermed haaber jeg, de korte Bemærkninger maa være sluttede for i Dag.

Borghjerg: Det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss) fastholder Berettigelsen af sin Bebrejdelse mod Ministrene for deres Dementier — det var forholdsvis maadeholdne Ord ved Siden af det Hysteri, man har set i denne Sag udenfor Salen. Nu vil jeg gerne spørge det ærede Medlem, dels hvad han mener om den Oplysning, vi nu fik fra Udenrigsministeren, og om han vil fastholde den samme Bebrejdelse overfor en tidligere Regerings Medlemmer, der har handlet paa ganske samme Maade som de nuværende Ministre, dels hvad han mener om de to konservative Politikere, af hvilke Højrebladet „Nationaltidende“ den 17. Juli bragte Interviews. Jeg maa lige forklare Omstændighederne. „Nationaltidende“ var gaaet til forskellige, der ikke kunde vide Besked, og havde faaet Dementier; men „Nationaltidende“ blev holdt til Ilden af et Blad, der aabenbart vidste Besked, til hvilket der er begaaet en Indiskretion — et Blad, der ellers har været meget højt oppe overfor, hvad man kaldte at røbe Statshemmeligheder, men som her koldblodigt har begaaet en Indiskretion med Hensyn til en vitterlig Statshemmelighed. Dette Blad vidste Besked og opfordrede derfor „Nationaltidende“ til at gaa til de rigtige, til de konservative Politikere, som vidste Besked, og „Nationaltidende“ gik saa, aabenbart noget modvilligt, noget tøvende, til dem og fik følgende to Svar: af den ene konservative Politiker dette Svar, at der ikke forelaa udformede Salgstilbud, og af den anden det Svar, at han intet som helst kendte dertil. Begge disse to Politikere vidste Besked; det var nemlig to af de Mænd, der havde faaet Underretning af Regeringen i Januar. Den ene svarer, at der forelaa ikke udformede Salgsplaner. Da jeg læste dette Svar, sagde jeg til mig selv: Saa kender jeg hele Sagen, saa føres der altsaa saadanne Forhandlinger, og enhver Redaktør, enhver Bladmand, enhver Politiker, der har fulgt denne Sags Udvikling med Interviews o. s. v. fra Begyn-

delsen af Juli, maatte sige sig selv, da han saa dette Svar: saa foregaar der altsaa saadanne Forhandlinger, og det undrer mig, at dette Blad ikke sluttede det. Det var et ubesindigt, et uforsigtigt Svar af en Politiker, der havde lovet Diskretion. Den anden Politiker svarede: Jeg ved intet som helst — altsaa akkurat det samme som de to nuværende Ministre. Jeg spørger til Slutning det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Foss): Hvis han bebrejder de nuværende Ministre, hvad de har gjort, hvorledes stiller han sig saa overfor sine Meningsfæller, som jeg her har omtalt?

Formanden: Jeg skal her afbryde Forhandlingerne for i Dag.

Folketingets næste Møde afholdes i Morgen, Fredag den 11. August Kl. 1, med følgende Dagsorden:

1) *Fortsættelse af første Behandling af:*

Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en mellem Danmark og de amerikanske Forenede Stater den 4. August 1916 i New York afsluttet Konvention angaaende Overdragelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas, St. Jan og St. Croix i Vestindien.

2) *Eventuelt: Første Behandling af:*

Forslag til Lov om Udstedelse af rentebærende Statsbeviser.

3) *Eventuelt: Første Behandling af:*

Forslag til Lov om midlertidig Ændring i Lov af 20. December 1915 om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer.

Mødet hævet Kl. 5⁵⁵.

19 august 1935.

Herr professor N. G j e l s v i k.

H e g g e l i s t.

pr. O s l o.

Kjære professor Gjelsvik.

Norges Grønlandslag vil rette en henvendelse til regjeringen angående spørsmålet om salg av Grønland. Vil De være så elskværdig å se på vedlagte utkast, og sende det tilbake til mig - om mulig omgående - med eventuelle bemerkninger?

Deres avhandling i "Zeitschrift für Völkerrecht" har jeg ikke gjengitt den virkelige titel på, fordi tanken er at henvendelsen skal offentliggjøres. Publikum vil ikke forstå, hvad "dolus bonus und dolus malus" er for noe. En omskrivning har jeg derfor ansett for nødvendig, men det er mulig at den jeg har foretatt kan forbedres.

Jeg må få lov til å takke meget for det - gjennom professor Wolgast - mottatte særtrykk av Deres vektige og interessante avhandling.

Med vennlig hilsen,

Deres ærbødige

Gustav Smedal

Vend!

278 35-

Hr. Dr. Imetal.

Kjære Imetal.

Det er rigtig at det er et skik at man skal sende
et svar til den person som har skrevet til en
lite brygg i smukke med det som
skrives med blyant.

Hjærtens hilsning
de kære venner
H. Sjælens

de Kære og fæ
aarknift av breve
vi det med vort

Hj.

bydelse til statsminister Stauning om å komme til Washington vil være i frisk erindring.

Slik som denne sak ligger an, er det ikke mulig å avvise den tanke at den danske regjering har salgsplaner, og at det for tiden føres forhandlinger om salg. Vi skal ikke utvikle de følger et salg kan få for norsk næringsvirksomhet, men henviser til det som hendte da Frans Josefs Land kom under russisk suverenitet.

For den norske regjering må det være en oppgave å bringe klarhet i saken. Dette vil etter all sannsynlighet kunne skje ved en skriftlig henvendelse fra den norske regjering til den danske. Selv om det er så at erklæringer som er blitt avgitt fra dansk regjeringshold til presse og riksdag ikke har vært sandferdige, er det en annen sak for denne regjering å uttale sig i strid med sannheten i et skriftlig svar til en fremmed stats regjering. Under enhver omstendighet vil det være av betydning å få den danske regjerings svar. Passiviteten fra ^{den norske regjerings side vil kunne bli op-} ~~norsk side vil av den danske regjer-~~ ^{fasset} ~~ring kunne opfattes~~ på den måten at Norge ikke har noe å innvende mot et salg. Derfor er passiviteten fra norsk side et farlig standpunkt.

Under henvisning til ovenstående tillater vi oss i ørbødighet å henstille:

1. at Den norske Regjering ved en skriftlig henvendelse til den danske regjering søker å få bragt på det rene om den danske regjering har salgsplaner med hensyn til Grønland, og om det for tiden føres forhandlinger om salg av dette land.
- I henvendelsen bør det gjøres oppmerksom på de følelser som et salg vil vekke i Norge, og på de følger som et salg kan få for forholdet mellom Norge og Danmark. Samtidig bør det fremheves at det er tvilsomt om Danmark har juridisk rett til å selge Grønland (jfr. en av professor N. Gjelsvik i juli d.å. offent-

liggjort avhandling i "Zeitschrift für Völkerrecht" om virkningen av svikaktig optreden i mellemfolkelige forhold, og at det er helt sikkert at Danmark mangler moralsk rett til å avhende landet. Et salg vil derfor i alle tilfeller være en uvennlig handling overfor Norge.

2. at Den norske Regjering underretter den amerikanske og engelske regjering om den måten, hvorpå Danmark har tilegnet sig det norske land Grønland, og om at Danmark ikke har rett til å avhende dette land.

Norges Grønlandslag, den

liggjort avhandling i "Zeitschrift für Völkerrecht" om virkningen av svikaktig optreden i mellemfolkelige forhold, og at det er helt sikkert at Danmark mangler moralsk rett til å avhende landet. Et salg vil derfor i alle tilfeller være en uvennlig handling overfor Norge.

2. at Den norske Regjering underretter den amerikanske og engelske regjering om den måten, hvorpå Danmark har tilegnet sig det norske land Grønland, og om at Danmark ikke har rett til å avhende dette land. ✓

Norges Grønlandslag, den

✓ Tilfulle Amerika (eventuelt England)
kjøper Grønland, forbeholder Norge
sin rett til å vinne søkjemål mot
kjøperen i stedet for mot Danmark. ✓

⊗ Etter folkeretten gives der ^{nogen}
mistanke ikke noget hjemmelenes eller hjemlands vognat.
Apro ^{mi} den stat som kjøper
Grønland, forbeholder sig i
kjøpebrevet i få pengene
tilbake, dersom Norge i det
eventuelle søkjemål vinner retten
til Grønland. Det er meget usikkert
at det norske diplomati gjør
Amerika (England) oppmerksom
herpå for alle tilfeller og p.k.t.
N.S.

liggjort avhandling i "Zeitschrift für Völkerrecht" om virkningen av svikaktig optreden i mellemlfolkelige forhold), og at det er helt sikkert at Danmark mangler moralsk rett til å avhende landet. Et salg vil derfor i alle tilfeller være en uvennlig handling overfor Norge.

2. at Den norske Regjering underretter den amerikanske og engelske regjering om den måten, hvorpå Danmark har tilegnet sig det norske land Grønland, og om at Danmark ikke har rett til å avhende dette land. Samtidig bør det ses at Norge forbeholder sig retten til å reise søksmål mot den eventuelle kjøper.

~~Norges Grønlandslag, den~~

- n -

Kjærtet vi har gået ut fra at den norske Regjering kjenner til de forhold som her er nevnt, har vi allikevel villet sende denne fremstilling, fordi man efter vår mening ikke kan se bort fra danske overraskelser i saken.

Drobak, 24 august 1935

For Norges Grønlandslag

DEN NORSKE REGJERING.

O s l o.

For kort tid siden har det på ny vært rykter om salg av Grønland. Det blev sagt at den danske regjering forhandlet med De Forente Stater om salg. Ryktene blev dementert av statsminister Stauning som uttalte "at Danmark ikke har forhandlet med de Forene- de Stater om Salg af Grønland, ej heller er der rettet nogen Hen- vendelse til os om saadanne Forhandlinger, og det paatænkes ikke at optage Forhandlinger." Dette dementi er så bestemt som vel mulig, men allikevel går det ikke an å feste tillid til det.

Forholdet er at lignende salgsforhandlinger tidlige- re er blitt dementert av medlemmer av den danske regjering på et tidspunkt da forhandlingene var i full gang og nærmet sig sin av- slutning. Det var tilfelle i 1916, da bl.a. finansminister Edvard Brandes benektet at det blev ført forhandlinger med De Forente Sta- ter om salg av De vestindiske øyer.

Da Brandes blev kritisert for sin opptreden fra et be- stemt hold i det danske folketing, innrømmet han at han hadde ut- talt sig i strid med sandheten, men han tilføiet: ".....jeg havde sandelig kendt min Pligt som Minister og Embedsmand og som ansvar- lig Politiker daarligt, om jeg ikke havde sagt Nei."

Som man ser, hevdet Brandes at det ikke bare var hans rett men likefremme plikt å dementere, og han sa videre: "Ska- beri er det, hvis man for Alvor vil paastaa, at det var andet for

28de
aug.

Ministeren at gøre end at svare Nei, naar han spørges om Ting, han skal hemmeligholde, og Vaas er det, naar man virkelig tror derpaa." Han fant det med andre ord tåpelig å skjenke tillid til et ministerielt dementi - i hvert fall til et dementi fra den danske regjering.

Det er helt på det rene at Brandes ved anledningen dementerte på vegne av den samlede regjering. Derfor kunde han si: "Jeg har ikke handlet anderledes, end enhver af mine Kolleger vilde have handlet; vi er alle solidariske med hinanden. Med andre Ord: Har jeg ^{har} løjet, som det saa smukt hedder, saa har vi alle løjet, derom er det ikke den fjerneste Tvivl."

Under folketingsdebatten blev Brandes støttet av utenriksminister Scavenius som henviste til hvad som hadde passert for 20 år siden, under tidligere forhandlinger med De Forente Stater om salg av De vestindiske øyer. Da hadde finansminister Lütichau benektet overfor riksdagen at regjeringen hadde kjennskap til forhandlinger, og det på en tid da regjeringen hadde erklært sig villig til å forhandle. Dette var, sa Scavenius, "noget helt andet end at benægte en Ting overfor en nysgerrig Journalist."

Statsminister Stauning var medlem av den danske regjering i 1916. Det samme var nuværende utenriksminister Munch og justisminister Zahle. Den nuværende undervisningsminister Borgbjerg var i 1916 folketingsmann, og forsvarte Brandes's løgn. Intet under derfor at det har kunnet sies i en dansk avis om regjeringen Stauning at den er "et Ministerium, der ikke er bange for at anvende vestindiske Metoder." (Dagbladet "Retsstaten" for 18 juli 1935.).

Vi har nevnt disse ting for å vise berettigelsen av vår uttalelse om at det ikke går an å feste tillid til statsminister Staunings dementi. Forholdet er, som det blev sagt under

folketingsdebatten i 1916, at den som erklærer det motsatte av sandheten setter "hele sin Fremtid i den største Fare," for man vil ikke "kunne føle sig overbevist om, at senere Erklæringer ikke også er i Strid med Sandheden."

Om Grønlandsspørsmålet har det vært delte meninger i Norge. Skulde den danske regjering imidlertid søke å avhende landet, og i klingende mynt profitere av rettsbruddet i Kiel,-salgssummen vil etter all sandsynlighet bli et nisifret dollarbeløp - er det ingen tvil om at denne handlemåte vilde vekke forbitrelse fra Lindesnes til Nordkapp. Den vilde bli oppfattet som et slag i ansiktet på det norske folk, og måtte selvsagt få følger for Danmarks stilling i Norden.

Det vil ikke møte motsigelse, når vi uttaler at en sak av denne beskaffenhet fortjener den norske regjerings fulle oppmerksomhet.

Vi skal videre nevne: I 1910 blev det fra dansk side ført uoffisielle forhandlinger med De Forente Stater som bl. a. gjaldt en overdragelse av Grønland. Interessante opplysninger herom finner man i den amerikanske stats publikasjon "Papers relating to the foreign relations of the United States", 1926, s.561-64. Også disse forhandlinger er blitt benektet, nemlig av Niels Neergaard som var dansk finansminister i 1910.

Foruten De Forente Stater kan også Storbritannia betraktes som liebhaver til Grønland. Storbritannia anerkjente nemlig i 1920 dansk suverenitet over Grønland på betingelse av å bli rådspurt, "hvis den danske regjering nogensinde skulde overveie å avhende dette land."

I de senere år har det, som bekjent, stadig vært rykter om salg av Grønland. Den amerikanske minister Mrs. Bryan Owens grønlandsbesøk ifjor sommer, og den efterfølgende inn-

bydelse til statsminister Stauning om å komme til Washington vil være i frisk erindring.

Slik som denne sak ligger an, er det ikke mulig å avvise den tanke at den danske regjering har salgsplaner, og at det for tiden føres forhandlinger om salg. Vi skal ikke utvikle de følger et salg kan få for norsk næringsvirksomhet, men henviser til det som hendte da Frans Josefs Land kom under russisk suverenitet.

For den norske regjering må det være en oppgave å bringe klarhet i saken. Dette vil etter all sannsynlighet kunne skje ved en skriftlig henvendelse fra den norske regjering til den danske. Selv om det er så at erklæringer som er blitt avgitt fra dansk regjeringshold til presse og riksdag ikke har vært sandferdige, er det en annen sak for denne regjering å uttale sig i strid med sandheten i et skriftlig svar til en fremmed stats regjering. Under enhver omstendighet vil det være av betydning å få den danske regjerings svar. Passiviteten fra den norske regjerings side vil kunne bli oppfattet på den måten at Norge ikke har noe å innvende mot et salg. Derfor er passiviteten fra norsk side et farlig standpunkt.

Under henvisning til ovenstående tillater vi oss i ærbødighet å henstille:

1. at Den norske Regjering ved en skriftlig henvendelse til den danske regjering søker å få bragt på det rene om den danske regjering har salgsplaner med hensyn til Grønland, og om det for tiden føres forhandlinger om salg av dette land.

I henvendelsen bør det gjøres opmerksom på de følelser som et salg vil vekke i Norge, og på de følger som et salg kan få for forholdet mellom Norge og Danmark. Samtidig bør det fremheves at det er tvilsomt om Danmark har juridisk rett til å selge Grønland (jfr. en av professor N. Gjelsvik i juli d.å. offent-

liggjort avhandling i "Zeitschrift für Völkerrecht" om virkningen av svikaktig optreden i mellempolkelege forhold), og at det er helt sikkert at Danmark mangler moralsk rett til å avhende landet. Et salg vil derfor i alle tilfeller være en uvennlig handling overfor Norge.

2. at Den norske Regjering underretter den amerikanske og engelske regjering om den måten, hvorpå Danmark har tilegnet sig det norske land Grønland, og om at Danmark ikke har rett til å avhende dette land. Samtidig bør det sies at Norge forbeholder sig retten til å reise søksmål mot den eventuelle kjøper.

Uaktet vi tør gå ut fra at Den norske Regjering kjenner til de forhold som her er nevnt, har vi allikevel villet sende denne fremstilling, fordi man efter vår mening ikke kan se bort fra danske overraskelser i saken.

Drøbak, 24 august 1935.

For Norges Grønlandslag.

(s.) *Austav Smedal*

24 august 1935 1935. 24 august 1935.

Herr redaktøren av "Dagsposten".

T r o n d h e i m.

./.

Vedlagte avskrift av en henvendelse fra Norges Grønlandslag til regjeringen angående spørsmålet om salg av Grønland vil bli offentliggjort i "Tidens Tegn" onsdag 28 august.

Direktør Harry Høst har henstillet til mig å sende henvendelsen til Dem, da han trodde De vilde ha interesse av den. Den kan offentliggjøres 28 august - ikke før.

Henvendelsen blir ikke tilstillet andre aviser i Trondheim. Hvis De gjør bruk av den, bedes det eksemplar av "Dagsposten", hvor offentliggjørelse finner sted godhetsfullt sendt undertegnede.

Æ r b ø d i g s t

22 august 1935.

Herr redaktør E r i k s e n.

B e r g e n.

I Deres brev til mig av 15 juli d.å. nevnte De at hvis jeg skrev noe om grønlandssaken "og sender et gjennomslag til oss, vil vi gjerne ta det ind i avisen".

Under henvisning hertil tillater jeg mig å sende vedlagt avskrift av en henvendelse som Norges Grønlandslag idag har sendt regjeringen angående spørsmålet om salg av Grønland. Jeg vil gjerne at "Morgenavisen" offentliggjør henvendelsen, og offentliggjørelsen kan da finne sted onsdag 28 august, ikke tidligere.

Til orientering gjør jeg opmerksom på at jeg ikke sender henvendelsen til andre aviser i Bergen.

Jeg var forbunden for å få tilsendt det nummer av avisen, hvor offentliggjørelsen eventuelt skjer.

E r b ø d i g s t

22 august 1935.

Herr distriktstollinspektør von der Lippe.

K r i s t i a n s a n d . S .

Deres brev av 20 ds. har jeg mottatt.

Jeg tillater mig å sende vedlagt avskrift av henvendelsen til regjeringen angående spørsmålet om salg av Grønland. Den ønskede tilføielse er gjort på slutten. Det er ellers bare foretatt en rettelse på s.4 og en kort tilføielse på s.5.

Henvendelsen blir ekspedert idag, og tiden for offentliggjørelsen er satt til onsdag 28 august, ikke tidligere.

Jeg vil være forbunden for å få tilsendt aviser i Kristiansand som måtte omtale saken.

Deres ærbødige

22 august 1935.

Kjære dr. Næs,

./.

Takk for Deres brev av 20 ds. Hermed følger avskrift av henvendelsen til regjeringen angående spørsmålet om salg av Grønland. Dagen for offentliggjørelsen er onsdag 28 august, ikke tidligere.

Jeg vil gjerne få tilsendt det nummer av de to aviser, hvor offentliggjørelsen finner sted.

Hjertelig hilsen,

Deres

1.bilag.

22 august 1935.

Herr redaktør S k y l s t a d.

T r o n d h e i m.

/.

Jeg tillater mig å sende vedlagt avskrift av en henvendelse som Norges Grønlandslag har sendt regjeringen angående spørsmålet om salg av Grønland.

For det tilfelle at De vil offentliggjøre henvendelsen - hvad jeg gjerne ser - kan offentliggjørelse finne sted onsdag 28 august. ikke tidligere.

Til orientering skal jeg opplyse at jeg ikke sender henvendelsen til andre aviser i Trondheim.

Jeg var forbunden for å få tilsendt det nummer av avisen hvor offentliggjørelsen eventuelt skjer.

E r b ø d i g s t

22 august 1935.

Herr redaktøren av "Østlendingen",
Elverum.

./.

Jeg tillater mig å sende vedlagt avskrift av en henvendelse som Norges Grønlandslag har sendt regjeringen angående spørsmålet om salg av Grønland.

For det tilfelle at De vil offentliggjøre henvendelsen - hvad jeg gjerne ser - kan offentliggjørelse finne sted onsdag 28 august, ikke tidligere.

Jeg var forbunden for å få tilsendt det nummer av avisen hvor offentliggjørelse eventuelt skjer.

A r b ø d i g s t

1.bilag.

1 Mai 1941.

Tysk Artikel om Salget af de dansk-vestindiske Øer

En udførlig Fremstilling i „Berliner Börsenzeitung“

Berlin, Onsdag. (S.T.B.)

„Berliner Börsenzeitung“s kendte udenrigspolitiske Redaktør, Dr. Megerle, beskæftiger sig i Aften i en stor Artikel med Danmarks Salg af De vestindiske Øer. Han skriver bl. a.:

„Præsident Roosevelts aktuelle Fremfærd (i Grønlandsspørgsmaalet) er ikke det eneste Tilfælde, da U. S. A.-Regeringen under en stor Krig har benyttet Situationen til at fravriste en lille Stat et Koloniomraade. Under Verdenskrigen tvang Præsident Wilson Danskerne til under Trusel om Vold at sælge de tre vestindiske Øer. Ogsaa Begrundelserne er forblevet de samme. Ligesom man i Dag hævder, at der bestaar Fare for, at europæiske Kolonibesiddelser paa den vestlige Halvkugle besættes af eller afstaas til Tyskland og vil kunne benyttes som Udgangspunkt for et Angreb mod Amerika, saaledes var det ogsaa i 1915 — 16 den foregivne tyske Fare, der tvang Wilson til at fratage Danskerne deres vestindiske Øer. Den daværende Udenrigsminister Lansing erklærede over for den daværende Gesandt i De forenede Stater, at „Tyskland annekterer Danmark med det Formaal derved at skaffe sig en Slags Ret til de danske Øer i Vestindien, hvorved der ogsaa kan opstaa en Fare for Danmarks Uafhængighed.“ Saa snart en saadan Anneksion af Danmark blev en Realitet vilde U. S. A. se sig tvunget til at erobre og annektere disse Øer.“

Organisering af Negrene

„At det kun var et Paaskud til at tvinge Danmark til at sælge de vestindiske Øer, fremgaar“, skriver Dr. Megerle, „af den Kendsgerning, at Wilson-Regeringen ved Hjælp af Penge organiserede Negrene til Uroligheder og Protester mod „det tyranniske, danske Herredømme“.

„Omverdenen var klar over denne amerikanske Pression“, hedder det videre i „Berliner Börsenzeitung“s Artikel — til Slut var Danmark simpelt hen stillet over for Valget: enten Salg eller amerikansk Anneksion. Paa den danske Regerings Spørgsmaal, om De forenede Stater virkelig vilde finde det nødvendigt at besætte Øerne, hvis Danmark ikke vilde sælge, havde Udenrigsminister Lansing svaret, at „han ganske vist ikke haabede, at en saadan kraftig Aktion skulde blive nødvendig, men han kunde dog forestille sig Kendsgerninger, der vilde tvinge U. S. A. til den nævnte Fremgangsmaade“.

Det var tydelig Tale, og den blev af den danske Regering opfattet og behandlet som et Ultimatum. Den danske Gesandt erklærede den 1. December 1915 over for Udenrigsminister Lansing, at kun „Nødens Tryk tvang Danmark til at overveje Øernes Afstaaelse til De forenede Stater. „Danmark ser sig nu ikke mere i Stand til at afslaa Salgsforslaget.“ I den danske Rigsdag var Regeringen nødsaget til trods Frygten for den mægtige Købers Uvilje at indrømme dette brutale Tryk. Justitsministeren erklærede, at Oppositionen havde let nok ved at kritisere, eftersom Regeringen desværre ikke var i Stand til at meddele Offentligheden sine vigtigste Grunde for Salget. Hvad skulde man gøre, hvis De forenede Stater simpelt hen tog Øerne i Besiddelse? Skulde Danmark erklære U. S. A. Krig eller vende sig til Europa om Hjælp? ... Og Udenrigsministeren erklærede, at Situationen vilde blive meget alvorlig, hvis man udskød Sagen længere.

Dr. Megerle bemærker til Slut i sin Artikel: „Af de vestindiske Øer er indtil i Dag ikke en Kvadratmeter paa tyske Hænder. Tyskland har hverken territoriale eller politiske Interesser der. Derimod sidder Englænderne stadig i disse Omraade.“

Oslo Aftenavis nr. 178

6/8 - 1931.

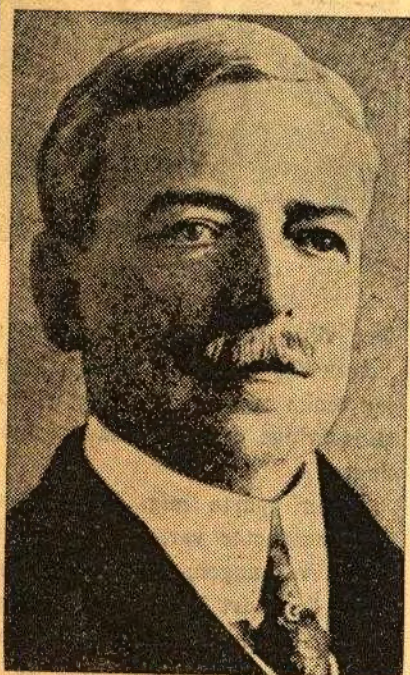
Da Danmark solgte sine vestindiske øyer.

Amerika truet med å ta dem med makt.

For å komme Tyskland i forkjøpet.

52 timer etter handelens avslutning erklærte Amerika Tyskland krig.

Salgets betydning for Grønlandsspørsmålet.

Lansing.

I den avdøde amerikanske utenriksminister Robert Lansings me-

moirer, som „New York Times” offentliggjør er der et interessant avsnitt om de forhandlinger, som førte til salg av de dansk-vestindiske øier til Amerika. Selv var Lansing til tross for flere tidligere mislykkede forsøk meget ivrig for å gjennomføre kjøpet, da han anså øierne for en verdifull erhvervelse for U. S. A. Skjønt et forsøk var mislykket så sent som 1911—12, tok Lansing dog saken op igjen allerede 1913 og vant Wilsons tilslutning. Men medens Wilson så saken utelukkende fra et maritimt synspunkt, hvilte Lansings ønske på et helt annet grunnlag, idet det hadde å gjøre med muligheten for en tysk erhvervelse eller kontroll over øierne.

Den 4. desember 1915 skrev Lansing da et høist interessant brev om forhandlingerne til president Wil-

r. med.
Barth død.

e vilde samtykke i denne fra den danske regje-

dlingene om prisen (som 25 millioner dollars) på fra amerikansk side av at forhandlingene skulde bare trekke i langdrag. Frykt blev ikke mindre, da forhold til Tyskland for og krigen nærmet sig. nemlig bange for, at Danmark for Tyskland skulde levere øierne, når U. S. A.

Oslo Af
6 a

Oslo Aftenavis nr. 178

6/8 - 1935.

16 år gammel gutt i Mjøsa utenfor Morskogen. Han skulde ta sig et bad og stupte fra en flåte. Han blev borte med engang da han ikke var svømmedyktig.

Eggnotering.

På børsen notertes idag:

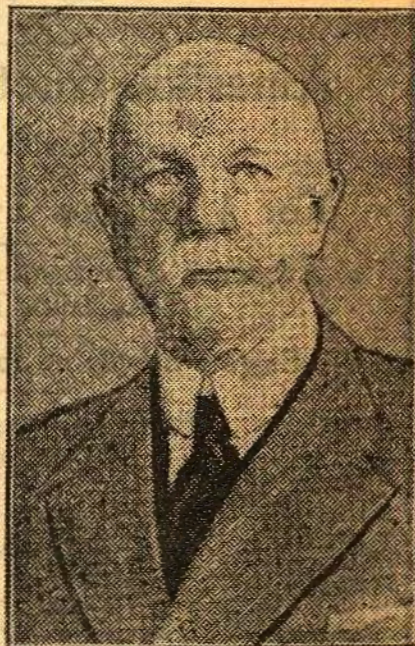
Ustemplede kr. 1.10, stemplede kr. 1.15.

son. På en henvendelse gjennom den danske gesandt, kammerherre Constantin Brun, kom der et avvisende svar under henvisning til øernes økonomiske betydning ved Panamakanalens fullendelse. Lansing svarte, at man kunde gi Danmark kommersielle begunstigelser, da U. S. A.s interesse var rent maritim.

„Omkring den første november (1915) meddelte han (Brun) dette annet forslag til sin regjering, idet han tilføide, hvad jeg i all almindelighet hadde sagt, at under visse omstendigheter kunde De Forente Stater finne det nødvendig å okkupere øerne i tilfelle av, at Danmark skulde miste suvereniteten over dem.

Den 15. november avla ministeren mig atter et besøk og sa, at han var rett pinlig berørt over et spørsmål, som hans regjering hadde stillet, men som han nølet med å forelegge mig. Spørsmålet var dette: „Om han mente, at U. S. A. i tilfelle av, at den danske regjering ikke samtykket i salget av øerne, vilde føle det nødvendig å sette sig i besiddelse av dem.”

Som svar meddelte jeg ministeren, at mens jeg ikke hadde tenkt mig, at nogen handling av denne art vilde bli nødvendig, da jeg hadde håpet, at en formell underhand-

Constantin Brun.

ling vilde føre til overførelsen av suvereniteten (til U. S. A.), kunde jeg tenke mig omstendigheter, som vilde tvinge oss til en sådan handling.

Han spurte mig, hvilke disse omstendigheter var, og jeg svarte, at det var nogen, som jeg tidligere hadde henledet hans oppmerksomhet på — nemlig de mulige konsekvenser av Danmarks opslukning av en av de europeiske stormakter ... Det annet tilfelle var, hvis Danmark frivillig eller under tvang

overførte suvereniteten over øerne til en annen europeisk makt, som vilde søke å omdanne dem til en flåtebasis ...

Spørsmålet om suvereniteten over Grønland.

De vil bemerke, at spørsmålet om Grønland er medtatt (i forhandlingsforslaget). Jeg tror ikke, det er av stor materiell interesse, men akter å spørre om, i hvad utstrekning besiddelsestagen påtenkes, da meget av øia ennå er utforsket ...

Jeg tror å burde tilføie, at efter min mening er det meget mulig, at den danske regjering betrakter øerne som en trusel for deres suverenitet i Europa derved, at hvis øerne eftertraktes av en annen europeisk makt, vilde den letteste og måske den eneste måte, hvorved den kunde opnå lovlig besiddelse av øerne, være å opsluke Danmark.”

Frykten for tysk erobring av Danmark.

Den tidligere samtale med Constantin Brun, Lansing hentyder til, fant sted i slutningen av oktober 1915, og herunder hadde han ganske åpent sagt, „at der var fare for, at Tyskland vilde benytte sig av kaos'et i Europa til å opsluke Danmark, og at det måske vilde gjøre det for å opnå lovlig suverenitet

over de Dansk-vestindiske øier, som den tyske regjering ønsket til maritimt bruk. Den fortsatte danske besiddelse av øerne kunde derfor bli en trusel mot den danske uavhengighet”. Og i så fall vilde U. S. A. annektere øerne — „med den største beklagelse, men det vilde være nødvendig for å undgå en alvorlig strid med den tyske regjering om suvereniteten og makten over øerne, da vi aldri vilde tillate, at øigruppen blev tysk.”

„Denne direkte uttalte trusel om, hvad der under visse omstendigheter kunde skje, hadde den ønskede virkning. Den 1. desember underrettet mr. Brun mig om, at den danske utenriksminister hadde instruert ham om, at kun nødvendighetens press vilde tvinge Danmark til å overveie avståelsen av øerne til U. S. A.” ... Efter takk for Lansings åpne ord erklærte man ikke å turde avslå en drøftelse av salget.

Det var Constantin Brun, der over for Lansing uttalte ønsket om, at U. S. A. samtidig med salget av de vestindiske øier, skulde underskrive en protokoll, hvori det uttalte, at „der ikke vilde bli reist nogen innvending mot utvidelsen av Danmarks omsorg og suverenitet til hele Grønland.”

„Han begrunnet ønsket om denne protokoll med tidligere opdagel-

ser og senere okkupasjon ved danskerne og med hensynet til de danske følelser.”

Efter Lansings forslag fikk salget av øerne og protokollen angående Grønland, uttrykk i en og samme traktat.

„Den eneste innvending, skriver Lansing, mot å innrømme Danmark suverenitet over Grønland, var muligheten for, at den kunde fortolkes som stridende mod Monroe-doktrinen. ...

Måske hadde innvendingen verdi av prinsipielle og følelsesmessige grunner, men i betraktning av fordelene ved å overvinne den danske motstand mot salget av de vestindiske øier, vilde det være en tåpelighet å nekte å anerkjenne dansk suverenitet over Grønland. Forhandlingene kunde være bristet helt, hvis vi ikke vilde samtykke i denne anmodning fra den danske regjering ...”

Forhandlingene om prisen (som tilsist blev 25 millioner dollars) påskynnedes fra amerikansk side av frykt for, at forhandlingene skulde briste eller bare trekke i langdrag.

Denne frykt blev ikke mindre, da U. S. A.s forhold til Tyskland forverredes, og krigen nærmet sig. Man var nemlig bange for, at Danmark av frykt for Tyskland skulde nekte å utlevere øerne, når U. S. A.

deltok i krigen.

Og det bastet. Wilson hadde allerede sammenkalt kongressen til den 2. april 1917 for at den skulde erklære Tyskland krig, og først lørdag den 31. mars var Lansing i stand til å overrekke Constantin Brun checken på de 25 millioner dollars. Og straks utstedtes den behørig proklamasjon. Ja, man hadde et slikt hastverk, at hverken — som påtenkt — Wilson eller Lansing, ja ikke engang den utnevnte guvernør på øerne, admiral Oliver, kunde komme til stede ved overtagelsen, men commandør Pollock blev i største hast beordret til Sgt. Thomas, hvor han samme dag, kl. 4 om ettermiddagen overtok øerne fra den midlertidige danske guvernør, commandør Konow. 52 timer senere erklærte U. S. A. Tyskland krig.

Oslo Aftenavis
6/8

National Tidende nr 19.870.
22 Mai 1931

Amerikanske Ørne af Model 1931

En Amerikaners aabenhjertige Brev til den tidligere dansk-vestindiske Guvernør.

De Udtalelser, Præsident Hoover for nogen Tid siden fremsatte om de tidligere dansk-vestindiske Øer, som han betegnede som et Fattighus, har vakt Opmærksomhed mange Steder i De forenede Stater og er blevet kommenteret kraftigt. Ligeledes har man citeret de Udtalelser, Guvernør Helweg-Larsen fremsatte som Svar paa Præsidentens drastiske Karakteristik af Øerne, og hvori han hævdede, at Betegnelsen i og for sig var korrekt, men at Amerikanerne selv havde Skyld for Tilstandene. De amerikanske Love havde absolut ruineret St. Croix, hvor den bedste Rom i Verden tidligere blev fremstillet.

I den Anledning modtog Guvernør Helweg-Larsen forleden Dag fra en

ham ubekendt Amerikaner ovenstaaende Tegning, ledsaget af følgende Brev: Kære Mr. Larsen. Da De var Guvernør af de dansk-vestindiske Øer, var vor nationale Fugl Ørnen. Den er nu, som jeg har søgt at vise det paa ovenstaaende Tegning, blevet til Gribben. Det er ikke blot Deres gamle Øer, men hele den vestlige Halvkugle, der er blevet ødelagt af denne Fugl.

Titlen paa Tegningen kan passende være: „Amerikanske Ørne af Model 1931“.

Deres ærbødige
A. C. Warfel.

P. S.

De kan godt faa Deres Øer tilbage, hvis De bryder Dem om dem!

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Danmarks Handels
Bladet:

og Sjøfarts Tidende

16 APR. 1931

skriver den

KOLONISATION.

Med blussende Kinder læste vi i vor Barndom om vore tapre og modige Forfædres Rejser over Havene, hvor et rødt Flag med et hvidt Kors i Nord og Syd, Øst og Vest lyste som Bavne over dansk Daad og Snille: I Øst: langs Indiens Kyster og paa Øerne i disse fjerne Have; mod Syd: paa Guinea-kysten; mod Vest: Jomfru-Øerne og mod Nord: Grønland — alle Vegne var Spor af Fædrenes Plov pløjet i Danmarks Navn, fordi de ventede, at Efterslægten vilde pløje dybere endnu.

Uhyre Rigdomme og Muligheder ventede os, men Slægterne forstod ikke at holde Sejrens Frugter fast, og eet efter eet faldt de til Jorden, Kolonierne afstodes eller solgtes, enten det nu skete frivilligt eller under Tryk, og vor Tid saa et forholdsvis ribbet Danmark, der senest gav Afkald paa de vestindiske Øer og kun beholdt det hidtil ret upaaaagtede Grønland tilbage.

Det falder ganske naturligt at henfalde til disse Tanker og dvæle i Minderne paa et Tidspunkt, da Amerikas Præsident er kommen til at træde fejl og beklage sig over de vestindiske Øer, samtidig med

ligvis Opfattelsen af, hvad man kalder Kolonisation været forskellig.

Der var en Tid, da Kolonisation betød Drab og Udslettelse af Landets oprindelig indbyggere eller almindelig Slavehandel. I saa Henseende kom Danmark tilkort, efter som vi vist var den Nation, som først forbød Slavehandel men til Gengæld maa vi efter moderne Principer have været mellem de bedste. Dernæst var Maalet at faa saa meget som muligt ud af Stedet, Værdier af forskellig Slags. Og hvad maatte vi Unge ikke høre den Gang om vor Vankundighed med Hensyn til Udnyttelsen af de vestindiske Øer! Og dog. Sammenholder man dette med den amerikanske Præsidents Udtalelser om de fattige Øer, falder Sammenligningen langt fra ud til Amerikas Fordel.

Endnu grellere bliver Forholdet, naar man ser „de frie og uafhængige Amerikanere“s Kolonisering af Amerika med Indianernes Udryddelse som Resultat. Til Gengæld kan naturligvis den merkantile Side af Sagen opvise et Plus, der dog maa ses i Skygge af f. Eks. Spiritusforbudet.

Fremstillingen af Rom vilde ogsaa have bedre Vilkaar end nu under Forbudet i Amerika, og endelig maatte Øerne for os have haft en vis turistmæssig Interesse.

Men nu er der vel ikke Tale om, at vi kan eller skal købe dem tilbage?

Lad os da vende Blikket mod Nord.

Hvilken Magt i Verden vilde for Alvor fremføre den Tanke, at der

var Fordel ved Grønland, men det er vel ogsaa denne Mangel, som er Aarsag til, at man ikke tidligere har gjort os Rangen stridig.

Skønt dybest set er det vel netop her i Grønland, at Ordet „Kolonisation“ har faaet sin smukkeste Fortolkning.

Ikke for intet indledes oprindelig Kolonisationen paa Grønland af en Præst — Hans Egedes Navn vil for stedse være knyttet til Grønland og Arbejdet der —, og det er vel denne Mildhedens Aand, som endnu gør den danske Kolo-

Fortsættes Side 8.

nisering til et Særsyn, et skønt Blad i Udviklingens Historie.

Hvilket stærkt og menneskeligt Udtryk for Næstekærlighed ligger der ikke i de Ord, hvormed Direktøren for Grønlands Styrelse kendetegner Danmarks Maal i Grønland: At føre Grønlænderne frem til Civilisationens Lys saaledes, at de en Gang vil være modne nok til at staa imod, naar Samkvemmet med andre Folkeslag bliver uundgaeligt.

At gøre Fangeren til Freder, at lære Menneskene at værne om og udnytte — ikke udrydde — de Værdier, som et karrigt Land lod sig fravriste. Hvilken himmelraabende Afstand, hvilket Svælg mellem to Slags Tankegang er der ikke i dette: Paa den ene Side at lære Landets Befolkning selv at forvalte Landets Rettigheder — og paa den anden: At betragte Landet som tilfældige Jægers Interessesfære, hvor det blot gælder om at skyde, skyde — udrydde.

Hvis det betyder noget eller er nogen Adkomst til at nævnes i Forbindelse med Grønland, maa da det Arbejde, der fra dansk Side sættes ind til Fordel for Grønlands Befolkning, veje til og vise, hvem der blandt Nationer er den, hvis Vilje og Ret, naar det gælder Grønland, er den afgørende.

Kolonierne arstodes, enten det nu skete frivilligt eller under Tryk, og vor Tid saa et forholdsvis ribbet Danmark, der senest gav Afkald paa de vestindiske Øer og kun beholdt det hidtil ret upaaagtede Grønland tilbage.

Det falder ganske naturligt at henfalde til disse Tanker og dvæle i Minderne paa et Tidspunkt, da Amerikas Præsident er kommen til at træde fejl og beklage sig over de vestindiske Øer, samtidig med, at Nordmændene ikke kan faa nok af Grønland — og Danmark for første Gang møder som udstillende Kolonimagt ved Frankrigs Koloniudstilling.

Der er vel ingen, der nutildags er i Tvivl om, at vi syndede, hver Gang vi bortamputerede et Stykke af vor Jordklode, hvor dansk Initiativ havde haft Fodfæste, og de Røster, som i sin Tid skreg sig hæse paa at fortælle os, at Danmark ikke egnede sig til at være Koloniasator, er forlængst forstummet af Skam eller er nu med til at fremhæve Danmarks Eyne i saa Henseende og henviser til Grønland.

For saa vidt kunde man ligesaa godt henvise til Ø. K.s Bedrift i Siam, hvad det rent merkantile gælder, og Summen af de samlede Betragtninger bliver da, at dansk Aand og Snille aldeles udmærket egner sig for Kolonisation. Ellers er der jo ingen Mening i det hele, kun bliver Minderne om svunden Storhedstid saa meget desto mørkere.

Naturligvis spiller Spørgsmaalet om Trafikmidler og Teknik en Rolle, naar Talen er om Kolonisation af et Land, men i saa Henseende har vi dog aldrig været handikappet; vi har altid haft Skibe og Mandskab, Handel og Købmænd. Og de Vanskeligheder, vi har haft at kæmpe med, har vel næppe været forholdsvis større for os end for andre Nationer — blot har natur-

sidents Udtalelser om de fattige Øer, falder Sammenligningen langt fra ud til Amerikas Fordel.

Endnu grellere bliver Forholdet, naar man ser „de frie og uafhængige Amerikanere“s Kolonisering af Amerika med Indianernes Udryddelse som Resultat. Til Gengæld kan naturligvis den merkantile Side af Sagen opvise et Plus, der dog maa ses i Skygge af f. Eks. Spiritusforbudet og de seneste Begivenheder i Chicago, hvor Forbrydere til Dato har siddet i Høj-sædet. Saaledes set kunde man uden at fornærme nogen karakterisere Koloniseringen af Amerika saaledes: En Flok Pirater lander paa en Strandbred, fordriver Indbyggerne, tager, hvad der er af Værdisager, og holder derpaa et Drikkegilde, som forbydes af de overordnede, hvad der kun har til Følge, at det fortsættes værre endnu og ender i vildt Opgør mellem de Lovlydige og de Lovløse.

Man begriber ikke, hvilken mærkelig Psykose, der maa have grebet Folket, naar det i sin Tid kunde gaa med til en Afstaaelse af de vestindiske Øer, for disse selv er jo i Bonitet ikke af mindre Værdi end det øvrige Vestindien, og Presset fra Amerika kunde vel være klaret, om man havde villet. Den nuværende Misere skyldes da ogsaa Staterne selv: de uforholdsmæssig høje Lønninger og Forbudet, og selv om Amerikanernes Frygt for Tysklands eventuelle Besiddelse af Danmark drev dem ud i det absurde Forlangende om Sct. Thomas' Havn, vilde Øerne selv uden denne kunne være bleven et Plus for Danmark — nu. Der foreligger i hvert Fald den Mulighed, at nogle fornuftige Brøndboringer vilde kunne erstatte Øernes naturlige Mangel paa Vand. Bananer, vi nu indføres i Massevis, maatte ligeledes kunne dyrkes her tillige med forskellige Krydde-

Hvis det betyder, at nogen Adkomst til at nævnes i Forbindelse med Grønland, maa da det Arbejde, der fra dansk Side sættes ind til Fordel for Grønlands Befolkning, veje til og vise, hvem der blandt Nationer er den, hvis Vilje og Ret, naar det gælder Grønland, er den afgørende og eneste.

Set ud fra dette er Danmarks Udstilling af Grønland og Grønlandernes Liv en Gestus, der ikke alene er berettiget, men ogsaa uafviselig og afgørende.

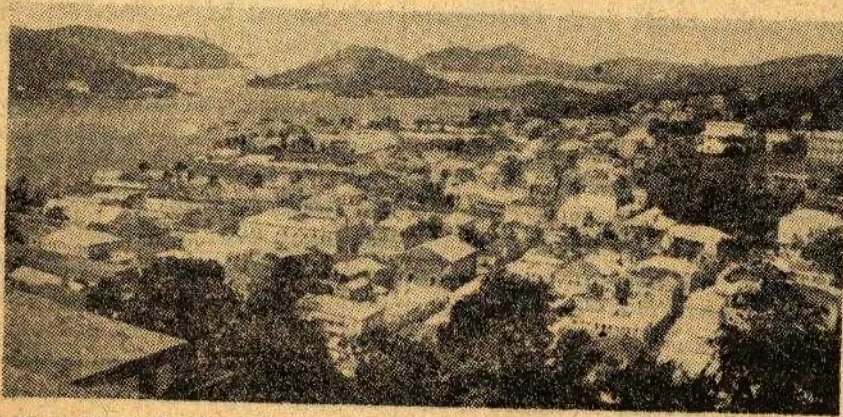
CHRISTIAN BOGØ.

National Tidende m 19. 7. 78.

Tuesday 14 april 1931.

Fattighuset til de 25 Mill. Dollars.

Amerikanernes Planer med de tidligere dansk-vestindiske Øer.

Byen Charlotte Amalie paa St. Thomas, som Amerikanerne vil gøre til et internationalt Turiststed.

Præsident Hoovers bemærkelsesværdige Tale om de vestindiske Øer — „Jomfruerne“ — har givet Genlyd overalt i Amerika. Indbyggerne paa de tidligere danske Øer har klaget: En saadan Omtale kan kun svække deres Kredit! Det vil ganske lamme deres Forretningsliv, at Staternes Præsident har kaldt Øerne et „Fattighus“.

„Det var en Misforstaaelse, at vi nogen Sinde købte de Øer,“ sagde Præsident Hoover. „Men nu har vi dem, og saa maa vi ogsaa gøre det bedst mulige for dem.“

Foreløbig er Myndigheden over Øerne flyttet fra Marineministeriet, hvorunder de hidtil — i deres Egenskab af eventuel Flaadebasis — sorterede, og en civil Guvernør med vidtgaende Myndighed er udnævnt. Hans Navn er Dr. Pearson. Hans Plan er at lade opføre store Luksushoteller, sanere Øerne, indføre al mulig moderne og fængslende Sport og derved skabe et inter-

nationalt Turiststed, der kan kappes med Floridas berømte Strande.

Men man stiller sig skeptisk overfor disse Planer. „Evening Sun“ i Baltimore skriver for det første: „Mr. Hoover burde have forklaret, at vi købte ikke et Fattighus — vi lavede det selv ud af det, vi købte!“

Man tør sige, det amerikanske Blad her rammer Sømmet paa Hovedet.

„Rom og Regnvejr er det, Øerne har mest Brug for,“ udtaler Lemuel F. Parton i en Artikel til „Consolidated Press Association“. „Og da Mr. Hoover aabenbart ikke kan fremskaffe nogen af Delene, er hans Pessimisme forstaaelig.“

Men nu vil Guvernør Dr. Pearson altsaa prøve paa at skabe et Turiststed af Format ud af Øerne. Regnvejret kan Turisterne jo nok undvære. Men om de vil komme, naar der ikke faas Rom .. eller andre Spirituosa — vil Tiden vise!

National Tidende nr. 19.825.

Torsdag 9 April 1931

Udvandring fra de gamle dansk-vestindiske Øer?

„Amerika er for Øjeblikket ved at forvandle dem til et Fattighus“.

New York, Onsdag. R. B.

I en for kort Tid siden holdt Tale har Præsident Hoover omtalt Virgin Islands, de tidligere dansk-vestindiske Øer, som „Amerikas Fattighus“.

Med Udgangspunktet fra denne Bemærkning skriver det i St. Thomas udkommende Blad „St. Thomas Mail Newspaper“:

„Da Danmark overdrog Øerne til De forenede Stater, var de visselig ikke noget Fattighus. Men Amerika er for

Øjeblikket ved at forvandle dem til et saadant ved taabelige Love.“ (Dette er mentet paa Forbudsloven, som paastaas at have ødelagt Øernes Romhandel).

Bladet skriver videre:

„Enhver Amerikaner, der fornærmer vore Øer, viser kun, at han er blottet for Anstændighed, selv om han er Præsident for De forenede Stater. Øernes Befolkning føler sig i højeste Grad stødt og omgaas med Tanker om at udvandre og overlade Øerne til sig selv.“

Aftenposten nr 159.

Lørdag 28 marts 1931.

U. S. A. skulde ikke kjøpt De vestindiske Øer, sier Hoover.

*Vi har betalt
25 mill. dollar
for et fattighus.*

Spesialtelegram til «Aftenposten».

Kjøbenhavn, 27. mars.

Et telegram til «Berlingske Tiden-
de» fra New York meddeler at pre-
sident Hoover på tilbakereisen fra
det Karaibiske ombord på slagskipet
«Arizona» har uttalt sin beklagelse
over at De forenede Stater i sin tid
kjøpte de vestindiske øer av Dan-
mark.

Han uttalte at på Portorico hadde
han sett muligheter for en utvikling,
men derimot var han meget pessimi-
stisk med hensyn til de tidligere dan-
ske øer. Amerika har her — sa han
— betalt 25 millioner dollar for et
rent fattighus. Det gjelder ialfall
minst 90 pct. av befolkningen. Bort-
sett fra meget fjerne maritime hen-
syn er det en ulykke at vi nogen-
sinne kjøpte disse øer, sa presidenten.

Deres korrespondent har forelagt
dette telegram for den tidligere dan-
ske guvernør på øene, Helveg-Larsen,
og bedt ham si sin mening om for-
holdene.

Det er ingen tvil, sa guvernøren
som svar på spørsmålet, om at pre-
sident Hoovers skildring av tilstan-
dene er riktig. Men det er Amerikas
egen skyld. Det skyldes den ame-
rikanske forbudspolitik og krisen på
verdens sukkermarked.

—k.

Oste Aftunavie in 73.
Friday 28 marts 1931.

„Amerika kjøpte faktisk et fattighus av Danmark“.

President Hoover ser
pessimistisk på for-
holdene på de
Vestindiske øer.

Ombord på krigsskipet
„Arizona“, 27. mars.

President Hoover, som nu er på vei hjemover fra sin reise til de vestindiske øer, har uttalt sin store beklagelse over at De forente Stater kjøpte Virginia-øiene av Danmark. Han fremhever, at han bestemt tror at det kan la sig gjøre å utvikle sunde forhold i Portorico, men han ser meget pessimistisk på forholdene på Virginia-øiene. „Om dette kjøp kan man si at det De forente Stater fikk for sine 25 millioner dollars, var fattighus med 90 prosent av befolkningen som behøvere“.

„Fra hvilket som helst synspunkt er det å beklage at vi nogensinde kjøpte disse øer“, uttaler president Hoover videre. Den eneste nytte måtte være en eventuel rekruttering av soldater fra denne fjerne koloni.